

ნუგზარ ერგემლიძე

მხატვარი და მარგარიტა

ანუ

მიწისძვრა ფიროსმანის ქუჩაზე

ტელეფონის ზარმა გამომაღვიძა. „ვინ არის ასე ადრე?“ ყურმილის ალება არ მინდა, მაგრამ „ის“ არ ისვენებს, მეათე თუ მეთორმეტე „მოთხოვნას“ დავემორჩილე, ნახევრად მძინარე ხმით ყურმილს ჩავძახე:

– გისმენთ.

– რა დროს ძილია? კიდევ დაღიე? – მეკითხება ვიღაც „მოწესრიგებული“.

– რომელი ხარ? – ისეთი კილოთი ვუთხარი, რომ მიხვდეს, მეზარება ახლა მასთან ლაპარაკი, ვინც არ უნდა იყოს, მაინც მეზარება!

– საქმეა, ერთი! როდის ადგები? – მეუბნება ის. მაინც ვერ ვიცანი.

– რომელი ხარ? – გაღიზიანებულმა მიუგოდე.

– ბიჭო, სანდრო ვარ! რა დაგეძარათა?

– მეძინება, ამ დილით მოვედი, რა საქმეა ასეთი?

– ფიროსმანის ნახატებს ეძებენ უცხოელები, შენ მხატვარი ხარ და ვიფიქრე...

– გამორიცხულია! – შევაწყვეტინე.

– გაიკითხე! დიდ ფულს გადაიხდიან... ჩვენც შეგვხვდება... ლოგინზე წამოვჯექი.

– მომისმინე, ყველა ნახატი აღრიცხვაზეა. რომ გაყიდოს ვინმემ, საზღვარგარეთ ვერ გაიტანენ... გაიგე?

– ეგ ჩვენ არ გვეხება. იყიდიან აქ და აქვე გადაიხდიან... კარგად! ჩვენც ბლომად შეგვხვდება!

ისეთი ზღაპარი იყო, კამათს აზრი არ ჰქონდა, ამიტომ დავეთანხმე:

– კარგი, გავიკითხავ!

– დროზე მოაგვარე ეს საქმე, მალე მიდიან!

– გასაგებია – კბილებში გამოვცარი და ყურმილი აპარატს დავახეთქე! „ტუ-ტუ-ტუ“ კარგა ხანს ისმოდა ყურმილიდან. თავის აწევა შემეზარა, ისე გამოვქაჩე ხვეული კაბელი. ტელეფონი დადუმდა. კარგა ხანს ვიწვალე, რაზე არ დავიწყე ფიქრი, რომ ჩამძინებოდა, მაგრამ ისევ ფიროსმანის თემა მახსენდებოდა: „აქვს ნეტავ ვინმეს?“ გამიელვა ფიქრმა. ვატყობდი, ჩემში პროფესიონალს არ ეძინა, „ის“ ძალიან დაინტერესედა შემოთავაზებული წინადადებით. ბოლოს, როგორც იქნა შევედი ნირვანაში...

ნიკალამ გამხდარი ფეხები გაცვეთილ ბათინკებში ჩაჰყო, ლოგინიდან წამოდგა, პირსახოცი აიღო და ეზოში გავიდა.

– დილა მშვიდობისა! – მიესალმა მეუზოვეს.

– მშვიდობა მოგცეს ღმერთმა – მიუგო მან.

– რა ხდება ქვეყანაზე? – სხვათაშორის ჰკითხა ნიკალამ.

– შენი მეთევზის პერანგივით გაწითლდა ქვეყანა! – იშოვე სამუშაო?

ნიკალამ წყლით სავსე პეშვს თავი აარიდა და გვერდულად გამოხედა მეეზოვეს. გაიღიმა.

– ისე, შენც კაი ჯამაგირი გაქვს არა?

– მქონდა, ძამო ნიკალ, მქონდა! – ამოიოხრა მეეზოვემ.

– აკი, შენისთანების დასახმარებლად მოდიოდნენ ხელისუფლებაში?

– ეგეთი ლაპარაკები აკრძალულია, ხომ იცი? – იდუმალებით მოცული ხმით წარმოსთქვა უბნის სისუფთავის თავკაცმა.

– პარტიაში ხომ არ შესულხარ?

– არა, მაგრამ...

– ჰო, რა გინდა, თქვი...

– ეგ უნიფორმა უნდა გაიხადო, მერეო...

– რაო, რა გვინდაო?

– ცალფეხა ხარ, პენსიაზე უნდა გახვიდო.

– ოლო – წამით შეეოვნდა ნიკალა – მაშ ეგ ჯინჯილა უნდა შეგხსნათო?

– უნდა შეგხსნათო! – მძიმედ დაუკრა კვერი მოსაუბრემ.

– შენც აგერია არა ცხოვრება?

– ჰო... – ჩაფიქრდა – სამი წლის წინ, აღდგომა დღეს ვკვდებოდი. ვიღაც მადლიანმა, სრულიად უცხომ, საჭმელი და წამალი მომიტანა და... გადავრჩი!

– კარგი აზრი მომივიდა! – გააგრძელა ნიკალამ – მოდი, შენ მომეცი სამუშაო... შენ დაგხატავ!

– მე დამხატავ? – თვალები ოცნებებში გაექცა მეეზოვეს.

– კი, კი! – შენ დაგხატავ! – კარგი იქნება!

– მალე შენისთანები აღარ იქნებიან... კაცო! – ნაღველი შემოაწვა ნიკალას.

პირსახოცით შეიმშრალა სახე და დააყოლა:

– მალე ჩემისთანებიც აღარ იქნებიან!

– რატომ? მხატვართა გაერთიანება შეუქმნიათ, იქნებ გეშველოს რამე!

მართლა დამხატავ? პასუხის მოლოდინში მეეზოვე გაირინდა.

– შემოდი, ახლავე დაგხატავ!

– ახლავე?

– ჰო, მოდი! გადადებული საქმე ეშმაკისაა! შემოდი!

მეუზოვემ კიბის ქვეშ გაჭრილ კარებში თავი შეჰყო, მიიხედ-მოიხედა და სათავსოში შევიდა. ნიკალამ მოლბერტზე ტილო მიამაგრა, რომელიც შავი ტონით ჰქონდა დაფარული.

– ეგ ტილო შავი რად არი? – დაინტერესედა სტუმარი.

– ეგ ჩემი მანერაა! შავიდან ამონათდება ფერები, ყველაფერი უკეთ გამოჩნდება. ღამით ცას ვაკვირდები, ყველაფერი უკეთ სჩანს: მთვარეც, ვარსკვლავებიც... ხომ იცი, დღისით ვარსკვლავები არ ჩანან...

– გეთანხმები. დღისით არ ჩანან! – მეუზოვემ პატარა წიგნაკი შეამჩნია და მაგიდიდან აიღო.

– ვისია ეს წიგნი?

– გალაკტიონ ტაბიძის! ეგეც ღამეში უცქერს ვარსკვლავებს, კარგი ვინმეა!

– ჰო, გამიგია, ჩემს ძმაცაცთან დაუღევია ამასწინათ...

– ეგ არ სვამს... დენდია. კარგად ჩაცმული დადის. მაგრა აფასებენ. ქალები თურმე გიჟდებიან მასზე. აი, აქ დადექი... აქედან შუქი შემოდის... აი, ასე! ნიკალამ ნატურას თვალი შეავლო:

– თუ გინდა წადი! ზეპირად დაგხატავ!

– არა, ასე უფრო მიმაგვანებ! – ესე იგი, მაგ ტაბიძეს, აუწყვია ცხოვრება? – იკითხა ნატურამ.

– აქამდე ასე იყო და... თუმცა მაგის ლექსების პატრონი ცხოვრებას ვერ აიწყობს, ეგ ამ ცხოვრების კაცი ვერ იქნება!

– იცნობ?

– თვალთ არ მინახავს!.. ვგრძნობ. ეგ ამ ცხოვრების არ არის. ეგ დაფრინავს! ეგეთები გულზე არ ეხატებათ!

– შენსავით ყოფილა! – ნაღვლიანად ჩაილაპარაკა მეუზოვემ.

– მე... – თვალი თვალში გაუყარა მხატვარმა სურათის პერსონაჟს – მე... შენისთანების მეტი არავინ მიცნობს... მაგას კი აღმერთებენ, საღამოებს უმართავენ... რაც მთავარია, ახალგაზრდაა...

– არც შენა ხარ ჯერ მოხუცი. კარგი ნიკალ, მხატვარ?

– ჰო, გხატავ, გხატავ. ისე უნდა დაგხატო, უკვდავებაში შეგადგმევირო ეგ ხის ფეხი!

– რა ენა გაქვს! ჩემი შვილიშვილები გაიხარებენ, პაპას სურათი ექნებათ... ნიკალ, დღეს ჭამე რამე?

– არც გუშინ... – ყრუ ხმით უპასუხა მხატვარმა.

* * *

სამის ნახევარზე ავდექი. საწოლის წინ სარკე მაქვს. თავი შევათვალიერე, მუცელზე ხელი მოვისხვი, ზოდიაქოთი კურო ვარ და გასუქების მეშინია, ეს სუფრებიც არ თავდება! არა, აღარ უნდა დავლიო! გადადებული ყურმილი დავდე. ხელი გავუშვი თუ არა, ტელეფონმა დარეკა! „საგიჟეთია“ – გავიფიქრე.

– ჰო!

– რა რიცხვია დღეს?

– არ მახსოვს!

– 25 აპრილი.

– მერე?

გზადაგზა ვიცანი, ჩემი მეგობარია, ზურა.

– მარის დაბადების დღეა, დაგაგიწყდა?

– დაგირეკა? – გული ამოჩქარდა. მე ვგიჟდები მარიზე... მე იგი საიდუმლოდ მიყვარს. – ა? – ჩავეძიე ზურას.

– რად უნდა დარეკვა, ოცდაათი წლის საცოლე კაცი ხარ, ყვავილები ვიყიდოთ და დავადგეთ!

– ახლა სხვა დროა, ყვავილები რას ეყოფა, დაურეკე, მიულოცე და ხომ არ იხდი-თქო, ჰკითხე!

– რომ მითხრას არ ვიხდით?

– მით უკეთესი. ფული მაქვს ცოტა და რესტორანში წავიყვანოთ: „იმერეთში“, „კოლხეთში“ ან „კრწანისში“.

– კარგი, დაგირეკავ!

„ოო, ესეც კარგი ამბავი!“ „წვერი გავიპარსოთ!“ „კარგად ჩავიცვათ“, ბრძანებები მომდიოდა ქვეცნობიერიდან, მეც ყველაფერი ხუთიანზე შევასრულე... ზურამ ისევ დარეკა:

– რესტორანი არ მინდაო, საღამოს – ჩემთანო. რა ვქნათ, არ მივიდეთ?

– მივიდეთ, „აბა რაი?“ – ასე იცის მარიმ და მას მივბაძე. მარი, ოქტომბრის თვეში გავიცანი ზღვაზე, მას შემდეგ რამდენიმეჯერ შევხვდი და აი, დღეს მისი დაბადების დღეა, 2002 წლის 25 აპრილი.

– მე გამოგივლი, რაღაცეები ავიღოთ და აუცილებლად ვესტუმროთ. მანამდე გაღერებაში უნდა შევიარო... კიბეზე დავეშვი, მანქანაში ჩავჯექი და გასაღები გადავატრიალე. „მერსედესი“ მყავს, ათი წლისაა, მაგრამ... „მერსედესია!“ (უნდა მეთქვა „მაქს“, მაგრამ მე სულიერად აღვიქვამ) რუსთაველით მივდივარ. შეიცვალა ქალაქი: ახალი კაფეები, მარკეტები, რესტორნები, სასტუმროები, რამდენი კაზინო.

ხალხს ფულის მოგება უყვარს! უფრო სწორად ფული უყვარს ხალხს, უფროსები ამბობენ, ასე არ იყო წინათო, რა ვიცი, ყველას თავისი ახალგაზრდობის დრო უყვარს! ანეკდოტი გამახსენდა:

შვილიშვილი ეკითხება ბაბუას:

- ბაბუ, სტალინის დრო ჯობდა თუ ხრუშჩოვისო?
- სტალინისო, – უპასუხნია ბაბუს.
- რატომ, სტალინისტი ხარო?
- არა, მაგრამ მაშინ მიდგებოდაო!

გამეცინა. ფილოსოფიურად მართალი ანეკდოტია! ალბათ სიმართლეზე ეცინება აღმიანს. ის ბაბუც მართალია, მისი თეორიით „ახლა ჩემი დროა“, რადგან ახალგაზრდა ვარ და ყველაფერი წესრიგში მაქვს: მაქვს ცოტა ფული, ბინა და მანქანა, ვარ მხატვარი და ახლაც ფულის საშოვნელად მივდივარ გალერეაში: იქ ახლობლის „პროტექციით“ მოვა ვიღაც, ნიკოლოზის ფულები უნდა შევუმოწმო. აი, კიდევ კაზინო! ჩავეუარე აღდგენილ პირველ სკოლას, ილიას და აკაკის., პაატა კაკაურიძემ მკითხა ამასწინათ – გინდა მკვდარი იყო და ამათ შორის იდგეო? მასხარაა არა? საიდან მოიფიქრებს? ისე, ცოცხალი რომ იყო კაცი და მაგათ შორის იდგე, ჯობია! რა საოცარია, რა არ ისროლეს აქ, ილიას და აკაკის ძეგლი კი გადარჩა! განგების ნიშანია! მოედანთან არ მისული მარცხნივ ვუხვევ და გალერიისკენ მივემართები. მანქანა ტროტუარზე შევაჩერე, აქ გაჩერება არ შეიძლება, ამიტომ უნდა ვიჩქარო. გალერიის კარებთან შემხვდა აღწერილი პიროვნება:

- გიორგი თქვენ ბრძანდებით?
- ჰო, მე ვარ, თქვენ სოსომ გამოგზავნათ არა?
- კი!
- თან გაქვთ? – ვჩქარობ – იქნებ მანქანაში ჩავსხდეთ? – „კლიენტი“

მომყვება.

ვსხდებით მანქანაში, ზუსტად იმ დროს, როდესაც ინსპექტორი შევნიშნე, მანქანა ადგილს მოვწყვიტე. მან შორიდან ზოლიანი ჯოხი დამიქნია. ამ ჯოხს ზოგი „ზებრას სირს“ ეძახის. კარგია არა? მაგარი ხალხი ვართ ქართველები!

„ახლა ამას ნიკოლოზის თუმნიანები საიდან უნდა ჰქონდეს?“ თითქოს მიმიხვდაო, ჯიბიდან ამოიღო და მომაწოდა...

- ვალეები მაქვს, გავეიდო მინდა, შემეფასეთ თუ შეიძლება.

– თუ, უნდა შეიძინოთ? – გაუცინე მე – ჩემთვის მაგას მნიშვნელობა არა აქვს – ოქროს ფულის დანახვაზე მანქანა ისე დაგამუხრუჭე, თნამგზავრმა თავი შუშას კინარამ მიატყა. ნამდვილს ჰგავდა!

– ეს თუ ნამდვილია, შემდეგი ნაბიჯი რა იქნება? – თან ვათვალიერებ, ისე ვკითხე.

– უცხოელებს უნდა მივეყიდოთ, ასე მითხრა სოსომ, თქვენი კავშირების იმედი მაქვს, ეგ ფული ნამდვილია.

– ასე ჩანს. ოქროა! – კბილის დაკარებაც არ უნდა, მაგრამ მაინც ჩავუტარებ ექსპერტიზას. თუ ნაღდია, ოქროზე ბევრად ძვირი ღირს, გესმით ალბათ!

თავი დამიქნია.

– ამას ხვალამდე წავიდებ. არა, ხვალ პასუხს ვერ მოვასწრებ, ორ დღეში გეტყვით. სულ რამდენი ცალია?

– ასი.

ელდა მეცა. ეს დიდი თანხა იყო. არადა ამ კაცს არაფერი ეტყობა!

– ხომ მენდობით?

– რა თქმა უნდა! – გამიღიმა „კლიენტმა“.

მანქანიდან ზუსტად იმ ადგილას გადავედი, სადაც იაკობ ნიკოლაძის ორიგინალური „აკაკი“ დგას, ორიგინალური იმით, რომ ანტიკური გმირების მსაგვსად, ტორსი შიშველი აქვს. ვინ იცის, ავტორმა ფარულად „არაფერი ებადას“ თემაც გაათამაშა, ვინ იცის! მე ის ვიცი, რომ დღეს მარის დაბადების დღეზე მიმეჩქარება! რადიო ჩავრთე. ფილარმონიაზე ათასამდე რეკლამაა, ყველა მღერის ვისაც არ ეზარება! ღმერთმა ხელი მოუმართოთ. მობილური აწკრიალდა.

– სად ხარ? – ეს სოსოა.

– ვაკეში მოვდივარ.

– შეხვდი?

– ჰო, გადმომცა, ჯიბეს „მიწვავს“

– ნაღდია?

– თუ არ ვცდები. საიდან გაჩითე?

– მაგარი ვარ არა?

– ძველი ხარ. ქოთანი იპოვა?

– რა ვიცი.

– რა მოვთხოვოთ?

– გაყიდულიდან 10 პროცენტს იძლევა.

ამ საქმეს ვერ გადავდებ, მივდივარ ნუმისმატთან. ფული ნაღდია, მაგრამ ყველა უნდა შემოწმდეს „კუკლა“ რომ არ იყოს.

ისევ მობილური:

– ჩამოდი საუნაში.

– რა დროს საუნაა?

– ჩამო, კაი ლუდი გვაქვს და შენთვის კაი გოგო გვყავს.

– მეპატიუებით?

– არ გრცხვენია? – გავთიშე და საუნისკენ ავიღე გეზი. დღეს მარის ვნახავ! „კი, მაგრამ „აქ“ რა გინდა?“ ქვეცნობიერიდან შემეკითხნენ. „ეს სპორტია, წელის ვარჯიში და საერთოდ ბიოველების გაცვლა, ფსიქიკური განმუხტვა, მამაკაცი პოლიგამური არსებაა“ გავაგზავნე პასუხი. ნომერში ორი ძმაკაცი და სამი გოგო დამხვდა.

– თქვენ მეცნობით! – გამიცინა ქერამ.

– ჰო, „მოამბე“ მიმყავს! „ეტყობა ესაა ჩემთვის“. გავიფიქრე

– მეც არ გამიკვირდა? სულ „მოამბის“ ცქერაში ვარ.

– თქვენ კეისრის ცოლი ხართ?

– რატომ, საკეისრო მაქვს?

– არა ზეწარი გაქვთ ისე შემოსვეული!

თავისკენ მიმიზიდა.

– შენ ვიღაცას მართლა მაგონებ.

– ტომ კრუზს მადარებენ, მაგრამ მე დიკაპრიობა მინდოდა!

– მართლა?

– ხუმრობა არ იცი?

– მე დიკაპრიო არ მევასება. ტომ კრუზი კი, მაგრამ დაბალია... ამასობაში უკვე აუზში ვართ... მისი შიშველი სხეული წყალში კრიალებს. ორივე ფეხი შემომხვია (თუ შეიძლება ასე ითქვას) და წავიდა...

– რამდენი წლის ხარ? – მეკითხება,

– შენ?

– 18-ის.

ტემპი გავზარდეთ, წყალი აღელდა, „ტიტანიკი“ ჩაიძირა! „გაირყენა ქვეყანა!“ ორგაზმთან ერთად ქვეცნობიერი შემეხმინა.

- ეს ქალი ვინაა? – ჰკითხა მეეზოვემ ნიკალას.
- მარგარიტაა, ფრანგი აქტრისა.
- გიყვარს?
- ჰო... – ნიკალამ ნახატს გახედა – პარიზშია.
- მერე ვერ წახვედი? მაიცდამაინც ბოლშევიკების მოსვლას უცდიდი?
- ფული არ მქონდა. ხომ იცი, ჩვენს დროში უფულო არავის სჭირდები.
- შენნაირ კაცს რომ ვერ დააფასებს, ის ქალი რა ვთქვი...

– ჰო, სანამ ფული მქონდა, იცოცხლე „ჟე ტემ მონ ამულ“-ო მეძახდა, მაგრამ გამითავდა ფულები, ჩამოვყარე ყურებიო, ხომ გაგიგია? ასეა ჩემი საქმეც. ქართველი შემყვარებოდა ვინმე, იქნება ასე არ წახულიყო ჩემი საქმე. სად პარიზი და სად ეს ეზო! აქაურობა ასი წელი ვერ დაეწევა პარიზს! ვერც მე გავეხდები სეზანი!

– არა და, შენი ადგილი იქ არი ნიკალ! ღმერთს გეფიცები, თუ გატყუებდე! ფული რომ მოგცა, წახვალ?

ნიკალამ ხელი ჩაიქნია და ნერვიულად აამოძრავა ფუნჯი. ტილოზე თანდათან იკვეთებოდა მეეზოვის ფიგურა.

* * *

ოქროს თუმნიანი ამოვიღე, ისევ შევათვალიერე. ნიკოლოზ მეორე პროფილში. აი, ასეთი დაუნდობელია ბედისწერა, ეს კაცი, ამ ოქროზე გამოსატვის არცთუ დიდი ხნის შემდეგ, ლენინმა დედაბუდიანად დაახვრეტინა!

ზურამ დარეკა:

– შვიდზე გამოგივლი. თუ გინდა ჩემი მანქანით წავიდეთ, ორი მანქანით ხომ არ მივალთ?

– არა, როგორც გითხარი, მე გამოგივლი და ჩემით წავიდეთ! – რატომღაც მარისტან ჩემი „მერსით“ მომიხდა „წამარიალება“.

– ოკეი! – სახლის წინ დაგელოდები.

შვიდამდე დრო მაქვს. შევედი „ბიგ ბენში“ და საჩუქრების არჩევა დავიწყე. შოკოლადები, ფრანგული „კანფეტე“ და ა.შ. ბოლოს დიდი ფუმფულა რაში შევიძინე. წელს ცხენის წელია, მარის გაუხარდება. კაცობრიობა ჰოროსკოპზეა გადართული! ყოველ დღე, ყოველ გაზეთში, ჟურნალში, ტელეეკრანით ქვეყნდება მილიონობით პროგნოზი. ჩვენც ვკითხულობთ! კარგი თუ წერია – გვჯერა, ცუდის – არა! „სე ლა ვი!“ ასეთია ცხოვრება. მე მაინც მიმაჩნია, რომ ცხენის წელში

კარგი უნდა იყოს დაოჯახება, მითუმეტეს, თუ ოცდაათი წლის ხარ და გულიც საკმაოდ ნაჯერები გაქვს ამქვეყნიური სიამეებით.

სუპერმარკეტში ტელევიზორისკენ გამექცა თვალი. „კურიერი“ მიდიოდა ექვს საათზე.

– „გამტაცებლებმა მეფისდროინდელი მონეტები წაიღეს და მიიმალნენ. პოლიცია გვპირდება, რომ...“

„მონეტები?“ – გამიელვა – ეს ის ხომ არ არის, ჯიბეში რომ მიღევს?“ პორტმანი ამოვიღე, ფულს ვიხდი. პორტმანის ერთ-ერთ ჯიბეში ოქროს მონეტა ხელით მოვსინჯე, თითქოს მეც დამნაშავე ვიყო, თვალი ისე მოვაველე დარბაზს, ეს მექნიკურად მომივიდა, მაგრამ დავაფიქსირე, რომ ვიღაცას ვემალებოდი! „მართლა მოპარული თუ არის, სად ეშმაკებში გინდა გაასალო?..“

პორტმანი თავის ადგილას, შარვლის უკანა ჯიბეში ჩავიდე და პაკეტებით გარეთ გამოვედი. მანქანა ვერევე არ დავქოქე, ფიქრებში წავედი. „რავა ეს ფული იქნება? სხვასაც ხომ შეიძლება ჰქონდეს ასეთივე კოლექცია?“ „ყოველ შემთხვევაში – დავასკენი ბოლოს – ახლა ამის ყველასთან გამოჩენა არ შეიძლება“. რადო ჩავრთე: „ფული გაქვს? მაქვს! მაქვს! თუ ფული გაქვს შენი ვარ!“ კი, ზუსტად ეს დროა! ჰოდა, ჩვენც გამოვიყენოთ ეს დრო! მანქანა დავძარი და ზურას სახლისკენ გავწიე, ამ დროს „საცობებია“, მივბობლავთ. როგორც იქნა, ჩავაღწიე...

– ყვავილები არ ვიყიდო? – შემეკითხა ზურა.

– რაც საჭიროა, ყველაფერი ავიღე! იქ ჰოლანდიური ყვავილიცაა, ქრიზანთემა.

– ძველი სიმღერის თემები: „აყვავდნენ ქრიზანთემები“ – გაიცინა ზურამ.

– ჰო, კარგი რითმია, მაგრამ შენამდე ალბათ ბევრჯერ გამოყენებული!

– რა მოხდა? მე ხომ არ ვბეჭდავ, მე ზეპირსიტყვიერების ოსტატი ვარ!

– მე ვიტყვოდი, დიდოსტატი! – ნელ-ნელა კარგი განწყობა დამეუფლა.

გუახლოვდებით ფიროსმანის ქუჩას.

– აი, აქ! ამ ეზოში შეაყენე მანქანა –

გაჩერებული არ ვარ – ზურა მანქანიდან ხტება.

– უკაცრავად, მარი რომელ ბინაშია? – მიმართა მოხუც ქალს ზურამ.

– აქ ვარ, ბიჭებო, შემოდით! – გაღიმებული მარი ანგელოზს ჰგავდა. ბინა თავიდანვე არ მომეწონა, პირველ სართულზე, ძველი, ხის ფასადიანი, რიკულებიანი კიბით. ოთახში, სადაც შეგვიძღვა მასპინძელი, ყველაფერი ძველებური იდგა: კარადა, ტახტი, ტელევიზორიც კი. „მარი აქედან უნდა გავიყვანო!“ გადაწყვეტილება მივიღე.

* * *

მაინც სად გაიცანი ეგ აქტრისა? – ჰკითხა მეუზოვემ.

– ტფილისში. გასტროლებზე იყო ჩამოსული რა, არ დასწრებიხარ მის კონცერტებს?

– სად კონცერტი და სად ცოცხი! – ამოიოხრა ხანში შესულმა – მერედა... ფრანგული იცოდი?

– კომსი-კომსა... ისე...რა... ცოტა რუსულით, ცოტა ფრანგულით.

– მაგას რომ მორჩები... როდის იქნება! გავალ, ერთ ბოთლ ღვინოს და რამეს ამოვიტან...

– კარგი! – შუბლზე ხელი მოისვა ნიკალამ, ფუნჯი ნაჭრით გაწმინდა და მოლბერტის ახლოს, ტუმბოზე დადო. თვალი აქტრისას სურათისკენ გაექცა...

... წარმოდგენა დამთავრდა. თეთრი პერანგით და ვარდებით ხელში მსახიობთა შესასვლელთან დგას. მარგარიტა თანმხლებ პირთა გარემოცვაში სიცილ-სიცილით გამოდის თეატრიდან. ქალი შეაველებს თვალს წარმოსადგე ქართველს.

– ეს თქვენ... – ნიკალამ თაიგული ორივე ხელით გაუწოდა ფრანგ ქალბატონს.

– ო, შადმან! – წამოიძახა მომღერალმა, ყვავილები კი პანამის ქუდიანმა უღვაშამ ჩამოართვა.

– მე... მხატვარი ვარ... – წარმოსთქვა ნიკალამ – თქვენი პორტრეტი მინდა შეეკმნა...

ამ სიტყვებმა დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა სტუმარზე, ისევე შეათვალიერა, მიუახლოვდა და თვალებში ჩახედა:

- ძალიან კარგი, სე სი ბო! სე ფოლმიდაბლ! დამხატეთ, ჩვენ აფიშისთვის მაინც გვჭირდება ახალი სურათი... – მარგარეტი თანმხლებთ მიუბრუნდა

– კი მაგრამ. ახლა ფოტოგრაფიაა მოდაში! რაღა დროს ნახატი აფიშებია! – კატეგორიული უარი მიიღო ყვავილებიანისგან.

– უან პოლ! – მკაცრი გამომეტყველება მიიღო მომღერალმა – ეს ეგზოტიკური იქნება! წარმოგიდგენიათ, სადღაც მიკარგულ ტიფლისში, უცნობი მხატვარი მხატავს და ეს აფიშაზეა!

გენიალური იდეაა, მე თუ მკითხავთ! – კარგით, დამხატეთ, ოღონდ ჯერ ჩემთან წამოდით, თითო შამპანი მოვსვათ! – გაუცინა ნიკალას.

ნიკალას ხელი მკლავში მოჰკიდა და იქვე ღია რესტორნისკენ წაიყვანა. რესტორანში სასულე ორკესტრი უკრავდა, შვიდკაციან მაგიდას მიუსხდნენ.

ნიკალამ მენიუს გადაავლო თვალი, „გვაქვს ფრანგული შამპან“ და ოჯახური, „მაცაშვილის ღვინო“ ეწერა მენიუში.

– თქვენ რას დალევთ? – თავაზიანად იკითხა მხატვარმა.

– ოო, დღეს შეკითხვებს მე ვიძლევი, თქვენ...

– თქვენ ჩემი სტუმარი ხართ! მაშ რას დალევთ, „შამპანს?“ ნიკალამ თავი დაუქნია. ერთი ოფიციანტი „შამპანის“ მოსატანად გავარდა, მეორე კერძების შეკვეთას იწერდა, ნიკალასთან ახლოს იდგა... ნიკალამ ქართულად ჩასწურჩულა:

– ანგარიში მე მომიტანე!

– კი, ბატონო, ჩემთვის სულერთია, გაიცინა მიმტანმა.

– რაო, რა უთხარი? – მარგარეტმა თვალი-თვალში გაუყარა მხატვარს.

– მე ვუთხარი, რომ თქვენ ხართ ულამაზესი მომღერალი, რომელიც ქვეყნიერებაზე შემხვედრია.

– ო, ლა-ლა! – გადაიხარხარეს ფრანგებმა – შეხეთ, რა სიტყვებია, ბრავო!

– მე თუ მკითხავთ – წამოდგა ჟან-პოლი – მე თუ მკითხავთ და ეს მე მეკითხება, ამ სიტყვებს დაწვერდი თქვენს აფიშაზე, „ყველაზე ლამაზი მომღერალი მსოფლიოში – „მადამ დიუ მონდი!“ არა?

– კარგია, მაგრამ ძალიან პრეტენზიულია! – დაიმორცხვა მარგარეტმა.

– ჩვენს საქმეში მორიდებულობა არ ვარგა, ეს რეკლამაა, – თქვენ იმპრესიონისტი ხართ? – მიუბრუნდა ჟან-პოლი ნიკალას.

– არა... მე ჩემებურად ვხატავ.

– მით უკეთესი – გაიცინა მომღერალმა.

– მოდით, ჩვენს სტუმარს გაუმაჯოს – მაღალი ორთომელი მიუჭახუნა გვერდით მჯდომს.

– მე კი ვფიქრობ – წამოხტა ერთ-ერთი ფრანგი – პირველი სადღეგრძელო ქალბატონს ეკუთვნის, ყოველ შემთხვევაში ასეა საფრანგეთში... – დამცინავად გადახედა ნიკალას.

– საქართველოშიც... ნამდვილად ასეა! – ჩაიბუტბუტა მხატვარმა.

– ჰოო, თქვენ, ნახევრად ველურებმა, იცით ქალის პატივისცემა? – ცინიკური სახით მიაშტერდა ნიკალას. სუფრა გაისუსა. ნიკალა წამოდგა. ორი კაცი მამლებივით აფოფრილი შეჰყურებდა ერთმანეთს.

– რომ დაგარტყათ, იტყვი: „აი, ხომ ვამბობდი, ველურები ხართო“ ჩათვალეთ, მისიე, რომ დაგარტყით, თქვენ ამის ღირსი ბრძანდებით. მარგარეტმა ტაში დასცხო. ყველანი აჰყვნენ, ისიც ძალით დასვეს, გეყოო, უთხრეს, ფრანგებმა ჭიქები მაღლა აღმართეს:

– მარგარეტს გაუმარჯოს – გაიძახდნენ.

ნიკალა ფეხზე დარჩა:

როს კოლუმბი ამერიკას
სადღაც ზღვა-ზღვა დაეძებდა,
მაშინ ქართლში ვახტანგ მეფე
კანონების წიგნსა წერდა.
როს ევროპის მთელი ხალხი
თაყვანს სცემდა მზეს და ცეცხლსა,
მაშინ ქართლში წმინდა ნინო
აწესებდა ქრისტეს წესსა...
როს ევროპის მთელმა ხალხმა
არ იცოდა ანი, ბანი...
მაშინ შოთამ გაასრულა
თვისი ვეფხისტყაოსანი!

ნიკალას მთელი რესტორანი უსმენდა. ქართველებმა ტაში დასცხეს, ფრანგები გაოგნებულები შესცქეროდნენ წვეროსან მხატვარს, რომელშიც ასე ძალუმად ძგერდა გული, თავის სამშობლოზე შეყვარებული.

ნიკალამ ორთომელი ზალპით დასცალა.

– თქვენს სამშობლოს გაუმარჯოს! – სიჩუმე დაარღვია მარგარეტმა. ნიკალა ადგა და გამობრუნდა, რესტორანი მიატოვა და ქუჩაში გამოვიდა... მეეზოვეს შემოსვლამ გამოარკვია ნიკალა – ქართველი მხატვარი.

* * *

– მარის დაბადების დღეს გაუმარჯოს! – წარმოსთქვა თამადამ, მარის მამამ.

– ჩვენ ძალიან გვიყვარხარ – ჭიქა მიუჭახუნა ზურამ.

– „ჩვენ“ არ ვიცი, მაგრამ „მე“ ნამდვილად – ეს მე ვთქვი.

– ჰოო? – ეშმაკურად გაიცინა მარიმ – სიმთვრალეში გიყვარდები ხოლმე.

მამა შეწუხდა:

– მარი, სტუმარს როგორ მიმართავ, შვილო?

– ვხუმრობ, მამა, გიო კაი ბიჭია, მაგრამ ცოტა-ცოტა... ჭიქას თითი მიუკაკუნა.

– თქვენ, ქალბატონო მარი, ლოთობას მაბრალეობთ? – იხტიბარი არ გავიტყხე.

– საქალბატონე – შემისწორა მარიმ.

– სხვათაშორის, კარგი გამახსენე... დღეს რაღაცას ვაპირებ და მოგვიანებით მოგახსენებთ!

ისიც მინდა გითხრათ, რომ მე მხატვარი ვარ, იცით ალბათ – არტისტულად გადავხედე საზოგადოებას – მხატვარი ღვინის გარეშე ეს იგივეა, რაც გემი – ოკეანის გარეშე!

– ჰო, ჰო! რა „მოშნი“ შედარებაა! – გაიცინა ვილაცამ.

– უკაცრავად, როგორია მხატვარი „პლანის“ გარეშე? ან კოკაინის? – ვილაც ეშმაკი ბიჭი მეკითხება.

ყველა მომაშტერდა. „არ ჩაიჭრე!“ - შემომითვალეს ქვეცნობიერიდან.

– ისე, ჩვენში დარჩეს, თანამედროვე ქართულ სახვით ხელოვნებაში – უამრავი მიმდინარეობაა! მარი მომიახლოვდა. საერთო სიცილში ვითომ შემთხვევით ტუჩები ხელზე შემახო, იმ ხელზე, რომლითაც ჭიქა მეჭირა. გამაჟურიალა. ეს ისეთი კოცნა იყო, რომელიც კაცს არ დაავიწყდება! „არის კი ისეთი რამ, რაც კაცს არ ავიწყდება?“ „დამანებეთ თავი, არ მცალია თქვენთვის!“

– მხატვრობით იყიდეთ „მერსედესი“? – არ ისვენებს ეშმაკი.

– ძალიან გთხოვთ, ყველამ თავის ურემს მიხედოს – ეს ზურამ წარმოსთქვა, დამასწრო.

– იცით რაშია საქმე? – თვალი-თვალში გაუწყარე უცნობს – მარი იმდენად კარგი გოგონაა, რომ გაზრდილი კონკურენცია მოსალოდნელი იყო! მარიმ გაიცინა.

– დაწყნარდი გიო! დამშვიდდი, ეგ ბიჭი ჩემი ბიძაშვილია, ლევანი.

გულს მომეშვა.

– ეს საფუძვლიანად ცვლის ჩვენს ურთიერთობას!

თამადამ შემაწყვეტინა:

– მოდით, მშობლების სადღეგრძელო წარმოვსთქვათ, ცოტა უხერხული კია, როცა მეუღლეზე და საკუთარ თავზე ვსაუბრობ, მაგრამ ჩვენ რაც შეგვეძლო, არაფერს ვაკლებდით მარის, განათლება მივეცით, ჯერ ახალგაზრდაა, მჯერა სამსახურსაც იშოვის. ოჯახი შექმენი შვილო – შვილიშვილის ფერება გვინდა – ცრემლი ჩაუდგა თავლებში მამას.

– თქვენ გაგიმარჯოთ! – ფეხზე წამოიშალნენ. დედა სტუმრებს უღიმოდა, თან გადმომხედავდა ხოლმე. არ ვიცი, ვცდები თუ არა, მაგრამ მე მოეჩვენა, თავისი ქალიშვილისთვის ვვარგოდი თუ არა – იმას ამოწმებდა!

– თქვენი ბედნიერების იყოს, ქალბატონო, ძალიან გავხართ მარის, – მივეფერე მას.

– გმადლობთ შვილო, ბედნიერები იყავით... ახალგაზრდები – ეს ისე თქვა – თითქოს მე და მარის გგლოცავდა...

უცებ მომინდა ამ ხალხისთვის მარის ხელი მეთხოვა!

– მარი, თუ შეიძლება ჩემთან მოდი!

– აქ არ ვარ? – გაიკვირვა მარამ.

– არა, ახლოს მოდი, გვერდით დამიდექი! – ეტყობა, ამას ისე პრეტენზიულად ვამბობდი, ყველამ ჩვენ მოგვაქცია ყურადღება! მარი ნელი რხევით წამოვიდა ჩემსკენ, ამ დროს თითქოს კადრი გაქანდა, მარი გვერდით გაიწია, ჭალი – მეორე მხარეს გადაქანდა, გაისმა ზრიალი, ჭრიალი, კედლების რყევის ხმა. ყველა აყვირდა და კარებისკენ გაიქცა. შუქი ჩაქრა. ვერაფერს ვხედავ, უკუნი სიბნელეა.

– მიწა იძრა! – გაისმა მარის მამის ხმა.

სიბნელეში წინ წავვედი, რაღაც სახელურს შევეხე, კარის სახელურს ჰგავდა, გამოვაღე კარი და ფეხი გადავდგი, შემდეგ მეორე... სიხუმე ჩამოვარდა. აღარავის ხმა არ მესმოდა. სახეზე რაღაც ნაჭერი მედებოდა. ნაჭერი გადავწიე და ლამფით განათებული ოთახი დავინახე, ვიღაც წვეროსანი ზურგით მოლბერტთან იდგა. ჰოი, საოცრებავ, კედლებიდან ფიროსმანის შედეგები მიცქერდნენ. „ეს სად მოვხვდი?“ ხელები მოვისრისე – ცხადში ვარ! „აქტრისა მარგარიტა“ კედელზე ეკიდა, უჩარხოდ, ხოლო „ჟირაფი“ იატაკზე იდო, წითელპერანგა „მეთევზე“ იქვე იყო მიყუდებული! ჰოი, საოცრებავ! თვალებს არ ვუჯერებ, თვალები მოვიფშვნიტე: ყველაფერი ისევ ისე დამხვდა: წვეროსანი მეუბოვეს ხატავს! ეს წარმოუდგენელია! ფანტასტიკაა! ნუთუ ეს...

უცებ კარზე დააბრახუნეს. მხატვარი კარებთან მივიდა, გააღო. ქალი და კაცი შემოვიდა.

– თქვენა ხართ? – მოწყენით უთხრა მხატვარმა.

– კაცო, შენ ნამუსი არ გაქვს? – დაუღრინა მომხვდურმა.

– რატომ კადრულობთ... – იწყინა წვეროსანმა.

– უი, მეხი კი დაგაყარე, შე ამაპარტავანო, შენა! – აკივლდა ქალი – რამდენი ხანია, ქირა არ გადაგიხდია და კიდევ ჩვენ ვკადრულობთ არა?

– ნახატებს გაყვიდი და გადავიხდი, აუცილებლად გადავიხდი – საწყლად უპასუხა მხატვარმა.

მე მივხვდი, ვინც იყო ის!

– ათი თვე გავიდა, კაპიკი არ გადაგიხდია, თუმნის შემგროვებელი ხარ? დატოვე ეს ბინა!

– სადაც გინდა, იქ წაბრძანდი! – ორივენი ერთად ლაპარაკობდნენ.

– არ გეცოდებით, ხალხო, ამ ღამეში სად წავიდე? მე ცრემლები ჩამიდგა თვალებში. ეს რას ვუცქერი ღმერთო! სადა ვარ? უცებ მოვისაზრე, რაც უნდა მექნა.

– მე გადაგიხდით ფულს!

მოულოდნელობისგან უკან გადახტნენ. ნიკალამ სახეზე ხელი მოიხრდილა:

– ვინა ხარ კაცო, საიდან მოვხვდი აქ?

– შენ... ნიკალა ხარ? – ენის ბორძიკით შევეკითხე

– ჰო, ფიროსმანაშვილი!

ხელები მიკანკალებდა, ისე ამოვიღე პორტმანი. ძლივს ამოვიღე ოქროს მონეტა და მეპატრონეებს გავუწოდე:

– ეს გვეოფათ? ნიკალამ მადლიერების გრძნობით სავსე თვალები მომაპყრო, ის გაცილებით ღამაში მომეჩვენა, ვიდრე წარმომეგინა.

კაცმა კბილით გასინჯა ოქრო, შემდეგ ქალს გადასცა.

– ეს ფული აღარ არის, მაგრამ...

– გვეოფათ, კარგად იყავი, – კაცი გაფრინდა.

ქალმა სიტყვა დატოვა:

– ეგრე არ სჯობია?

მე და ნიკალა ოთახში მარტონი დავრჩით, უფრო სწორად, ორნი დავრჩით და გაცემით ვუცქერდით ერთმანეთს.

– ღმერთო დიდებულო! ნუთუ ეს რეალობაა?

– ვინა ხარ კეთილო კაცო? – დაბალი ხმით, თითქმის ჩურჩულით მკითხა მხატვარმა.

– მე... გიორგი ვარ... თქვენი კოლეგა ვარ... სამხატვრო აკადემია დავამთავრე და... გამოფენებშიც ვიდებ მონაწილეობას...

– არ ვიცი, რით გადაგიხადოთ ესოდენ დიდი სიკეთე, – ნიკალა ნახატებთან მივიდა, ჯერ „ჟირაფს“ შეეხო, შემდეგ „მოქეიფეებს“, „გოგონა ბურთით“, „ლომი“ დაათვალიერა, უცებ მიიღო გადაწყვეტილება: „გოგონა“ ჩამოხსნა და გამომიწოდა:

– ეს ჩემგან გქონდეს სახსოვრად!

– რას ამბობთ? როგორ? – შევშფოთდი მე.

– ეს ჩემგან. ასე მინდა. ისეთი პატივი მეცი კეთილო სტუმარო, იქნებ ანგელოზი ხარ? კი, ნამდვილად! „მხატვარი ვარ, გიორგი მქვია!“ ნიკალამ ძალით შემაჩქა ხელში თავისის შედევი. უკან-უკან ვიხვედი, სურათი ჯერ ორივეს გვეჭირა, შემდეგ მან ხელი გაუშვა და დავრჩი მკერდზეაკრული ნამუშევრით, კიდევ ორი მოკლე ნაბიჯი გადავდგი უკან, ისე რომ თვალს არ ვაშორებდი მხატვარს.

ისევ შემეხო რაღაც ნაჭერი, შემოვბრინდი და ოთახში გადმოვაბიჯე, ბნელოდა, მაგრამ ეზოში თავშეყრილ ხალხს სანთლები ეჭირათ, სუსტ შუქზე მარის ოთახი ვიცანი: მაგიდაზე ბოთლები წაქცეულიყო, რამდენიმე სკამი ამოყირავებული ეგდო, ჭერიდან „ბიაზი“ ჩამოვადნილიყო. ძლიერი მიწისძვრა მომხდარა!

ეზოში გამოვედი. მარი მომვარდა:

– სად იყავი გიო?

– სიბნელეში გზა ვერ გავიკვლიე, ოთახში ვიყავი!

– კინალამ დავიღუპეთ! მთელი ქალაქი გარეთაა გამოსული, ამბობენ კიდევ განმეორდებაო!

– ჰოო? – დიდი ინტერესი არ გამომიხატავს – უფრო დიდი ძვრები მოხდა ჩემს ცხოვრებაში. ავტომატურად მანქანასთან მივედი. საბარგული გავადე და ტილო შიგ ჩავდე, საბარგული დავეკეტე და წინა კარებისაკენ გავეშურე.

– ეგ რა არის? – მკითხა ზურამ.

– ფიროსმანია! – უდარდელად მივუბე.

– შაყირობ? – გამიცინა მეგობარმა.

– რა დროს შაყირია? ვერ ხედავ, მიწა იძრა?

დილამდე დავატარებდი „მერსის“ თბილისის ქუჩებში. დილამდე არ ეძინა თბილისს. მე კი – სხვა რამის გამო არ დამეძინა. „ნუთუ ეს მართალია?“ უცებ ამ დილანდელი საუბარი გამახსენდა სანდროსთან, ფიროსმანის ნახატებს ეძებდა ბიჭი! ეძებდა და აქ არა მაქვს? საბარგულში მიდევს ფიროსმანის შედეგრი და არავინ იცის ამის შესახებ! და არავის სცხელა ახლა ამისათვის! თბილისში დიდი მიწისძვრა მოხდა! ხვალ ყველაფერი გაირკვევა! „ხვალემ იზრუნოს ხვალისა!“

დილით ტელევიზორი ჩავრთე. მიწისძვრით დაზიანებული სახლების უამრავი მაცხოვრებელი ფაქტიურად ქუჩაში დარჩა. რამდენიმე ადამიანი გარდაიცვალა. შვიდ ბალამდე იყო მიწისძვრაო, ამბობდნენ სპეციალისტები. ეს არ არის ცოტა. კედლები შევათვალიერე, ჩემი ახლად გარემონტებული ბინის კედლებიც დაზიანებულა, ბათქაში ჩამოყრილია! ამ დროს ჩამესმა: „საქართველოს ხელოვნების მუზეუმიდან გაიტაცეს ფიროსმანის ცნობილი შედეგრი „გოგონა ბურთით“. ტელევიზორს ვეცი, ხმა ავუწიე, ეკრანზე გამომძიებელი გამოჩნდა, ჩემზე ოდნავ უფროსი ბიჭი, „მიწისძვრით ისარგებლეს ნადირლებმა და არეულობაში გაიტაცეს ფიროსმანის ნახატიო“ „კი, მაგრამ დაცვის სისტემა ხომ მუშაობდაო?“ ჰკითხეს გამომძიებელს. არ დაიბნა, ისე დამაჯერებლად ლაპარაკობდა, მეც დამაეჭვა, ვიფიქრე, ხომ არ მეშლება, ჩავალ ერთი, მართლა თუ მიდევს საბარგულში, ვნახავ მეთქი! „მიწისძვრის დროს პანიკა შეიქმნა ქალაქში, ჯგუფმა,

რომელსაც მიზნად ჰქონდა სურათის გატაცება, უცხად მოისაზრა, რომ ამაზე კარგ მომენტს ვერ იპოვნიდნენ და ხელოვნების მუზეუმს მიაშურეს, ეს სულ რამდენიმე წუთში მოხდა!"

– კი, მაგრამ – შეგეხმიანე გამომძიებელს – რაღა მაინც და მაინც ერთი ნამუშევარი წაიღეს? თითქოს გაიგონაო, მიპასუხა: „ერთადერთი, რაც ჯგუფური დანაშაულის ვერსიის საწინააღმდეგოდ მუშაობს, ის არის, რომ მხოლოდ ერთი სურათია გატაცებული, მაგრამ პრაქტიკიდან ცნობილია, რომ ასეთი რამ რამდენიმე ადამიანის მონაწილეობის გარეშე ვერ განხორციელდება, სხვა ვერსია სრულიად გამორიცხებულია.“, ესეიგი – გავიფიქრე – მუზეუმიდან გაქრა, გაუჩინარდა! მე უნებურად ზიანი მივაყენე საქართველოს ხელოვნების მუზეუმს და საერთოდ... მთელ კულტურას! რა ვქნა? ჩავაბარო სურათი? მერე ვინ დამიჯერებს, რომ მე არ მოვიპარე? წავა დაკითხვები, ცემა-ტყეპა! სიმართლე ვთქვა, საგიჟეთს არ ამაცილებენ! გიჟის ხალათი ნამვილად არ მეპრიანება, ისედაც საგიჟეთია გარეთ!" შხაპის მისაღებად, აბაზანაში შევედი. ნიკალას მადლიერებით სავსე თვალები წარმომიდგა „გაყიდე ეგ ნახატი და დამეხმარე“ ჩამესმა უცებ! „გაყიდო? ასეთი საჩუქარი გაყიდო?“ ეს ხომ სისულელეა! მერე და ვის მიყიდო?“ „სანდრომ იცის“ შხაპის შემდეგ პისახოცი შემოვიხვიე და ტელეფონთან მივედი.

– გამარჯობა, გიო ვარ! ბიჭო, ხომ არ დაინგრა, შენი სახლი? ცოტა დაზიანდა? კარგი! რა ძმაკაცები მყავს, ხომ იცი... კიდევ უნდათ იმათ, იმ უცხოელებს, ფიროსმანი?

– ... მეონი არის რაღაც, ოღონდ ჯერ უნდა მოვილპარაკოთ, ყველაფერი დეტალურად მოვილაპარაკოთ...

– გელოდები! ყურმილი დაგკიდე. გარაჟში ჩავედი, საბარგული გავადე, ნახატი აქ არის! ნაჭერი შემოვახვიე და ძვირფასი საჩუქარი ლიფტში შევიტანე, ის იყო ღილაკისთვის თითი უნდა დამეჭირა, მეზობელი შემოვიდა ქოშინით:

– ძლივს მოგისწარი! – გაცინა – შეშინდი გუშინ?

– აქ არ ვიყავი!

– რომელ უბანში მოგისწრო მიწისძვრამ? – ჩამეძია კაკო.

– არ დაიჯერებ! ფიროსმანის ქუჩაზე, სახლი თავზე კინაღამ ჩამოგვექცა!

– ჰოო, ჩვენთან მეცხრეზე სამი მეტრით გადაიხარა ბინა, პიანინოს ძლივს გავასწარი, ისე მომდევდა, ძაღლი მეგონა!

– აზრზე ხარ? – გამეცინა – საკუთარ პიანინოს რომ გაეჭყლიტე.

– არ ვიცი, რა ვქნა – სადმე პირველ სართულზე ხომ არ ვიქირავო ბინა? – შემომხედა შემფოთებული თვალებით – ეგ რა გიჭირავს? შემამჩნია ნაჭერშემოხვეული ნივთი.

– ეს, რკინის ნაჭერია, ასე მირჩიეს, თუ კიდევ განმეორდა, თავზე დაიდგ, ნატეხი რომ არ მოგხვდესო.

– ხუმრობ? ეს რას გიშველის! მაგრამ იბახიან რკინის მაგიდა თუ გექნება, შეძვრე უნდა მაგიდის ქვეშ და არაფერი მოგივაო – ნაღვლიანად დასძინა.

– კაკო, ვერ გაექცევი იმას, რაც გიწერია! წადი, დალიე რამე და მოგეშვება! გუშინ ვსვამდი და მიწისძვრაც იოლად გადავიტანე!

– ეგრე ხო გალოთლები კაცი, იმდენჯერ დაარყია ამ თბილისში, სულ რო მთვრალი ვიყო, გაგვიუდები!

მე უკვე მეცხრეზე ვარ. ზრდილობიანად მივაცილე მეზობელი და უკან გავბრუნდი. „ვის რა აწუხებს!“ „რკინის მაგიდა მაგარი გამოგონებაა! „ცეხი“ უნდა გავხსნა: მიწისძვრის საწინააღმდეგო მაგიდები!“ გამეცინა. ნახატი კარადაში შევინახე, ლოყაზე ნაჭერი მომედო. რაღაც მეცნაურა: „კარადაში შევედი?“ უცებ გამახსენდა, მარის ოთახში დიდი ძველებური კარადა დგას, მე სიბნელეში მხარი მექცა და კარადის კარი გამოვადე, გადავაბიჯე და ნიკალას ოთახში აღმოვჩნდი! ესე იგი, კარადის მეშვეობით, შეიძლება კიდევ აღმოვჩნდე მასთან! სავარძელში ჩავეშვი. „მარის ოჯახის წევრები, რა თქმა უნდა კარადაში არ შევლენ, ესე იგი მხოლოდ ჩემთვის იქნება ეს ამბავი ცნობილი! რაღაცნაირი, უჩვეულო, უპირატეოსობის გრძნობა დამეუფლა, ასეთი რამ სიზმარში გამომიცდია, როცა მე ფრენა შემეძლო და სხვებს არა! საინტერესო სიტუაციაა! ეს ამბავი არავინ უნდა გაიგოს! შემდეგ სვლებს თანდათან გავთვლი! ტელეფონმა დარეკა:

– სოსო ვარ, გადარჩი მიწისძვრას? – უცებ ოქროს მონეტა გამახსენდა, რომ აღარა მაქვს და პლიუს რომ ეძებენ!

– გადავრჩი, თქვენ? – ვატყობდი მშვიდობა რომ იყო, მაინც ვკითხე, ეტიკეტისთვის.

– ჰო, ცოტა დაიბზარა! რა ვქნათ?

– ჩემთან გამოდი და ვილაპარაკოთ, ახლავე გამოდი, ტელეფონში არ მინდა გითხრა, რაღაც მოხდა გუშინ...

– ხომ მშვიდობაა?

– პრინციპში კი... გამოდი, ლუდი გამოაყოლე ორი ბოთლი.

– ყაზბეგი?

– თუ გინდა „ლომისი“ იყოს.

– კარგი, მოვდივარ!

სავარძელში ჩავეჭვი. დისტანციურით ტელეარხები შევათვალიერე, „ფეშენ ტივიზე“ „მოდელ პლაცს“ უჩვენებენ. საკაიფო პროექტია, მოდელები ერთად ცხოვრობენ უკვე მერამდენე დღეა და ტელეკამერების წინ ყველაფერს აკეთებენ, ისევე ბუნებრივად, როგორც ცხოვრებაშია. ხალხი კი უყურებს, პრინციპში არაფერი ხდება, საუბრობენ, იცინიან, ცეკვავენ, ზოგჯერ საცვლებსაც იცვლიან, ხალხი კი მოუთმენლად ელის მორიგ ჩართვას. ჩვენთანაც რომ იყოს ასეთი! აი, მაგალითად, ჩემი ბინა რომ ჩართონ პირდაპირ ეთერში, ამოვიტანე ფიროსმანის ნახატი, შევდე კარადაში, შემდეგ მესტუმრა სოსო, ვესაუბრე ნიკოლოზის ფულებზე, რომლებსაც სხვათაშორის პოლიცია დაეკებს, რა თქმა უნდა ფიროსმანსაც დაეკებს და საერთოდ, როგორ გაუადვილებდა ასეთი გადაცემები ჩვენს პოლიციას თავის რთულ საქმიანობას! რაც მთავარია, მაგარი კინო გამოვიდოდა: დეტექტიური, ფანტასტიკის განხრით! მეც კაი ტიპი ვარ, ჩემი ბინა „ჩართული“ რომ იყოს ფიროსმანის „გოგონას“ სხვაგან მივიტანდი, სხვაგან... მაინც სად მივიტანდი? ასეთ რამეს ძმაკაცთან ვერ მიიტან, ორმა იცის, ღორმა იცისო. გაყიდი? მერედა უკვე ძიებაში მყოფი სურათის გაყიდვა იოლია? იმ ოქროს მონეტებს რაღა ვუყო, ისინიც ხომ იძებნებიან, როგორ გავასაღო? დავუშვათ, ვუთხარი ჩემს კლიენტს, რომ ეს სუფთაა, ის არ არის, რომლებსაც ეძებენ, მაინც არ დამიჯერებს, იმიტომ რომ... მე თვითონ არ მჯერა! თანაც „მოშნად“ დააგდებს ფასს, მოპარულის ფასი დაბალია! მაშ, რა ვქნა?

* * *

სოსო მოვიდა. იტალიური ღია პიჯაკი აცვია. გამხდარია და სასიამოვნო ელფერი დაჰკრავს. მე კი – წუხანდელი ნაქეიფარი, ჯერაც არა ვარ ფორმაში და რაც უფრო მნიშვნელოვანია – გონზე. სოსომ ლუდი სამზარეულოში გაიტანა, მეც შევყევი, კათხები გამოვიღე:

– მე არ მინდა, ლუდს არ ვსვამ, მასუქებს.

– კარგი, სოსო მე დავლევ, შენ – თავს გაუფრთხილდი და მიყურე, როგორ დავეწაფები ამ ღვთაებრივ სითხეს... ისევ ჩემს ოთახში დავბრუნდი. სოსო სავარძელში მოკალათდა, ჩემს წინ ტელევიზორი „რუსთავი-2“-ზე გადავრთე.

– მაღე „კურიერი“ იქნება – თქვა სოსომ.

– მოისმინე?

– რაზე მეუბნები, რა არ მოვისმინე, დაინგრა ძველი თბილისი.

- არა, მანამდე, გადმოსცეს, საღამოს 6 საათზე, ჩვენი მონეტების შესახებ.
- ჰოო, მეცნიერი რომ დააყაჩაღეს?
- ეგ ვერ გავიგე, მაგრამ მგონი ჩვენი მონეტები კავშირში უნდა იყოს მაგ საქმესთან.
- დაემთხვა. ეგ კაცი ყაჩაღი არ უნდა იყოს.
- „არ უნდა იყოს“ თუ, ნამდვილად იცი, რომ არ არის?
- ნამდვილად ის ვიცი, რომ შენ გიყურებ! – გაიცინა სოსომ.
- სოსო, გუშინ ერთი ცალი დაგკარგე, რა ღირს ერთი ცალი?
- ეგ ათასს აფასებს.
- ეგ რას აფასებს არ ვიცი, რეალურად ხუთასი ღირს, მეტად არ გავა.
- ხუთასში ორმოცდაათი ათასით ნალები უნდა აიღოს, დაგვთანხმდება? – უარის ნიშნად თავი გააქნია სოსომ.
- თუ მოპარული და ნაყაჩაღარია, ნალებზეც დაგვთანხმდება, თუ სუფთაა, არა. ყოველ შემთხვევაში ამდენს არ დააკლებს, ამით მივხვდებით, ნაღდია თუ არა!
- უარი რომ თქვას, მონეტა ხომ უნდა დაუბრუნო? – სად დაკარგე?
- არ ვიცი. დაბადების დღეზე ვიყავი... მერე მიწისძვრა იყო... დამებნა სადღაც არაორდინალურ სიტუაციაში.
- ეგ არ გამართლებს, მონეტა ან უნდა დაბრუნდეს, ან ყველა იქნას შესყიდული!
- ამას შენ მეუბნები? – გამიკვირდა სოსოსგან ასეთი ტონი.
- არა, ამას ის გეტყვის და თუ ნაძარცვია, გაცილებით დიდი საფრთხე გველის!
- დავფიქრდი. „მართალია, ყაჩაღებისათვის ხელახალი დაყაჩაღება დიდ პრობლემას არ წარმოადგენს“.
- მომისმინე! ახლა გამოჩნდება, რა ფულია ეგ.
- შენთვის რა მნიშვნელობა აქვს?
- უნდა გავაფრთხილო კლიენტი, ტყუილს ვერ ვეტყვი, ვერ დაგკარგავ. მეორეც – მოპარული იაფია! ასე რომ, უნდა ვაჯახოთ პირდაპირ!
- რომ დაფრთხეს? დავუშვათ არ არ არის ნაძარცვი ფული ასე თუ ისე, პატიოსანი კაცი ჩანს, არაფრის მქონე...
- ეგ მაეჭვებს! უცებ ჩაუვარდა ხელში და უცებ უნდა მოიშოროს, იმიტომ მოვიდა შენთან, შთამომავლობით რომ ჰქონდეს, ნელ-ნელა მოუძებნიდა გზას: კაი სახლს ააშენებდა, კაი მანქანას...

– ცდები, ჩემო გიორგი! – ბოთლში დარჩენილი ლუდი თვალით მოზომა და ბოთლიდან დალია რამდენიმე ყლუპი.

– ყველაფერი პირიქითაა? – დავასწარი მე.

– სოლომონ ისაკიჩ მეჯღანუაშვილი ხომ გახსოვს?

– არა, არა. ეგ სხვა ჩიტია. უცებ ჩაუვარდა ხელთ და იშორებს. ცოტაზეც თანახმა იქნება. დაურეკე!

– მაგრამ ... სიტყვას თუ მივცემთ (იმ შემთხვევაში თუ დაგეთანხმდება) მერე უნდა გავასალოთ,

– გავსალოთ... რა! მთავარია ნივთის ზუსტი წყარო ვიცოდე...

დანარჩენი, როგორც იტყვიან, ტექნიკის საქმეა!

– კი ბატონო, დაურეკავ! – სოსო ყურმილს დასწვდა.

– მუზეუმის გაძარცვის ამბავი შეიტყვე? – მოულოდნელად ვკითხე. სოსომ ყურმილს ხელი უშვა.

– ჰო, გავიგე! რა ხალხი ვართ ქართველები!

ერთი ფიროსმანი გეყავს და იმასაც იპარავენ!

– ვითომ მოპარულია? – თვალებში შევხედე.

– არა, თვითონ გაფრინდა „გოგონა ბურთით!“

– რაღაც დაკავშირებას ითხოვს ეს ორი გაძარცვა – მოვიფხანე თავი.

– პოლიციაში გვერდიგვერდ გააფორმებენ და დაუკავშირდებიან ერთმანეთს.

უცებ მაგარი იდეა მომივიდა, მეწვია, მეახლა!

გამინათლა გონება:

– ჯერ არაფერი უთხრა მაგ კაცს, მე მგონი ავიღებ მაგ ოქროს, თუ ერთმა კაცმა რაღაც შეასრულა! ოცდაათს საათში –თქო – რა 24 საათში? – გაიკვირვა სოსომ.

– შეგხედები თქო და ყველაფერს ამ დროში გავარკვევ, რამდენიმე საქმე ერთმანეთს უნდა დაუკავშირო, იქნებ საუკუნის გარიგება გამომივიდეს, ან 2 საუკუნის! – შევძახე მე. სოსო ჩუმად გავიდა.

* * *

– აქ ვინ ცხოვრობს? – ფეხი ჰკრა ისედაც მორყეულ კარს შინსახკომელმა.

– მხატვარია, ნიკალა ფირსმანაშვილი. მარტოხელა კაცია... – აუხსნეს მეზობლებმა.

– სად არის? – ეზოს თვალი მოავლო ტყავისქურთუკიანმა უღვაშამ.

– ქალაქში გავიდა, მყიდველს ეძებეს, სულ შრომობს...

– მერე? ნახატებით ვაჭრობა რომ აკრძალულია?

– ისედაც „აკრძალული“ აქვს, ვერაფერს ყიდის!

– ე.ი. იგი პროლეტარი ყოფილა? ანუ არაფრისმქონე? ცოდნა გამოამჟღავნა ხალხის ხელისუფლების წარმომადგენელმა.

– ასე გამოდის!

– ახლა პროლეტარულ კულტურის მუშაკთა გაერთიანება იქმნება, იქ მოვიდეს! პოლიტკულტურის წევრი გახდეს, სანამ დროა – ეს ორი სიტყვა მუქარანარევი ხმით წარმოთქვა.

– კი, გაუხარდება, ალბათ – ჩაილაპარაკეს იქეთ-აქედან.

ნიკალა მოულოდნელად დაადგა მათ თავს.

– რა ხდება ხალხო, ხომ მშვიდობაა? – მშვიდად იკითხა ნიკალამ.

– ამხანაგია, აღწერას აკეთებს ჩვენს ეზოში! უთხრა მეგობრებმა.

– ძალიან კარგი! გამარჯობათ! – თავი დაუკრა სტუმარს.

– ამხანაგო მხატვარო! – რიხით წამოიწყო მან.

– გისმენთ, მეგობარო...

– დიად გარდატეხათა ქარიშხალში მხატვრებს, მწერლებს, მოგიწოდებთ გაერთიანდეთ პროლეტკულტის წევრებად, ამას მოგიწოდებთ პარტია, და მისი ბელადები: ლენინი, ტროცკი და ამხანაგი ორჯონიკიძე.

– ეს ის ამხანაგია, თეთრ ცხენზე მჯდომი რომ შემოუძღვა წითელ ჯარს? – თვალბრუნებით შეხედა ნიკალამ აგიტატორს.

– დიას, რკინის სერგოდ წოდებული – ასე შეარქვა მადლიერმა მუშათა კლასმა მას.

– მერე და, მუშათა კლასის ბელადებს მხატვრებთან რა საქმე აქვთ? – მიაბიტური ზმერა მიაპყრო თანამოსაუბრეს ნიკალამ.

– თქვენ, კლასობრივად ჩამორჩენილი ყოფილხართ! ახალ დროს უნდა აუწყოთ ფეხი, თქვენმა ხელოვნებამ აგიტაცია უნდა გაუწიოს მასებს, რომლებიც ნათელი მიზნისაკენ, კომუნიზმისაკენ მიიღტვიან!

– მეგობარო, მე ვხატავ, მაგეების არაფერი გამეგება! – ნადვლიანად თქვა ნიკალამ და კარებში გაუჩინარდა.

– ერთი, რას ხატავს, ძალიან მაინტერესებს – ყველას გასაგონად ჩაილაპარაკა შინსახკომელმა და ნიკალას ოთახში შეჰყვა. უბოდიშოდ დაუწყო ნახატებს თვალიერება.

– აი, ეს კარგია, მეეზოვე! მშრომელ ადამიანს ასახავს! ესენი კი – რა ამბავია, ამდენი მოქეიფე? ან ცხოველები, ეს ქალბატონი ნახევრადშიშველია! რა უნდა ასწავლოს მშრომელთა მასებს ამ ნახატებმა? – გაჰყვიროდა ხელისუფლების რუპორი.

– კაცო, რას გადამეკიდე? არავის სწავლას არ ვაპირებ, ჩემთვის, რასაც მინდა – იმას დავხატავ!

– როგორ „ჩემთვის“? აწი ყველაფერი „ჩვენთვის“, „ხალხისთვის“ უნდა იყოს!

– რა მძიმე ხალხი ხართ ეს ბოლშევიკები, ჩემი თავი გამჭირვებია, ახლა შენ დაემატე! – ამოიოხრა ნიკალამ. ბოლშევიკი უცებ მოეშვა. ნიკალას გვერდით ჩამოჯდა, თუთუნი დაახვია და მზრუნველი ხმით უთხრა:

– შენთვის უკეთესი არ იქნება? ნახატებს შეისყიდიან, უკეთესად იცხოვრებ, ბოლოსდაბოლოს თემას რა მნიშვნელობა აქვს?

– შენ სპეციალურად გამოგზავნეს?

– არა, ჩემით „ვჩალიჩობ“ რევოლუციის სასარგებლოდ! ასე მწამს! – იდეური თვალები მიაპყრო მხატვარს.

– ღმერთი არ გწამს? – მოულოდნელად შეეკითხა დაუპატიჟებელ სტუმარს ნიკალა.

– ეგ ცრურწმენებია, მჩაგვრელების მიერ მოგონილი, მეფეებს აწყობდათ ღმერთი, თავიანთი ბატონობა რომ გაემართლებინათ, აქაოდა, ღმერთი გენიშნავს მეფეებადო, თქვენ, მშრომელები, საქიოს დაელოდეთო, ილოცეთ და ჩვენი მყუდროება არ დაარღვიოთ, არ აჯანყდეთ და ცხოვრება არ გაგვირთულოთო, გასაგებია?

– მეცოდები! – ძლივს გასაგონად თქვა ნიკალამ.

– რა მჭირს შენი შესაცოდები? ეს მე მეცოდები შენ! – გზას აცდენილი დეკადენტი! ვერ ხედავ, სად ცხოვრობ? – გააფრთდა ბოლშევიკი.

– ასე ინება უფალმა!

– კი მაგრამ... რატომ? – ისინი რომ სასახლეებში ცხოვრობდნენ? შენ რატომ უნდა გეცხოვრა ასე? ყველამ ერთნაირად უნდა იცხოვროს,

– იესო სად დაიბადა იცი? – პასუხად კითხვა მიაგება მთავრობის კაცს.

– შენ „კაპიტალი“ წავიკითხავს? არა, რა თქმა უნდა! არაფერი იცი ზედმეტი ღირებულების შესახებ!

– არცოდნა არცოდვია! რას ქადაგებს ეს შენი „კაპიტალი“?

– რას და ეკონომიურად არის გამოთვლილი, როგორ იგებს ფულს კაპიტალისტი!

– ჰა, როგორ იგებსო? – გაიცინა ნიკალამ.

– როგორ და გაურიგდება მუშას და დაითანხმებს ხელფასზე, ხოლო თვითონ იმ პროდუქციას ზედმეტ ფასად ჰყიდის... აი საიდან რჩება მოგება! მერე კი სიგარას ეწევა და ღიპი აქვს!

– მოიცა, მოიცა – ხელი მხარზე დაადო მხატვარმა, თან თვალებში ჩახედა:

– რასაც შეჰპირდა, – მისცა იმ მუშას?

შინსახკომელი შეცბა. არ იყო მისთვის მომგებიანი საკითხის ასე დასმა.

– დაეუშვათ მისცა! მაგრამ... იცი, რა ცოტაა ეს?

– აი, მე მაგალითად როცა ვხატავ, ბევრი არაფერი მახსოვს, არაფერი მაწუხებს, ზოგჯერ ძაღლივით ვიტან შიმშილს, მე რატომ არ ავჯანყდი? თუ – ძაბუნი ვარ?

– ხასიათი გაქვს ჩაგრული ადამიანის! ახალი ადამიანი, ახალი მხატვარი, ახალი პოეტი, ახალი მუშა უნდა ავღზარდოთ ჩვენ! თავისუფალი, ლაღი და ღირსეული!

– კი მაგრამ... ჩემს ღირსებას რატომ ლახავ?

– ეჰ, გულით მინდოდა შენთვის მეშველა! სამწუხაროდ შენმა მატარებელმა უკვე ჩაიარა: ახლა ჩვენი დროა! – ამაყად წამოდგა, ნიკალას არც დაემშვიდობა, ისე გაშორდა, როგორც ძველს, მობეზრებულს, საძულველსაც კი!

* * *

სანდროს გავუარე. გავიგე, რომ ფიროსმანის შეძენის მსურველნი ამერიკელები ყოფილან. ჩემთან შეხვედრა საჭირო არ არის, ისე შეისყიდიან ნამუშევარს. უცნაურია, წესით მე უნდა ვითხოვდე კონსპირაციას, მაგრამ ისინი მთავაზობენ, მთავარია, სურათი ერთი ღამით ვანდო, საკუთარი ექსპერტი ჰყავთ. არადა როგორ გინდა გატაცებულად აღიარებული ნამ შევარი მიუტანო? გავიყიდები. მაინც უნდა გავრისკო, იქნება არც გაუგიათ არაფერი. არ არის გამორიცხული, არ იცოდნენ მთელი თბილისი მიწისძვრაზე საუბრობს, მაინდამაინც არ სცხელათ ფიროსმანისათვის. მხოლოდ ერთი, სანდროს ფაქტორი მაფიქრებს: მიწისძვრის შემდეგ ბაღში ვსეირნობდი და ნაჭერმოსხვეული ვიპოვე! რა, არ ჰგავს სიმართლეს? კი, ბატონო, ვილაცამ გაიტაცა მუზეუმიდან, მაგრამ მერე რატომღაც მიაგდო, ან დამალეს ცუდად. რა მნიშვნელობა აქვს? მოგების იმედით გაჩუმდება. ასეთი გადაწყვეტილება საკმაოდ კარგად აღვიქვი, მომეწონა. გეზი მარისკენ ავიღე, მაინტერესებს იქ რა ხდება. მარი სახლში არ დამხვდა. მამისმა

აღარ იცხოვრება აქო, ბინა დამათვალიერებინა. ერთ-ერთი ოთახის ჭერიდან ცა მოჩანდა! აქ მართლაც აღარ იცხოვრება! ამაზე კარგი მომენტი არ მექნება მარის ხელის სათხოვნელად, თან ჭირივით მეზარება ოფიციალურად ხელის თხოვნა, უცებ გადავწყვიტე:

– ცუდად თუ არ გამიგებთ, მე... მარტო ვცხოვრობ, დიდი ბინა მაქვს და გადმოდით ჩემთან!

– კაი ახალგაზრდა ყოფილხართ, გმადლობთ, მაგრამ ეგ როგორ გამოვა... მაინც ქალიშვილის მამა ვარ! რას იტყვის ხალხი!

– ახლა აღარ ვიცი რა ვუთხრა, დანარჩენს მარის ვეტყვი! იცხოვრონ ჩემთან... ეს ბინა მაინც აღარ გაკეთდება! თითქოს მიმიხვადო:

– ალბათ მოგცემენ სანაცვლოდ, დაგვეხმარებიან!

გულში გავიფიქრე: „ნეტარ არიან მორწმუნენი“, ხმამაღლა კი ეს ვთქვი:

– აუცილებლად მოგცემენ, მანამ კი მარის გადაეცით ჩემი წინადადება. დღესვე გადმოდით, აქ დარჩენა საშიშია! პასუხს აღარ დაველოდე, მანქანისკენ შევტრიალდი.

– დიდი მადლობა... შვილო! მომადახა მარის მამამ.

– იცი, რა? – შევჩერდი – ახლავე წავიდეთ, მარისთვის სიურპრიზი იქნება.

– არა! ჯერ თქვენ დაითანხმეთ, მე თანახმა ვარ!

ეს ნიშნავს რომ მამა მარიზე დაქორწინების ნებას მაძლევს! მან დამლოცა! როგორც ცხენს, ისე მოვაჯექი „მერსის“. მარის საღამოთი ვნახავ, მანამ კი ოპერაცია „გოგონა ბურთით“ უნდა ჩავატარო! შეიძლება საქმეები ისე წავიდეს, მიწისძვრის სადღეგრძელოც კი ვთქვა!

* * *

– ეს ნახატი ბაღში ვიპოვე – კარადიდან ფიროსმანი გამოვიდე.

– რას ამბობ?! გავგიჟდები! – წამოიძახა სანდრომ – როდესაც ნახატს საბურველი მოვაცილე. – რას ვხედავ! „გოგონა ბურთით!“ სიხარულით ცას ეწია! „ვაუ“ დაიძახა და ხელი შემართა, ამერიკულად!

– მერე ენდობი იმ ხალხს? მთელი ღამე ხომ მათთან უნდა იყოს?

– ნაღდი ხალხია, ჩეკს მაძლევენ, წინასწარ. ხოლო როგორც კი დარწმუნდებიან ნახატის ორიგინალობაში, მთელ თანხას.

– ჩეკის განაღდება შეიძლება? – დავეჭვდი.

– არა, ისე გვაძლევენ, მშვიდად რომ ვიყოთ!

– სისულელეა! ჩეკს აღადგენენ, დაგვარგეთო განაცხადებენ და მორჩა!

– აბა, სხვა რა გზა გვაქვს?

– აქ მოიყვანონ ექსპერტი! უცებ გადავწყვიტე.

– მერე, არ გეშინია? ეს სურათი ხომ გატაცებულია?

– არსებობს დდი პროცენტი, რომ ეგ ამბავი ჯერ არ იცოდნენ, მერე – გვიან იქნება! ამიტომ რაც მალე მოიყვან, ჩვენთვის უკეთესია!

სანდრომ მობილური „დაადრო“:

– სანდრო ვარ! ნამუშევარი მე მაქვს... უნდა შევხვდეთ, პირობები იცვლება...

ჰო, ახლავე გამოვალ და ყველაფერს ავიხსნი.

– ჩემო სანდრო, ყველაფერს აგვარებ, მაგრამ ფასს არ მეუბნები, მაინც რას გთავაზობენ ამ სურათში?

– ყოველ ნამუშევარს თავისი სავარაუდო ფასი აქვს, არის ფასები უცნობი, ნაკლებად ცნობილი და ყველსათვის ძვირფასი შედეგებისა – კლასიფიკაციის მიხედვით!

– ეს ხომ შედეგია! პარიზის გამოფენაზეა ნამყოფი, ყველა კატალოგშია შესული, აფიშაზეც კი იყო გამოხატული!

– შეიძლება მილიონიც ღირდეს, მაგრამ ჩვენ ხომ უნდა დავაკლოთ, ასე ვთქვათ, ლუფტი დავუტოვოთ!

– ხუთასი ათასი მოგვცენ და ჩვენ – ჩვენთვის... რომ ვერ გაიტანონ და ხელი ჩვენ დაგვადონ? სანდრომ მხრები აიჩეჩა.

– ეს და სხვა საკითხები სასწრაფოდ გაარკვიე და პასუხი გამაგებინე, ჰო, იცი კიდე რა უთხარი? ხომ არ შეგიძლიათ, კიდევ რამდენიმე ნამუშევარი რომ შეიძინოთ თქო? ისე ჰკითხე, ვარიანტად, მაინტერესებს რამდენის „აწვეა“ შეუძლიათ!

– ფიროსმანის ნამუშევრებს გულისხმობ?

– რა თქმა უნდა!

სანდრო დაბნეული თვალებით მომაჩერდა... ხელით ვანიშნა აჩქარებულიყო.

* * *

მარი ადრე დაბრუნდა შინ. რამდენიმე ფირმაში იყო გასაუბრებაზე. შესაფერისი სამუშაო ვერ იპოვა, ერთმა კი – პირდაპირ ლოგინი შესთავაზა! რა, ძნელია იყო პატიოსანი, როცა ყველა და ყველაფერი იყიდება! და საერთოდ, რაღაც არაჯანსაღი ატმოსფეროა მის საყვარელ სამშობლოში – საქართველოში!

ზოგის გაფულიანება სხვების გადატაკებას იწვევს რატომღაც, გეგონება ხალხის ჯიბებიდან იღებს უხილავი ხელი ფულსო. ისინი, მდიდრები, ნელ-ნელა შორდებიან იმ ხალხს, ვისი შვილებიც, ნათესავები და მეგობრები არიან! მართალი ყოფილა გამოთქმა: მაძლარი მშიერს ვერ გაუგებსო! ისევ ჩატყდა ხიდი „ჩვენსა“ და „მათ“ შორის. ისევ გაუცხოვდა საზოგადოებისთვის ადამიანთა გარკვეული ჯგუფი. ნუთუ ამისთვის აფრიალებდა თავის თანატოლებთან ერთად დამოუკიდებელი საქართველოს დროშას? არა! ისინი მოატყუეს! მათთან ერთად მთელი საქართველო დარჩა მოტყუებული! ამას წინათ, გალაკტიონთან წააწყდა მარი ასეთ სტრიქონებს:

*იქნებ დაგვიდგეს ძველი დრო,
დაბრუნდეს ბურჟუა კვიმატი,
ვის უნდა იმათი ტფილისი
ან ბაქო ვის უნდა იმათი!*

ისე გამოდის, მართლაც (და არა ცენზურისათვის) შეიგრძნო გალაკტიონმა ქართველ ბურჟუათაგან წამოსული გულგრილობის სუსხი! „კი მაგრამ“ შეედავა საკუთარ თავს: „ხომ იყვნენ ზუბალაშვილები, დავით სარაჯიშვილი? ხომ იყო მიტროფანე ლალიძე? ახლაც არიან ადამიანები, რომლებიც მეცენატობას სწევენ, აი, თუნდაც ის, რად ღირს, ბატონი პატარკაციშვილი მიწისძვრით დაზარალებულებს დახმარებას რომ შეჰპირდა? ნელ-ნელა ქვეყანა ფეხზე დადგება, სამწუხარო მხოლოდ ის არის, რომ ახალგაზრდობა ძალიან სწრაფად მიჰქრის! ასეთი ფიქრებით გადააბიჯა ზღურბლს, სახლში არავინ დახვდა, ტანზე გაიხადა, კარადის კარი გამოაღო... რამდენიმე კაბა გადასწია და... უცნაური შუქი დაინახა. მარიმ კისერი წაიგრძელა და კიდევ უფრო მიიახლოვა კარადის უკანა კედლიდან შემოსული სხივი. უცებ კარადას ვიღაც მიუახლოვდა, ნაჭერი გადასწია და მარის თვალწინ წვეროსანი სახე აღიმართა! გოგონამ შეჰკივლა, მაგრამ უცნობს თვალს არ აშორებდა. უცნობი ბუტბუტებდა, პირჯვარი გადაისახა:

– მარგარეტ, ეს შენახარ? – ჩაიხურჩულა წვეროსანმა.

– მარი... მქვია! შეშინებულმა ძლივს ამოიღო ხმა.

– ქართული საიდან იცი? – აღმოხდა უცნობს.

– ქართველი ვარ! რა დაგემართათ? – მარი უცებ მიხვდა, ვიღაც ფსიქიურად

გადახრილთან ჰქონდა საქმე. კიდევ უფრო შეეშინდა:

– მე წავალ! წავალ! – ნერვიულად წარმოსთქვა გოგონამ.

– მარგარეტ, აქ როგორ მოხვდი? – ალბათ სიზმარში ვარ – ნაღვლიანად ჩაილაპარაკა მამაკაცმა.

– თქვენ... ვიღაცას მაგონებთ... – უცებ ყველაფერს მიხვდა: კედელში მთელი ხვრელი გაჩნდა და მან უბრალოდ მეზობლის ბინაში შეიხედა! ეს ბინა ქუჩის მეორე მხრიდან ებჯინებოდა მათ ბინას! უცებ სიცილი წასკდა! აი, კომედია!

– მარგარეტ! მიცანი? – გაუხარდა მეზობელს.

– გიცანით, თქვენ ჩვენი ბეზობელი ბრძანდებით: ეს კი გუშინდელი მიწისძვრის შედეგებია, კარგი, კარგად ბრძანდებოდეთ! ამ ბინაში აღარ იცხოვრება, აქ კომისიაც აღარ არის საჭირო!

მარი კარადას მოსცილდა, საშინაოდ გადაიცვა, „რა ფორმაში მნახა ამ კაცმა“ უსიამონო შეგრძნება დაეუფლა: „რა ეშველება ამ ხვრელს? მამას უნდა გუთხრა, მოიტანოს ერთი ტომარა ცემენტი და ეს კედელი მაინც ამოვაშენოთ“ მარიმ ტელევიზორი ჩართო, რომელიღაც არხზე ახალი ამბები მიდიოდა: „გატაცებულია ფიროსმანის ცნობილი შედევი „გოგონა ბურთით“. ჩვენი სტუმარი გამომძიებელი გახლავთ, როგორ მიდის გამოძიება? ხომ არაფერი დაგიდგენიათ?“ მარიმ გამომძიებელი შეათვალიერა, ახალგაზრდა ქალის საზომებით, რა თქმა უნდა. „გვაქვს ეჭვი, რომ ნახატის გაყიდვას აპირებენ, მაგრამ ჯერ-ჯერობით არავის დასახელება არ შეგვიძლია, მალე ეს საქმე გაიხსნება, დანამდვილებით გპირდებით, აი, ნახავთ“ „კი, მაგრამ თქვენ ამასწინათ გატაცებულ ოქროს მონეტებზეც ასე ამბობდით...“ „იმ საქმესაც გავხსნით!“ გულზე ხელს იბაგუნებდა ახალგაზრდა კაცი. „ესეც მიწისძვრის შედეგებია“ გაიფიქრა მარიმ. ისევ თავისი სასაცილო შეხვედრა გაახსენდა კედლის მეზობელთან „გავაგიჟე კაცი, როგორმე ბოდიში უნდა მოვუხადო“

– „ნეტავ რა ჰქვია?“ - გადაწყვიტა ახლავე მოებოდიშებინა მეზობლისთვის. კარადის კარი გამოაღო, და შიგ შეიხედა:

– ეს მე ვარ, მარი! გესმით?

ნაბიჯების ხმა მოესმა. მეზობელი კედელთან მოვიდა, ფარდა გადასწია და მარის პირისპირ აღმოჩნდა, ხმა არ გაუღია, ისე გადაისხა პირჯვარი.

– მაპატიეთ, თუ შეიძლება, ისეთ ფორმაში რომ გეჩვენეთ, მიწისძვრას კედელი გაუნგრევია და არ ვიცოდი... ისეთი მოულოდნელი იყო ჩემთვის – უხერხულად გაიცინა – მამას ვეტყვი და ამ კედელს შევაკეთებ, დღესვე ამოვქოლავთ ამ კედელს! მამაკაცი მდუმარედ იდგა. თვალს არ აშორებდა კედელში გამოჭრილ ხატებს.

– თქვენ რა გქვიათ? – დაუდაბლა მარიმ.

– მე... ნიკალა... ვარ, ფიროსმანაშვილი! ღმერთო ჩემო, რა მსგავსებაა! მარგარეტს ვხედავ!

მარი უცებ ვერ გაერკვა, ამ სახელი არსში... წამის შემდეგ მიხვდა, ვისი სახელი და გვარი უთხრა ამ მამაკაცმა.

– ვი...ინა ხართ? – ენა წაებორძიკა მარის.

– ნიკალა ვარ, ფიროსმანაშვილი... მხატვარი!

მეზობელი გიჟი იყო, ამას გამოკვლევა აღარ სჭირდებოდა, მარი შეშინდა, საჭირო იყო სასწრაფოდ დამშვიდობებოდა წვეროსანს. თანაც ისე, რომ მას აქეთ გადმობობლება არ მოსურვებოდა.

– სასიამოვნოა, როგორ არ გამიგია, თქვენი ნახატები ხომ მუზეუმებს ამშვენებს? – გიჟს როგორც უნდა დაუყვავო, ზუსტად ისე მიუაღერსა მეზობელს.

– დამცინით? – სევდიანად ჰკითხა ნიკალამ. თუმცა შენს ჩვენებას ყველაფრის უფლება აქვს, როგორ მენატრები მარგარეტ, ისე მენატრები, ხომ ხედავ კედელში ფრესკად მეჩვენები! მხატვარმა თავი ჩაჰქინდრა.

– არა, არ დაგცინით! თქვენი ნახატი მოიპარეს არა? „გოგონა ბურთით!“ იპოვიან, აუცილებლად იპოვიან, მე კი წავალ, კარგად ბრძანდებოდეთ, კიდევ გინახულებთ! – ის იყო მარიმ გამობრუნება დააპირა, მხატვარმა მიუგო:

– „გოგონა ბურთით“ არავის მოუპარავს. მე ის გავაჩუქე! გუშინ, ახალგაზრდა კაცმა სიკეთე მიყო და მას ვაჩუქე.

„მთლად გიჟი ყოფილა საცოდავი, მაგრამ... მშვიდია, კიდევ კარგი! კიდევ კარგი!“ მარიმ კარადის კარი მაგრად მიხურა.

* * *

მაგარი გეგმა მაქვს: ასივე ოქროს გამოვართმევ (ოთხმოცდაცხრამეტივეს!) იმ ტიპს და ნიკალას ნახატებს ვიყიდი. ეს მომაფიქრდა სანდროსთან საუბრის დროს, მას ხომ არ ვეტყვოდი? ეს არავინ უნდა გაიგოს, ჯერჯერობით მაინც! შეიძლება გაგიკვირდეთ, რატომ ვჩქარობ? იკითხავთ თქვენ. ახლავე აგისხნით: შეიძლება ყველაფერი თავის ადგილას დადგეს და ფიროსმანი ვეღარ ვნახო! ამას კი ჩემს თავს ვერ ვაპატიებ, მე მომეცა შანსი შევცვალო მისი ცხოვრება, ხატოს ბედნიერმა კაცმა თავისი შედეგები. ვინ იცის, კიდევ რამდენ სურათს შექმნის! ფიროსმანის ნახატების გაყიდვით კი (სულ რამდენიმე საკმარისი იქნება!) გავისტუმრებ ვალს, რომელიც ასი ოქროთი იქნება შეფასებული. გავისტუმრებ, აბა, რა?! მთავარია, ვიჩქარო! განგებამ ისევ არ გაწიროს საწყალი მხატვარი!

სოსოს დავურეკე.

– რა გაარკვიე?

– ტელეფონში გითხრა?

– მოკლედ მითხარი, „მოწნად“ დააკლო?

– კი.

– ესე იგი, მართალი გამოვდექი!

არ გატყდა, მაგრამ შენი თეორია გამართლდა. თუ იჩქარებთ დიდი „სეილი“ იქნებაო!

– ჯიგარი ხარ! გამოართვი და მომიტანე!

– ამას თავისი „ოფიციალური“ მხარე აქვს მოსაგვარებელი! არა?

– მე უკვე მიცნობს, ისიც იცის, გამქცევი არ ვარ... გვენდობა!

– პრინციპში მართალი ხარ, ესე იგი, ყველა წამოვიდო? დარწმუნებული ხარ?

– ახლავე უნდა წამოიღო, დიდი ჩანაფიქრი მაქვს: XXI საუკუნის პროექტი! გასაგებია? იჩქარე!

ესეც ასე, ახლა ისე უნდა მოვახერხო, რომ მარისტან არავინ იყოს ამ საღამოს. ნახატები გვიან ღამით უნდა გამოვიტანო XX საუკუნის 20-იანი წლებიდან.

მარის დავურეკე:

– სერიოზული სალაპარაკო მაქვს შენთან!

– მეც მინდა რაღაც გიამბო, სადა ხარ?

– სახლში დამელოდე, მალე მოვალ! – ფიროსმანის ქუჩისკენ ავიღე გეზი. ცირკთან გოგოები დგანან. იქვე სანაპიროს ჩასახვევთან ერთი მომიახლოვდა:

– ორმოც ღარად წამიყვან?

არ ვიცი რა ვუპაუხო:

– არ მცალია!

– წამიყვანე რა, საუნაში!

– არა, მართლა არ მცალია, არ გეწყინოს.

– წადი! ხელი ამიქნია „პუტანამ“. ეს დღის „პეპელაა“, დამე მთელი გამზირი სავსეა ასეთებით: „ღამის“ პეპლებით. ადრე ფილმებში მქონდა ასეთი რამეები ნანახი, ახლა – აქვე, ბატონო, ქალაქიდან გაუსვლელად, ღამის რომი! ღამის პარიზი! უფრო ზუსტად – ჰავანა! იქ თურმე ნატურალური გაცვლა მოდის: მე შენ – საპონს მოგცემ, შენ – მე – რაც გაქვს და აწყობილი აქეთ საქმე!..

ძლივს მივიკვლეე გზას. სალხი ქუჩაში გამოსულა და მანქანებს არ ატარებენ:

– სულ დაინგრევა ეს ქუჩა! – გაჰყვირიან დაშინებული, გამწარებული თბილისელები, ძირძველი ქალაქელები.

– კარგი! აქ გავაჩერებ! – არ ვედავები. ასოდე მეტრი ფეხით გავიარე. მარის ეზოშიც ხალხია შეკრებილი.

– აქ აღარ დაიდგომება, ნახე, რა ბზარებია სახლისკენ მიუთითებს მაცხოვრებელი. მცირერიცხოვანი კომისია ნაპრალებს ზომავს, ყურადღებით სწავლობს შექმნილ მდგომარეობას.

– რა გვეშველება, შვილო? – მომმართა ხანშიშესულმა სანდომიანმა მანდილოსანმა, რატომღაც დედაჩემს მივამგვანე.

– ყველაფერი კარგად იქნება, ქალბატონო!

– როდის? – ძალიან რთული კითხვა დამისვა.

– არ ვიცი, მე კომისიის წევრი არა ვარ! მარისთან მოვედი სტუმრად. ეს ეუთხარი და მარის კარებზე ზარის დილაკს დავაჭირე.

– ახლავე! მომესმა შუშაბანდიდან. – შენა ხარ? შემოდი! მარი შემფოთებული ჩანდა.

– იცი, რატომ მოვედი? არ დავახანე მე.

– რატომ?

– იმიტომ, რომ აქედან წაგიყვანოთ! გავიცინე მე.

– ვინ უნდა წაგიყვანო? – შეცბა მარი.

– მთელი ოჯახი! აქ ცხოვრება აღარ შეიძლება!

– მაგაზე გამახსენდა – კარადისაკენ წავიდა მარი – აქ კედელი გამსკდარა და ვიღაც ლოთი გავიცანი, გიჟია! წარმოგიდგენია, რა სიტუაციაში ჩამაგლო ამ მიწისძვრამ, არა აქ აღარ იცხოვრება!

გული შემეკუმშა.

– ვინ ნახე? – გამომცდელად შევხედე თვალებში.

– მთელი აქ! ეს კედელი კარადის უკან გახეთქილა. კარადის უკანა მხარეც გატყდა, როგორც ჩანს და... მოკლედ, შევიხედე ცოტა ხნის წინ და რას ვხედავ?

– რა დაინახე? – ავლელდი მე. „რადაც მოიფიქრე“ მირჩიეს ქვეცნობიერიდან.

– ჩვენი ბინის მომიჯნავე ბინაში მაცხოვრებელი, შერეკილი მეზობელი!

– გაესაუბრე, მარი?

– ჰო, ნიკალა ვარ ფიროსმანიშვილიო, წარმოგიდგენია?

– გიჟი ყოფილა!

– ცემენტი და აგური გვინდა, ამოსაშენებლად!

– სასაცილო ისტორიაა! სერიოზული საქმე მაქვს შენთან! – სხვა თემაზე გადავიტანე საუბარი.

– რა ხდება გიო?

– მე მინდა ხელი გთხოვო!

მარი მომიახლოვდა. თვალებში ჩამხედა და ხელი თმებში შემეცურა. სიამოვნებისაგან გავიტრუნე.

– მთელ ოჯახს გვთხოულობ? – ანგელოზით გაიცინა.

– მთელს შენს ოჯახს! რა თქმა უნდა მანამ, სანამ ეს ბინა არ შეკეთდება, ან უკეთეს ბინას არ მისცემენ შენს მშობლებს...

– ასე რატომ ჩქარობ?

– უკვე საცოლე ბიჭი ვარ! – გავუღიმე – თანაც აქ ცხოვრება აღარ შეიძლება, მიწისძვრამ, შეიძლება ითქვას, კატალიზატორის როლი შეასრულა. მე მტკიცე გადაწყვეტილება მივიღე! მამაშენს ვესაუბრე ამ დილით!

– ჰოო? – მერე და რაო მამამ? – თეატრალური თვალთმაქცობით შემეკითხა ჩემი საბედო.

– მამა თანახმაა. მარი დაითანხმე და თქვენთან გადმოვალთო.

– მოიცა, მამაჩემს ჩემი ხელი სთხოვე?

– არა, არ მითხოვია, უბრალოდ თქვენს ოჯახს ჩემი ბინა შევთავაზე, მეტი არაფერი!

– იცი რა? არ ვიცი სხვები რას იზამდნენ ასეთ დროს, მაგრამ შექმნილ რეალობებს თუ გავითვალისწინებთ, მე თანახმა ვარ!

ცოტა გული დამწყდა:

– ისე გამოდის, სახლი რომ არ დაგნგრეოდათ...

– არა! მე შენ მომწონხარ, ჩემო პატარავ და ჩემი ნებით ვხდები შენი მეუღლე.

– დღესვე? – მარიმ ოთახს თვალი მოავლო ხელები გაშალა და ამოიოხრა:

– დღესვე! გამოექანა და გადამეხვია. მე და მარიმ კოცნის კორიანტელი დავაყენეთ. ის იყო ძალიან კარგი! ზუსტად ისეთი მე რომ წარმომედგინა! ამ დროს გასაღები გადატრიალდა და შემოსასვლელში მარის დედ-მამა გამოჩნდა.

– ოჰო! – თქვა მამამ – ახალგაზრდები კოცნაობენ! ეს რაღაცის ნიშანია, არა? – ღიმილით გადახედა მეუღლეს.

– დედა, მე და გიო ვქორწინდებით!

დედამ, ჩემმა სასიდედრომ არაფერი თქვა.

– ყავას დალევეთ? – კითხვა დაგვიტოვა და სამზარეულოსაკენ გაემართა.

– არა, რა დროს ყავა! – ჩვენ აქედან გადავდივართ, განაცხადა მარიმ.

– ეს სადაური წესია? – შემოტრიალდა ოჯახის დიასახლისი – ასე უცებ?

– ქალბატონო ლია! მართლაც, ჩვეულებრივ ორდინალურ სიტუაციაში ეს გასაკვირი იქნებოდა, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ბინა პრაქტიკულად აღარა გაქვთ, მე ვფიქრობ, უფრო სწორად, მე გთხოვთ გამაბედნიეროთ და ჩემთან გადმოხვიდეთ საცხოვრებლად, მით უმეტეს, მე და მარის ერთმანეთი გვიყვარს!

– არასდროს რომ არ უთქვამს – გაიცინა მამამ.

– მე ვიცოდი – თქვა ქალბატონმა ლიამ, ეს სიტყვები თანხმობად მივიღე.

– მაშასადამე, ავეჯი არ გეჭირდება – საქმიანად წამოვიწყე – ტანსაცმელი ჩემი მანქანითაც შეიძლება გადავიტანოთ. ორ საათში გამოგივლით, მანამდე კი მარის ავიყვან ჩვენთან.

– რა სხვანაირები ხართ დღევანდელი ახალგაზრდები, ანგარიშიანები! დარდით საესე ხმით წარმოთქვა მამამ.

– რას იზამ, ასეთია ცხოვრება! მარი დედასთან მივიდა, აკოცა, მამას კისერზე ჩამოეკიდა:

– ხომ არ მიბრაზდები მამიკო?

– არა! კაი ბიჭი ჩანს! – თან თვალი ჩამიკრა.

„რა კარგი ხალხია – გავიფიქრე – მხოლოდ ღირსეულ ადამიანს შეუძლია ზედმეტი პრანჭვის გარეშე ასეთი წინადადების მიღება“.

მარი გვერდით დამიჯდა.

– წინ – მითხრა და ლოყაზე მაკოცა. „მერსი“ ოჯახის ახალ, მთავარ წევრთან ერთად გაქანდა ნაცნობი მისამართისკენ.

* * *

– აი, ჩვენი ბინა! – ფართოდ გაუღე კარები პატარძალს.

– აბაზანა მაჩვენე! გზადაგზა გახდა დაიწყო. მარი ბიკინებში დარჩა. მე აბაზანის კარები გაუღე, ხალათი მივაწოდე, მარიმ სულ გაიხადა, შხაპი მოუშვა და სახე შეუშვირა – მოდი! მე დავემორჩილე, ჩვენ შხაპის ქვეშ დავეწაფეთ ერთმანეთს. ვერასდროს წარმოვიდგენდი, თუ ასეთი „პირველი ღამე“ მექნებოდა ჩემს ცოლთან.

* * *

– რაო, ნიკალ, რამინდაო, – შემოიხედა მეეზოვემ .

– ვისზე მეუბნები, – თვალეები მოჭიტა მხატვარმა – მარგარიტაზე?

– ვინ მარგარიტაზე, კაცო რა დაგემაართა? შინსახკომელზე გეკითხები.

ნიკალამ ხელი ჩაიქნია.

– მოდი, შენი პორტრეტი დავასრულოთ! მოლბერტზე ტილოს მიმაგრება დაიწყო მხატვარმა. რამდენიმე წუთის შემდეგ თავად დაარღვია სიჩუმე:

– მარგარეტი მეწვია!

– აქტრისა? – გაოცდა მეეზოვე.

– ჰო, აქტრისა მარგარიტა აი, აქ ამ ფარდის უკან ვნახე მისი მშვენება და რაც საკვირველია – ქართულად მესაუბრა.

– ნიკალ, მოგჩვენებია ძმაო – ფრთხილად მიუგო ნატურამ.

– ჰო, რა ვიცი – ჰალუცინაცია იყო, ვითომ?

– ძალიან თუ გენატრება – შესაძლებელია!

– ძალიან მენატრება!

– როგორ დაგამახსოვრა მაინც თავი მაგ ეშმაკმა ჰა?

– რატომ კადრულობ?

– ხომ მიგატოვა! აკი ნათქვამია ქალი მაცდურიაო!

ნიშანი მოუგო მეეზოვემ.

– იცი, ვგეთი ქალი მეტი არ შემხვედრია...

– კი, მაგრამ ის ხომ შორსაა, აქვე კარგად მიიხედ-მოიხედე, იქნებ ვინმე სჯობდეს კიდევ! ნიკალამ ფუნჯი ნაჭრით გაწმინდა, ხელებიც ნაჭერზე შეიმშრალა, მაგიდიდან წიგნაკი აიღო და თრთოლვით წაიკითხა:

„რაც უფრო შორს ხარ –

მით უფრო ვტკბები

მე შენში მიყვარს ოცნება ჩემი "

– თითქოს ჩემს გულიში ზისო! – ანთებული თვალებით გახედა მოხუცს.

– ძალიან თუ მოინდომებ კაცი – მიაღწევ საწადელს!

– ეგ როგორ?

– ინატრე და აგისრულდება!

– შენ რა, ჯადოქარი ხარ?

– რა იცი, რა იცი – ჩაიხითხითა მეეზოვემ.

* * *

სოსომ მონეტები მოიტანა. რა საოცარი სანახავი ყოფილა ამდენი ოქრო ერთად! დიდხანს ვათამაშებდით მბზინავ ფულებს, ბავშვებივით გვიხაროდა! სოსომ მკითხა უცებ:

- რამე „იაღლიში“ ხომ არ იქნება?
- არც იფიქრო! – მოვუჭერი მტკიცედ.
- ამდენ ფულს როგორ გადაიხდიან?
- ნატურით! – გაგიცინე მე.
- ეგ რას ნიშნავს! – ცოტა არ იყოს, სოსო დაფრთხა.
- ორმაგ კომბინაციას ვაკეთებ. იმით – რაღაცას ვყიდულობ, ამით კი ბევრი ფული კეთდება, გასაგებია?
- ნარკოტიკები? – თვალები გაუფართოვდა სოსოს.
- არა!
- იარაღი?
- არა!
- ქალების გაყიდვა?
- არა, არა, ვერ გამოიცნობ! ყოველ შემთხვევაში, შენ ეგ ნუ გადარდებს, ხვალ გეტყვი რაში გადავცვალე!
- რომ არ გამოვიდეს!
- მიზერული შანსი არის იმისა, რომ არ გამოვიდეს, იმ კაცმა ვისი იმედიც მაქვს, იუაროს, მაგრამ ჩვენ რას ვრისკავთ?– არაფერს! მონეტებს ან დავაბრუნებთ, ან კიდევ მყავს კლიენტურა, ხომ იცი...
- ჰო, ვიცი, შენი იმედი მაქვს!
- შენ არანაირი საფრთხე არ გემუქრება, ეს ბევრი ფულია!
- ორივემ გაგიცინეთ. ავიღე და ნიკოლოზის მონეტა ვესროლე. სოსომ ხელები აიფარა, შემდეგ რამდენიმე თვითონ მესროლა, მეც ამ დროს მარცხ დამიძახა:
- გიო, მამამ დარეკა ჩვენ მზად ვართო!
- წამომყევი – ვუთხარი სოსოს – სიდედრ-სიმაძრი გადმომყავს ჩემთან საცხოვრებლად, დაესწარი ამ ისტორიულ ცერემონიალს.
- ესე იგი მორჩა? – მრავალმნიშვნელოვნად მკითხა მეგობარმა.
- ჰო, მარტოხელობა, სიგიჟე და მასთან ერთად სიყმაწვილის წლები მორჩა! – დღეიდან სერიოზული, დაოჯახებული მამაკაცი ვარ!
- სოსომ ამოიოხრა. ხელები გაშალა – აქაოდა რას იზამ, სხვა რა გზა მაქვსო! მარის შუბლზე ვაკოცე და ფიროსმანიშვილის ქუჩისკენ გავაქროლე „მერსი“.
- სიდედრ-სიმაძრს ბევრი არაფერი მოჰქონდათ, ორიოდე ჩემოდანი.
- სულ ეს არის? – გამეხარდა,
- ზაფხული მოდის, ახლა ბევრი არაფერი გვჭირდება, მერე კი ღმერთი მოგვხედავს – რაღაც გამოჩნდება.

– ჩათვალეთ ქალბატონო, ეგ უკვე მოხდა!

ეს სოსომ უთხრა.

– ჰო, ღმერთმა ქნას ეს ყველაფერი, სიზმარივით არ გაქრეს – ნაღვლიანად ჩაილაპარაკა მარის დედამ. „რაც უნდა მითხრან, ამათ მაინც არ გავუჯავრდები, სულ გავუცინებ, აქეთ დაბრძანდით, აქ მოისვენეთ, რამეს ხომ არ ინებებთ?“. „მოგბეზრდება“ შემეხმიანენ ქვეცნობიერიდან. „არასოდეს“ გავგზავნე პაუხი.

– არასოდეს! – წამომცდა ხმამაღლა.

სიმამარმა მხარზე ხელი დამკრა. სოსომ საბარგულში ჩაალაგა ჩემოდნები, მე საჭეს მივუჯექი.

– გასაღები ხომ მოგაქვს? – ქალბატონი ღია ეკითხება ბატონ რეზოს (ჩემს სიმამრს)

„აი პრობლემა! გასაღები როგორ ვთხოვო ამათ?“ – გავიფიქრე მე.

– არ დაკარგო, მე სახლში დამრჩა! – ხომ არ მიგბრუნდეთ? – არ უნდოდა, მაგრამ მაინც თქვა ბატონმა რეზომ.

– მარისაც ექნება – დავამშვიდე – თუმცა... მომეცით ერთი წუთით თქვენი გასაღები!

არც დაფიქრებულია, ისე მომაწოდა.

– აი, ამ აცმაზე მექნება – აქ არის მანქანის და ჩემი ბინის გასაღებიც! ეს ისე ოსტატურად და სხარტად გავაკეთე, ვერაფერი მითხრეს.

– როცა დაგჭირდებათ, მოგართმევთ! – ამ სიტყვებზე მანქანა დავქოქე და ჩემი სამყოფელისაკენ გავაქანე!

* * *

ყველაფერი მოეწონათ. მარი გახარებული იყო!

– თავი ზღაპარში მგონია! – ხელები შემომხვია და მაკოცა.

– რომ მომეტყუებინე? – გამომცდელად შევხედე!

– შენ ისეთი თვალები გაქვს, შენგან ასეთი რამ გამორიცხული იყო! – ისევ მაკოცა.

– კარგი, კარგი სირცხვილია – ნაზად მოვიშორე.

– მერე ღამით – მე კიდევ ერთი საქმე მაქვს!

– იცი რა? ღამის ორ საათზე მატარებელს უნდა დავხვდე, სადგურზე გავალ, სტუმარს დავაბინავებ და მოვალ, ახლა თორმეტი ხდება, მოასვენე შენები, ცოტა შეაჩვიე აქაურობას, მე კი გვიან ღამით, ჩუმად შემოგიწვები... კარგი?

თმებზე მოვეფერე.

– კარგი, თუ საქმეა – რა გაეწეობა! – ტუჩები საყვარლად აიბზუა მარიმ.

– იცი ვის გახარ ახლა? – გავუცინე მე.

– ვის?

– ფიროსმანის აქტრისა მარგარიტას!

უკნიდან მსუბუქად „ჩამცხო“.

კარი გავიხურე.

* * *

ღამის ორ საათზე მარის ბინას გასადები მოვარგე... ჩუმად გადავატრიალე, კარი დამემორჩილა, შევეცადე ჭრიალი არ დაეწყო. ძალიან ნელა შევადე. მობილურის შუქით გავიკვლიე გზა კარადისკენ, არ მინდოდა მეზობლების ყურადღება მიმეპყრო. რაღაცას დავეჯახე, მუხლი მივარტყი! მაგრად მეტკინა, მაგრამ მაინც არ შევევირე, შიგნით ჩავიკალი ბოღმა! ერთი მაგარი შეგინება მომინდა! კარადასთან მივედი. სახელური ვიპოვე და ჩემსკენ გამოვქაჩე. კარადა ჭრიალით გაიღო. ტანსაცმელი გადავწიე, მაგრამ ვერაფერი დავინახე, მობილურით მივანათე, უკანა ფარდაც გავწიე, მაინც ვერაფერი გავარჩიე, ძალიან მკრთალი ნათება აქვს ჩემს მობილურს, ორივე ფეხი კარადაში შევდგი და იქეთ გადავაბიჯე... იატაკზე დავდგი ფეხი, შემდეგ – მეორე. აქეთ-იქეთ მიმოვიხედე, ნახატები ნელ-ნელა გავარჩიე, მხატვარი არსად ჩანდა. „ნეტავ სად არის? ახლა ხომ ძალზე გვიანია“, უცებ მივხვდი, რომ ქურდობის შანსი მომეცა. ახლა ამ წუთას, მე შემიძლია გადავიტანო ეს სურათები ისე, რომ ვერავინ ვერასოდეს გაიგოს, სად გაქრა ეს სურათები! პირველ რიგში კი ის საწყალი მხატვარი ვერ გაიგებს რა მოხდა, ვინაიდან მისი ნახატები იმ დროში აღარ იქნება, რომელშიც თვითონ ცხოვრობს! მე რა თქმა უნდა ამას არ ვიზამ! მე მინდა მას დავეხმარო! მე მინდა დავამთავრო ღარიბი მხატვრის ლეგენდა, დაე, შეიქმნას მითი ლაღი, მდიდარი, ხელგაშლილი ფიროსმანის შესახებ! „მაგრამ თვითონ სად არის? მე შემიძლია ეს ოქრო დავტოვო აქ, ამ მაგიდაზე, და წავიღო ნახატები, მაგრამ შეიძლება პირველად კარი მან კი არა – სხვამ შემოაღოს! ამიტომ დაველოდები მას. დიდი ხნის ლოდინი არ დამჭირვებია, სანამ ნახატებს ერთმანეთზე ვაღაგებდი, კარიც გაიღო და მხატვარი შემოვიდა:

– გამარჯობა, არ შეგეშინდეს, მე ვარ – მივაყარე სწრაფად.

– რომელი ხარ? – აშკარად მთვრალი იყო მასპინძელი.

– მე ვარ, ამასწინათ ოქრო რომ მივეცი შენს მეზობლებს.

– ჰო, ბინის მეპატრონეები რომ გამიჩუმე, ის კაცი ხარ? მოიცა ლამფა ავანთო. ცოტა ხანში ოთახი საკმაოდ განათდა.

– შენთან უნდა დავლიო! მტკიცე გადაწყვეტილება მიიღო ნიკალამ.

– არა, ახლა არ შემიძლია, ძალიან სერიოზული საქმე მაქვს თქვენთან! – ასეთ დროს შენობით ვეღარ მივმართე.

– რა საქმე უნდა გქონდეთ ჩემთან? გინდა დავხატო? – გაიცინა ხმამაღლა – აი, მეეზოვე დავხატე, მგონი გაშრა კიდევ, ესენი ყველა მე დავხატე... მაგრამ – რა? არაფერი! არა-ფერი ამ საქმიდან არ გამოდის, გასაგებია?

– მე თქვენს შესახებ ყველაფერი ვიცი... უკეთ – ვიდრე თქვენ... მინდა ხელი გაგიმართოთ! ამ სიტყვებთან ერთად ჩანთა მივაწოდე.

– ეს რა არის? – არ გამომართვა, ისე შეათვალიერა შორიდან.

– ამაში ოქროს ფულია, მართალია ბოლშევიკებთან ეს ფული აღარ გადის, მაგრამ... ოქროსია და გამოგადგება! ეს მინდა შენ აიღო... – თან მონეტები გადმოვყარე იატაკზე – ოთხმოცდაცხრამეტი თუმანია!

– საიდან ამდენი ოქრო? – შიშნარევი ხმით იკითხა მხატვარმა.

– იქედან! – ხელი გავიშვირე იმ ადგილისკენ, საიდანაც გადმოვძვერი ოთახში.

– იქედან? – ნიკალა წამოდგა... ფარდასთან მივიდა.

– აქედან მარგარიტა მესაუბრება, საოცარია!

შენც მოლაღნება ხარ? ახლა, მე მძინავს და სიზმარს ვხედავ? არა! არა! ეს სიზმარი არ არის! მაშ, რა არის ეს – ჯადოქრობა?

– დამშვიდდით, ნიკალა! – ფიზიკის მოვლენასთან გვაქვს საქმე, მაგრამ ამას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს! აიღეთ ეს ფული და მომყიდეთ თქვენი ნამუშევრები!

– ესენი? – ნაღვლიანად გადაავლო თვალი ნახატებს ნიკალამ – ამათ გარდა არაფერი გამაჩნია... ესენი მოგყიდო? – ნიკალა ჩამოჯდა, თავი ჩაქინდრა.

– ახალი ნახატები შექმენით, ახალი საღებავები იყიდეთ, სახელოსნო შეიძინეთ, უფრო ნაყოფიერად იმუშავებთ! – დავარწმუნე მე.

პაუზა. ფიქრებში წავიდა.

– რა გაქვთ საფიქრალი? თქვენ ხომ ნახატებს ყიდით?

– მუქთად ვაძლევ, აქ კი ამდენი ოქროა!

– მე ძალიან მინდა თავისუფალი იყო ცხოვრების წვრილმანებისაგან, ის სომ ყველა მხატვრის მტერია. აიღეთ ეს ოქრო და მომეცით ნახატები, პირობას გაძლევთ, ისინი არ დაიკარგებიან!

– პირობას მაძლევ? – რატომღაც ეს სიტყვები მოეწონა დიდ მხატვარს.

– ჰო, კაცურ სიტყვას გაძლევ – ცივ ნიავს არ მივაკარებ ამ ნახატებს, ხოლო მოგვიანებით, ახალ ნახატებზე მოგაკითხავთ! გავუცინე მე.

– დამიყოლიეთ. კარგი წაიღეთ ყველაფერი, მოხმარება ხომ არ გინდათ? – ნიკალა კუთხეში ჩამოჯდა. მიცქერდა ერთიმეორეს მიყოლებით როგორ გადაამქონდა ნახატები და ფარდის უკან „ვაქრობდი“ ოცზე მეტი ნამუშევრის „გადაზიდვის“ შემდეგ, გვარიანად გაოფლილი მის გვერდით ჩამოვჯექი.

– სად გაქრა ეს ყველაფერი? – სევდიანად მკითხა.

ჯერ კიდევ მთვრალი იყო.

– მე წავიდებ. გამოფენას მოვაწყო. ყველაფერი კარგად იქნება!

– რა ხერხელია იქ? – წამოდგომა დააპირა ნიკალამ.

– არაფერია, ხვალ ამოშენდება და აღარ იქნება.

– მარგარიტაც აღარ იქნება? – ამოიოხრა მხატვარმა.

– პირიქით, ამ ფულით მარგარიტას ნახვაც შეიძლება და ბევრი, ბევრი სხვა რამის!

– ჰო, ეს მართალია, პარიზში შეიძლება წასვლა, ოღონდ სუ! – თითი ტუჩებზე მიიღო – არავინ უნდა გაიგოს!

– ჰო, ასე ჯობია, არავინ გაგიგოთ, ეს ფული რომ გაქვთ, ხარჯეთ ჩუმად, გამოიცვალეთ სახლი და საერთოდ, ახალი ცხოვრება დაიწყეთ!

– ეგ სიტყვა მეზარება! გარეთ – კარებისკენ მიმახედა – ახალ ცხოვრებას იწყებენ... საზიზღრობაა!

– ჰო, ვიცი, მაგათ მოერიდეთ, თქვენი საქმე აკეთეთ. საერთოდ წასვლა ჯობია, პარიზში! პარიზი მხატვართა ქალაქია. იქ არის თქვენი ადგილი! ამ სიტყვების წარმოთქმის შემდეგ სწრაფად დავიხიე უკან და ფარდას ამოვეფარე. გადავედი კარადიდან და შუქი ავანთე. ჰოი, საოცრებავ, ფიროსმანის ოცდამდე ნახატი ჩემს წინ იდო! ღამის სამი საათი სრულდებოდა, საჭირო იყო ამ ნამუშევრების კარგად გადამალვა. „სახლში სარდაფი მაქვს, რამდენიმე რეისი დამჭირდება გადასაზიდად“ – გავიფიქრე „იქნებ აქაც იყოს სარდაფი?“ გამიელვა უცებ! კარგად დავათვალიერე იქაურობა, შემოსასვლელში, ფანჯარასთან პატარა ხალიჩა იყო დაფენილი. ხალიჩა ფეხით გადავწიე და სარდაფის სახურავი

გამოჩნდა. სახურავი ავხადე, კიბეები გამოჩნდა, ქვევით ბნელოდა, იქვე ჩამრთველს დავაჭირე თითი, სარდაფში შუქი აინთო! დაბლა ჩავედი: თაროები, თაროებზე

სადურგლო ხელსაწყოები, რა აღარ იდო! „ეს მშვენიერი სამალავია!“ მომეწონა აქაურობა, თანაც არავინ მოვა“ რამდენიმე დღე მაინც – სანამ ამ ნახატებს არ გავასაღებ. ნახატები კედელთან მივაწყვე, შებრუნებით, თვალში რომ არავის სცემოდა, ზემოდან რაღაც ძველმანი გადავაფარე. ამოვედი სარდაფიდან. შუქიც გამოვრთე. ბინის კარები გამოვიხურე და მანქანას მივაშურე... ათ წუთში სახლში ვიყავი. მარის არ ეძინა...

- გინდა ცოტა დავლიოთ? – ჩაფურჩულე მე.

მარიმ თავი დამიქნია. კარადიდან ვისკი გამოვიღე, მაცივრიდან – ყინული. ყველაფერი მოვამზადე. აივანზე გავედით. გარეთ გრილოდა, არ ციოდა.

- მოდი ამ ღამეს გაუმარჯოს, ფანტასტიურ ღამეს!

ჭიქა მიუჭახუნე მარის. ცოტა მოვსვით, დაღევა არ ვაცალე, ისე ვაკოცე! რაღაც ზიარჭურჭელი გამოგვივიდა! მგონი მისი ვისკიც მე დაველიე! ჩვენი აივნიდან ღამის თბილისი ისე გარინდებულიყო, თითქოს ამ ორ დღეში განსაკუთრებული არაფერი მომხდარიყოს!

* * *

გათენდა თუ არა, ტელეფონს ვეცი.

- სანდრო ყველაფერი რიგზეა!

- რა გაყვირებს? – გამიბრაზდა სანდრო.

- ბიჭო, ვერ გაიგე? რა დაგემართა? ფიროსმანზე გეუბნები, ყველაფერი რიგზეა, გაგიჟდები, ისეთ დონეზე! ტელეფონში ყველაფერს ვერ გეტყვი, მოდი და გაიმბობ, თანაც დავოჯახდი!

- მართლა? მომილოცავს, საღამოს გამოვალ!

- სანდრო ვერ გაიგე, რა გითხარი? ახლავე გამოდი!

- რა გეჩქარება? ხომ მშვიდობაა? – გამაგიჟებს ეს სანდრო, არ მინდა ტელეფონში გვარის გამეორება, მაგრამ მაინც ვუთხარი:

- ფიროსმანზე გეუბნები, გაიგე? – „ეტყობა ვერ გაიგონა პირველად“ – გავიფიქრე.

- ვინ ფიროსმანზე? – არ ეშვება სისულელეს.

- ვინ ფიროსმანზე და მხატვარზე – დროზე გამოდი!

- ბიჭო, მომისმინე, რა გინდა ჩემგან? რა გამიჭირე საქმე? ვინ არის ეკ ფიროსმანი?

-რაო? შენ შიგ ხომ არ გაქ? – ჩავძახე ყურმილს – რას დადაობ შე ჩემა – კიდევ ბევრი მწარე და უცენზურო სიტყვა დავახალე, მაგრამ ვერაფერს გავხდი: კიდევ მკითხა მიამიტი ბავშვივით:

-ვინ არის ფიროსმანი?! - ყურმილი დავეკიდე! მარი იდაყვებზე დაყრდნობილი ისმენდა ჩემს ყვირილს.

-მარი, ვინ არის ფიროსმანი? – სანდროს გაჯავრება დავიწყე.

-არ ვიცი! – ჩემთვის მოულოდნელად მიპასუხა მან.

-ზუსტად ასე მეუბნება ის დაუნი სანდრო! ნახა რა საღადაო თემა. თითქოს თვითონ არ დაერეკოს გუშინწინ! მაგრამ უყვარს ასეთი შტერული ხუმრობები!

-არა, მართლა ვინ არის ფიროსმანი? მომაჩერდა შიშველი მარი. მისი მკერდისკენ გამექცა თვალი. სასწრაფოდ ზეწარი აიფარა, მივევარდი და ზეწარი მოვაშორე! კოცნა დავუწყე ძუძუებზე, მარმარილოსავით თეთრ მკვრივ და თბილ ბორცვებზე! მარი იცინოდა. ნელ-ნელა ეშხში შევედით მთლიანად შევეუერთდით ერთმანეთს და სადღაც აღუწერელი ნეტარების სამეფოში ვიმოგზაურეთ. როცა მოვრჩით, მარი აბაზანაში გავარდა, გამოვიდა თუ არა, მკითხა:

-მაინც, ვინ არის ფიროსმანი?

-დიდი ქართველი მხატვარი – მივაძახე მე და შხაპის ქვეშ დავდექი. „გადამრევს ეს ხალხი“ – გავიცინე მე – „პირი შეკრეს?“

-გო, ზურა გეძახის! – მარის ხმა შემომესმა. პირსახოცი შემოვიხვიე და ყურმილს დავწვდი.

-სად დაიკარგე ბიჭო? მარი უკვე სახლში გყავს?

-ჰო, დავოჯახდი! – დარცხვენილი დავეთანხმე.

-მერე? მე გამომაპარე?

-იმდენი რამე გადამხდა... დღეს გელოდები საღამოს.

-საღამომდე რა ვქნა?

-კარგი, საუზმეზე გვეწვიე, ბატონო!

-ამოვალ, პახმელიაზე ვარ! ყურმილი დაკიდა.

-მარი – უხერხულად წამოვიწყე – ჩვენს ქვემოთ სუპერმარკეტია და ხომ ვერ ჩახვალ? – ზურა ამოვა, თუმცა მე ჩავალ, შენ რა იცი, რა უნდა იყიდი!

-ფული მომეცი და ავიღებ ყველაფერს – გაიცინა მარიმ – ისე მინდა, სუპერმარკეტში რაღაცეები ავიღო და ფულზე არ ვიჯავრო!

შემებრალა მარი.

-მალე იმდენი ფული გექნება, რასაც გინდა – იყიდი!

-ჰოო? რა სკივრი იპოვე ასეთი? – თან ფული გამომართვა.

- ჯიბი ვიპოვე, ვეტყვი და მოიტანს!

- ძალიან კარგი, ჯიბს უთხარი, ვაშაყმაძის ქუჩაზე სახლები დაინგრა და აგვიშენე-თქო; კარი გაიხურა. „ვაშაყმაძე ვინაა?“ „სად არის ვაშაყმაძის ქუჩა“ – დამეხვია კითხვები. წიგნების კარადასთან მივედი. ჩემი ფიროსმანის გადათვალეობა გადავწყვიტე. მესაკუთრული ინტერესი გამიჩნდა ილუსტრაციებში მენახა ის, რაც ჩემია, მე მეკუთვნის, რამდენიმე დღით მაინც! წიგნი თაროზე არ იდო, სამაგიეროდ გამოცა კრებულმა, რომელსაც მდიდრული შრიფტით ეწერა „ვაშაყმაძე“ ასეთი წიგნი მე არ შემიძენია, არც არავის უჩუქნია, საერთოდ არ გამიგია ასეთი მხატვარი. მარიმაც ეს გვარი დამისახელა. მესმის რომ ღადაობს, მაგრამ ეს ვინაა? წიგნი გადმოვიღე, წინასიტყვაობას ჩავხედე. „მე-19 მე-20 საუკუნის პირველ მეოთხედში მოღვაწე მხატვარი-პრიმიტივისტი, რომელმაც ბავშვური მიამიტობით ასახა სინამდვილე“... „კი, მაგრამ ფიროსმანი ვინ აიღო?“ გავიფიქრე ვაშაყმაძის თვალეობისას. არა უშავს, მაგრამ დიდი არაფერი: ფიროსმანის და რუსოს შორეული გამოძახილი, პრინციპში – სუროგატი. ვექებე და ვერსად ვიპოვე ფიროსმანის ილუსტრაციები. „ალბათ ვინმეს ვათხოვე“ ხშირად მომსვლია ან წიგნს ან კასეტას ვინმეს ვათხოვე და მაგიწყდება – ვის! ისინი კი – ვისაც ვათხოვე, არასდროს მახსენებენ ამ ამბავს! მარი ამოვიდა, რაღაც-რაღაცეები უყიდია „ვიოლა“, გადაზელილი ყველით, მონადირის ძეხვი, სოსისი, შავი პური, რუსული „სილიოტკა“, არაყი, ლუდი და ხიზილალა! აი, სამეფო „საპახმელი“ საშუალებანი.

- შენ ეგეთები საიდან იცი? – შევაქე მარი.

- მამაჩემი პროფესიონალია!

- სხვათა შორის, მეგონა ეძინათ, სად წავიდნენ დილაუთენია?

- ძველ ბინაში დასალაგებელია, კომისიას უნდა დავხვდეთო, ხომ იცი უფროსების ამბავი! – მარი სამზარეულოში გავიდა, მეც გავყევი.

- ტყუილად წვალობენ, არაფერი გამოვა მაგ საქმიდან, ჯერ-ჯერობით მაინც!

- ასეთი რამ მათ არ უთხრა, გული გაუტყდებათ! სჯეროდეთ, ასე ჯობია!

- რა თქმა უნდა! მით უმეტეს, ბინა აქვთ! – ამაყად წარმოვთქვი მე.

- ღმერთო ჩემო, შენ რომ არ ყოფილიყავი! სად უნდა წავსულიყავით?

- კომისიებში ირბენდით და მოგცემდნენ სადმე, ოდესმე... – დამცინავად გამომივიდა ნათქვამი.

- ჰო, ასე იქნებოდა ალბათ! და სანამ ეს არ მოხდება, ჩემი მშობლები ასე ივლიან ყოველდღე, დაუზარებლად!

- იცი, რა მაინტერესებს? – გამომცდელად შევხედე თვალებში.

- მითხარი, ყველაფერზე გიპასუხებ!

- შენ და სანდრომ მოილაპარაკეთ?

- სანდრო თვალთ არ მინახავს! რას გულისხმობ? – ეს ისე ალაღად წარმოსთქვა, ეჭვის შეტანა შეუძლებელი იყო!

- აბა, რა მოხდა, უბრალო დამთხვევაა?

- რას გულისხმობ? კარგად გამარკვეი... – ლუდის კათხები დააწყო მარმ.

- ფიროსმანს! – ისევ მის რეაქციას დავაკვირდი ამ სიტყვებზე.

- ამ დილით რომ მკითხე? – სანდრო რა შუაშია?

- სანდრომ მითხრა იმ დილით, ფიროსმანი არ გამიგიაო, რა სულელური ხუმრობაა, როცა თვითონ მომცა შეკვეთა მეშოვნა ფიროსმანი!

- მერე, როგორ არის საქმე? იშოვე? ცოტა ლუდს მოვსვამ! თავისთვის დაისხა.

- ვიპოვე, თან როგორ, გაგიჟდება რომ გაიგებს, შენ არაფერი თქვა, გაიგე?

- კარგად გამარკვეი, ეგ ფიროსმანი რა სახითაა წარმოდგენილი?

- რას სულელობ! ნუ გამაგიჟეთ! – ავეყირდი მისთვის მოულოდნელად. მარი გაწითლდა. ძლიერ იწყინა.

- შენ ასე მიყვირიხარ პირველსავე დღეს? – კათხა დადგა და აივანზე გავიდა.

- მარი, მაპატიე, ზედმეტი მომივიდა, მაგრამ... ველარ შევიკავე თავი. თანაც რა უაზრო ხუმრობაა, ვერ გავიგე, ბოლოსდაბოლოს ფიროსმანის ქუჩაზე ცხოვრობ...

- საიდან მოიტანე? – გაიღიმა მარმ. რაღაც არაბუნებრივად გაიღიმა. ტანში გამაჟურიალა. „რა ხდება? ნუთუ?“ შემეკითხნენ ქვეცნობიერებიდან. პასუხი ვერ გავეცი. კარებზე ზარი დაირეკა.

- მე გავადებ! ვუთხარი მარის და სათვალთვალში გავიხედე.

- მე ვარ ბიჭო, რამ შეგაშინა – გაისმა ზურას ხმა.

- ბევრი დარჩა უბინოდ და მეშინია ვინმე არ შემომივარდეს! – გავიხუმრე მე.

- არ არის გამორიცხული! ლტოლვილს ლტოლვილი ემატება! აუ, რა სუფრაა? აგაშენათ ღმერთმა! ოო, მარის ვახლავარ, გილოცავთ, გილოცავთ, უცებ უკან წადებულები ხელთ იები გაუწოდა მარის.

- ვა, რა კარგია! დიდი მადლობა ყურადღებისათვის! მარმ საყვავილეს დაუწყო ძებნა.

- აი ამაში ჩადე, გაეუწოდე მსგავსი ჭურჭელი! ზურა კარგად მოკალათდა. ლუდი დაისხა და მთელი კათხა ზალპით დაცალდა. მეც ასე მიყვარს. მეც დავისხი და დავცალე.

- ზურა, დღეს რა მოხდა იცი? – ღიმილით გადავხედე მარის. მარი უცოდველად მიცქერდა.

-ჰა, იჩხუბეთ უკვე? – გამომცდელად შემათვალყურა ზურამ.

-არა, ოდნავ ვიკამათეთ – სიცილით უპასუხა მარიმ, ოღონდ ეს არის, კამათის თემა პირადად მე ვერაფრით დავადგინე!

-რა იყო ბიჭო, გაუტყე? – დამრიგებლური ტონით მითხრა დილის სტუმარმა.
– ოო, რა ხიზილააა? ხომ ხედავთ, ყველაფერი იყიდება, მამაჩემს რომ უსმინო, კომუნისტების დროს ეყარა ყველაფერიო, ახლა არ ყრია? – წაისაზოგადომეცნიერა ზურამ.

-ზურა, შენ ფიროსმანი გაგიგია? – უცებ, ჩემთვის მოულოდნელად ჰკითხა მარიმ.

-რა არის?

-როგორ თუ რა არის? ჯერ ერთი, ვინ არის?

ვთქვი, მაგრამ გულმა რაღაც ცუდი მიგრძნო, „არ შეიძლება ესეც ხუმრობდეს“.

-რა მოხდა? – შეშფოთებულმა ვკითხე – შენც რა მოგივიდა? არ მითხრა, ფიროსმანის ნახატები არ მინახავსო?

-მე... მე არაპროფესიონალი ვარ. რა, არ შეიძლება არ ვიცოდე ასეთი მხატვარი? – დაბნეული მიყურებდა ზურა.

-არა! ეს ისეთი მხატვარია, ყველამ რომ იცის! პიკასო გაგიგია? – შევეკითხე მოულოდნელად.

-გამიგია! – გამეჯიბრა მოკამათე.

-ლეონარდო და ვინჩი?

-გამიგია, მიქელანჯელოც გამიგია, გუდიაშვილიც, გიგო გაბაშვილიც კი გამიგია, ხელოვნების მუზეუმშიც კი ვარ ნამყიფი!

-ეს რა კარგი რამ გამახსენე! – გამეცინა უცებ. – აი, სად გამოგიჭირეთ – ყველანი! მუზეუმში წასვლაც არ არის საჭირო, აი, აქა მაქვს, წიგნი „საქართველოს ხელოვნების მუზეუმი“.

-ნახოს, ასეთი ჯიუტია! – ხელი ჩაიქნია ზურამ – ჩვენ დავლით.

თაროდან გულისფანცქალით ჩამოვიღე ხსენებული წიგნი. ჯერ სარჩევი ვნახე: მსგავსი არაფერი! შემდეგ ჩქარა გადავფურცლე, ბოლოს სათითაოდ გადავსინჯე ყოველი გვერდი: ფიროსმანის არცერთი ილუსტრაცია და არც ერთი სიტყვა მასზე! საშინელი აზრი მესტუმრა: „ესე იგი მან ხატვა შეწყვიტა“. ამათ, გუშინ ყველაფერი იცოდნენ ნიკალაზე, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ნახატები გადმოვიტანე, ინფორმაცია მის შესახებ გაქრა! რატომ? განა მარის გუშინ არ გავესაუბრე მუზეუმიდან გატაცებული სურათის შესახებ? როგორ მოხდა, რომ მე მახსოვს ყველაფერი და

ამათ არა? საგონებელში ჩავვარდი: სანდრო უნდა ვნახო. ბოლოსდაბოლოს ნახატები ხომ ჩემთან არის, მათ ხომ ღირებულება არ დაუკარგავთ! უნდა ველაპარაკო მას. მუზეუმშიც უნდა მივიდუ! თუმცა, რაღა აზრი აქვს! აქ კი უცებ გამინათდა გონება: ყველა ნახატი, რომელიც შევიძინე, ავტომატურად გაქრა ხელოვნების მუზეუმიდან! ისევე, როგორც „გოგონა ბურთით“ გაქრა მანამდე“ „კი, მაგრამ მეტი არაფერი შექმნა?“ წარმოუდგენელია, მე ხომ მისთვის კარგი მინდოდა? „მისთვის თუ შენთვის?“ შემეკითხნენ ქვეცნობიერიდან, – იმ განყოფილებიდან, სინდისი რომ ჰქვია! მისთვისაც და ჩემთვისაც“ ისტიბარი არ გავიტყხე „არ ჯობდა, სახელოსნო ეყიდა, ახალ-ახალი ტილოები შეექმნა?“ რა, საშინელებაა! სიტყვა „დაღონებული“ ვერ ასახავს იმ სულიერ მდგომარეობას, რომელიშიც აღმოვჩნდი. უაზროდ ჩამოვჯექი. მარი და ზურა საუბრობდნენ მიწისძვრით გამოწვეულ ზარალზე. მე კი ეს არ მაინტერესებდა! მე ჩავიდინე საოცარი შეცდომა და როგორმე უნდა გამოვასწორო ის! თანაც მალე. მონეტების პატრონი თავისას მოითხოვს! როგორ გავყიდო ნახატები, რომლის ავტორს არავინ იცნობს? უნდა მივდგე-მოვდგე, რაღაც მოფიფიქრო! რაც მთავარია, ოქროს მონეტების მფლობელმა მადროვოს! ერთი თვე მაინც! ამ დროში ალბათ რაღაცას მოვაგვარებ!

მხატვარმა გარიჟრაჟზე დატოვა თავისი სამყოფელი. უკან არც მოუხედავს, ისე გავიდა ეზოდან. წელზე შემოსხვეულ ნაჭერს, რომელშიც ფული ჩააკერა, კარგად მაღავდა შავი ფერის გაცრეცილი პიჯაკი. მან დაიქირავა ფაეტონი და ქალაქიდან გავიდა. მცხეთაში დილიჯანი აიყვანა, ბორჯომში ჩავიდა. ბორჯომში რამდენიმე დღე დაჰყო და ახალციხეს მიაშურა. იქ ცხოვრობდა ცოტა ხანი, ფრთხილად, თვალში არავის ხედებოდა ზედმეტად. ერთ ჩვეულებრივ ღამეს კი საბჭოთა საქართველოს საზღვარი გადალახა და თურქეთში გადავიდა. აქაც დიდხან არ შეჩერებულა, ვაჭრებს შეუამხანაგდა და ტრაპიზონის პორტიდან ევროპისაკენ აიღო გეზი. გემი ფრანგული იყო, სამშობლოში ბრუნდებოდა. გემის პატარა რესტორანში, ვიღაც ქართველი მიუახლოვდა, ერთი შეხედვაც კმარა უცხოეთში ქართველის ამოსაცნობად.

- ქართველი ბრძანდებით? – გვერდით მიუჯდა სიმპათიური ახალგაზრდა.

- ქართველი ვარ!

- პოლიტიკის გამო ტოვებთ სამშობლოს? – თანაგრძნობით შეხედა ნიკალას.

-მაგის გამოც... მაგრამ მთავარია ის, რომ მე მხატვრი ვარ და პარიზში მინდა მოღვაწეობა!

-ოო, პარიზი მხატვართა მექაა!

უკაცრავად, თქვენი გვარი? – დაინტერესდა ახალგაზრდა.

-ნიკო ფიროსმანაშვილი...

-რადაც... თითქოს გამიგია... – თვალები მოჭუტა თანამგზავრმა – მე ინჟინერი ვარ, ოღონდ კინომატოგრაფი. ვმუშაობ, გამოგონება მაქვს კინოს დარგში: მე დავითი მქვია!

-როდის ჩავალთ პარიზში? – ჰკითხა ნიკალამ.

-გემი კომერციულია, თუ სადმე არ შეუხვია – არ იქნება. ასე რომ ზუსტად არავინ იცის! თქვენ ალბათ რომელიმე მეცენატმა დაგაფინანსათ? თუ სახალხო კომისარიატმა? ნაღვლიანად ჩაიციხა ამ დროს დავითმა.

-ნახატები გავეიდუ, ერთბაშად! იქ გაჩერება აღარ მინდოდა!

-თქვენ როგორ ფიქრობთ, ეშველება ჩვენს სამშობლოს? ნიკალამ მხრები აიჩეჩა.

-მრავალი ქართველია ახლა პარიზში! – დასძინა ახალგაზრდამ.

-თქვენ ალბათ ბევრ მათგანს იცნობთ... მარტო გამიჭირდება...

-გპირდებით გაგაცნოთ ისეთი საზოგადოება, ვისთანაც განგიქარდებათ ნოსტალგიის საშინელი განცდა, რომელიც ასე გვეტანჯავს ქართველებს...

-თქვენი იმედი მაქვს – ჭიქა მიუჭახუნა ნიკალამ დავითს...

* * *

სანამ ჩემი თვალით არ ვნახე არ დავიჯერე: ხელოვნების მუზეუმში ფიროსმანის დარბაზში, ვინმე ვაშაყმაძის სურათები ეკიდა! სხვა ყველაფერი, ისე დარჩა, როგორც წინათ! მობილური აწკრიალდა:

-როგორ არის მონეტების საქმე? – მეკითხება სოსო.

-ვეძებ. რა იყო, რა აჩქარებთ? – გაღიზიანებულმა კითხვითვე ვუპასუხე.

-ხომ იცი, ნერვიულობენ...

-მომისმინე, მე რაც ჩავიფიქრე – ის ვარიანტი ჯერჯერობით, შეფერხდა... ჯერჯერობით, გაიგე?

-გავიგე... საგანგაშო ხომ არაფერია?

-არა! – კავშირი შევწყვიტე.

მივედი მუზეუმის ხელმძღვანელობასთან. მენეჯერმა კარგად მიმიღო.

-დაბრძანდით! – სკამზე მიმითითა სიმპათიურმა ქალბატონმა.

- მე არაჩვეულებრივ საკითხზე ვარ თქვენთან – წამოვიწყე მორიდებით.

- განბი აღმოაჩინეთ? – დამასწრო ქალბატონმა მენეჯერმა.

- დაახლოებით. არ გაგიკვირდეთ, რასაც გეტყვით. ვაშაყმაძის ნამუშევრები სრულიად არ უხდება ფიროსმანის დარბაზს.

ქალბატონმა სათვალე გაიკეთა და ისე შემომხედა.

- მოკლედ: ფიროსმანი უდიდესი ქართველი მხატვარია. ნიკალა ფიროსმანაშვილი.

- არ ვიცი! – გაოცებული მიცქერდა მენეჯერი. თქვენ ხელოვნებამცოდნე ხართ?

- მხატვარი ვარ, მაგრამ ახლომდგომ სფეროში ვმუშაობ – ვბროკერობ, ასე ვთქვათ.

- სად არის თქვენს მიერ ნაქები მხატვრის ნამუშევრები? „საქმე დაიძრა!“ გავიფიქრე მე და აზარტში შევედი.

- ნახატები ამჟამად მე მაქვს, არ შეიძლება ისინი რომ შეისყიდოთ? – გული ამიჩქარდა პასუხის მოლოდინში. მენეჯერმა ღამაზი ფეხები ერთიმეორეზე გადაიდო, სიგარეტი გააბოლა და კვამლს ამოაყოლა:

- ჩვენ ფული არა გვაქვს! რომც გვქონდეს, უცნობ მხატვრებს არ ვიძენთ, ეს საქართველოს ხელოვნების მუზეუმი, აქ დაცულია თამარის ჯვარი, ოპიზრების ჭედურობანი, აქ მუმიანა, ბოლოსდაბოლოს! თქვენ კი...

- მერწმუნეთ, ფიროსმანი მე-19 საუკუნის დიდი ქართველი მხატვარია, არ გაგიგიათ: „ჩემი თბილისი და ფიროსმანი არ ვიცი ასე რამ შემაყვარა?“

- ნამდვილად არ გამიგია! მაგრამ „მიყვარს ვაშაყმაძის ქუჩა“ ზეპირად ვიცი. მშვენიერი ლექსია! „ფიროსმანის ადგილი დაუჭერია, პოეზიაშიც“ გაგბრაზდი: „ეს რა იდიოტობა ჩავიდინე?“ და უცებ სინანულის გრძნობა დამეუფლა: ამ ხალხისათვის, სულერთი ყოფილა, ფიროსმანი იქნება თუ ვაშაყმაძე!

- ყოველ შემთხვევაში, მე მინდა გაგაცნოთ ფიროსმანის შემოქმედება!

- კი, ბატონო, გნებავთ კომისიას დავნიშნავთ, ახლა არ მოესწრება. 1 ივნისს პირველ საათზე!

- პირველში, პირველ საათზე ასე უფრო დაამახსოვრდებათ, შევთანხმდით?

- შევთანხმდით, აი, ნახავთ, როგორი ნამუშევრებია, გააფრენს კომისია!

- თქვენს პირს შაქარი! მაგრამ შესყიდვის საკითხი მაინც ჰაერში რჩება: ფული არა გვაქვს – ბროლის კბილები გამოაჩინა ჩემმა თავაზიანმა და ღამაზმა მასპინძელმა.

* * *

- სანდრო, შენს ამერიკელებს ჰკითხე, უცნობი გენიოსის ნახატებს არ შეიძენენ?

- ვისია? – სხვათაშორის მკითხა.

- ფიროსმანისაა, მაგრამ შენ ხომ არ იცნობ მის ხელოვნებას.

- მე შენ სხვა რამ გთხოვე! მაგრამ ვეტყვი: თუ კარგია. შეიძენენ კაპიკებში, სუვენირებად გავატან!

- კატალოგი რომ ვაჩვენოთ? – უცებ მომაფიქრდა.

- ეს უკვე საინტერესოა – გაქვს კატალოგი?

- მალე მექნება – დაბეჯითებით ვთქვი.

- დაუჩქარე, რამდენიმე დღეში წასვლას აპირებენ!

მალაზიაში სლაიდის ფირები ავიღე. მარის სახლში გავედი. მამამისი ვილაცეებს ესაუბრებოდა.

- რა მოხდა გიო, ხომ მშვიდობაა? – ღიმილით შემეგება – გაიცანით ეს ჩემი სიძეა – ჩემი თავი წარუდგინა მეზობლებს.

- ნანგრევები უნდა გადავიღო – მოვისაზრე უცებ – ეს აუცილებელია.

- ეგ მართლაც კარგად მოგიფიქრებია! – შემაქო სიმამრმა.

- ჯერ ფუნდამენტს შევამოწმებ – ბინაში შევედი.

- მხატვარია, ეგეთი საქმეები ესმის – ამაყად გადახედა მარის მამამ თანამესაუბრეთ.

სასწრაფოდ ავხადე სარდაფს სახურავი და კიბეებზე დავეშვი. სარდაფში ახალი ჩამრთველი შევამჩნიე, ისიც ჩავრთე. საკმაოდ განათდა. ნამუშევრები ხელუხლებლად ეწყო. სათითაოდ გადავუღე სლაიდი. ისევ გადავაფარე რალაც ძველმანი ნახატების წყებას და ზემოთ ამოვედი. აქაც რამდენიმე კადრი დავაფიქსირე და გარეთ გამოვედი.

- არ წავიხემსოთ? – შემომთავაზა სიმამრმა.

- სახლში ყველაფერია, მალე მოვალ! მანამ ესენი უნდა დავამზადო!

- კარგი აბა შენ იცი!

„მერსი“-მ გეზი დიღმისკენ აიღო. ნაცნობი მუშაობს სტამბაში. კომპიუტერულ ცენტრში ადგილზე დამხვდა. გავაცანი სამუშაოს გეგმა და გვერდით მივუჯექი, სლაიდები ფაქტიურად ნორმალური გამოვიდა, ოდნავ შუქი დავამატეთ:

- რა კარგებია? შენია? მკითხა ნაცნობმა.

- არა! „თავისუფლად შემოიძლია ჩემი გვარი მოვაწერო“ – გამიელვა უკეთურმა აზრმა.

- ეს უცნობი მხატვრის შედეგებია, გვარად ფიროსმანაშვილის.

-ჰო, ჩემი „ზემლიაკი“ ყოფილა – მირზაანიდან!

- კი, იქიდან არის! მერედა ნიკალა არ გაგიგია შე კაცო?

- რაღაც კი მახსენდება ბუნდოვნად, ბებიჩემი მიყვებოდა ვიღაც გიმნაზისტზე, თითქოსდა ნიკალა უნდა რქმეოდა, ზუსტად არ ვიცი.

- ხატავდაო?

- არა მგონია! – იუარა კომპიუტერის ოპერატორმა.

- მერე დაიწყო ხატვა, თბილისში, ცოტას მანამდეც ხატავდა, მაგრამ ვის ემასხოვრება!

- არა, ძალიან კარგებია! – კმაყოფილი უცქერდა ეკრანს ჩემი ნაცნობი.

- ახლა სათაურები აგერიფოთ, ეს „მეეზოვეა“, ეს „აქტრისა მარგარიტა“ უცებ გამახსნდა: „პარიზში წავიდოდა მარგარიტასთან!“

- ეს? – გამომიყვანა ფიქრებიდან.

- „გოგონა ბურთით“ – ზომებიც მიუწერე, ყველა ზეთითაა შესრულებული: დაასკანერე, პრინტერზე გადმოიღე და ააკინძინე. ჰო, ეს წინასიტყვაობაც დაურთე, ქართულად და ინგლისურად. „ნიკო ფიროსმანაშვილი, იგივე ფიროსმანი, თქვენთვის უცნობი გენიალური მხატვარია, მან მოიტანა თქვენამდე ქართული სული, ქართული კოლორიტი, ქართველი კაცის დარდი და ღიმილი. მისი ფერწერა ანათებს, იგი გასუფთავებს და ოდნავ უკეთესს გხდის, მასთან ყოველ ახალ შეხვედრისას. თქვენს წინაშეა დიდი მხტვარი – ფიროსმანი“.

- ზედმეტი ხომ არ მოგვდის? – გამიღიმა გამომცემელმა.

- ეს ყველაფერი სიმართლეა! – დამერწმუნე!

- არა, მართლაც სიმპათიური ფერწერაა – კვერი დამიკრა ნაცნობმა.

რამდენიმე დღეში ასიოდე კატალოგი ამომიბეჭდა, აკინძა და გადმომცა. მაღალი ხარისხის კატალოგი ხელთა მაქვს. ესეც ასე! ახლა საჭიროა მხატვრების მონახულება და კატალოგების მათთვის გაცნობა: პირველად ჩემს პედაგოგთან ავედი, სამხატვრო აკადემიაში პირველი კურსიდან მასწავლიდა, თან კათედრის გამგე იყო.

* * *

ბატონმა გივიმ ყურადღებით დაათვალიერა კატალოგი:

- ყავა გაგიცივდება – გამახსენა ამ დროს. მე ყავა მოვსვი, ძალიან ცხელი იყო.

-მე გრილი ყავა მიყვარს! რას იტყვით ბატონო გივი, აი ეს პეიზაჟი, რა მიაძინებთ, არა?

-ჰო, პრიმიტივისტია ჩვენს წინ! საკმაოდ ნიჭიერი პრიმიტივისტი – კატალოგი გადადო ბატონმა გივიმ.

-ესე იგი, შენ რა გინდა?

-მე მინდა ფართო საზოგადოებას გავაცნო ნიკო ფიროსმანი, მოვაწყო მისი გამოფენა...

-აი, ეს კი – სრულიად ზედმეტია, შენ დაწერე? – წინასიტყვაობაზე მიმანიშნა – შეიძლებოდა დაგეწერა: კარგი ქართველი მხატვარი.

-ბატონო გივი, ფიროსმანი დიდი მხატვარია.

-სულ ასეთი ჯიუტი იყავი, აკადემიაში! – კარგი, მე მხარს დაგიჭერ! იქნებ, მართალიც გამოდგე.

-პირველ ივნისს, პირველ საათზე, მუზეუმში გელოდებით.

-თქვენი იმედი მაქვს.

-სად იპოვე, ბიჭო, ეს ნახატები? – მომადახა კიბეებზე.

არ ვიცოდი, რა მეთქვა:

-მიწისძვრის შემდეგ აღმოვაჩინე! – გავუცინე მე.

-კარგი ეშმაკი ხარ! – კეთილად დამემშვიდობა. სხვა მხატვრებსაც შევუარე, დაუვრივე რამდენიმე კატალოგი. ქვეცნობიერიდან ჩამესმა: „მაგრად იბრძვი საკუთარი თავისთვის“ „არ დაგავიწყდეთ: – ფიროსმანისთვის!“ – გავაპროტესტე მე. ბოლოსდაბოლოს მონეტებისათვის სხვანაირად მოვიქცეოდი. ეს სულ სხვა ამბავია! ასეთ შედეგს არ ველოდი! სანდროს შევხვდი. მასაც გადავეცი რამდენიმე კატალოგი.

-ვითომ მოეწონებათ? – ეჭვიანი თვალი შეავლო კატალოგის ფურცლებს.

-აუცილებლად აჩვენე! პირველ ივნისს კომისიაა, იქ ყველაფერი დამტკიცდება!

-კარგი გადავცემ.

სახლში აფორიაქებული დაგბრუნდი.

-აი, მარი, ეს არის ფიროსმანი! – კატალოგი მაგიდაზე დავავდე – ნახე!

აბაზანაში შევედი, ნახევრადთბილი შხაპის ქვეშ დავდექი.

-ვა, რა კარგია? – მომესმა მარის შეძახილები. მესიამოვნა მარის რომ მოეწონა, „კარგი თვალი აქვს“ გავიფიქრე.

-საიდან ეს ნახატები? – კარებთან მოვიდა მარი.

-სარდაფიდან – ვუთხარი მე, მარის ეგონა მასხრად ავიგდე, არადა თქვენ იცით, მართალს ვუბნებოდი!

* * *

გემი მალტას მიაღდა. ოქროსფერი ქვით ნაგები ქალაქი ლა ვალეტა ნიკალას მოეწონა.

- კუნძული მალტა! – ხელი გაიშვირა მალტასკენ დავითმა.

- მე მინდოდა, ერთად დაგვეთვალიერებინა ეს პატარა სამოთხე, შემდეგ კი გვესადილა, მინდა ჩემი სტუმარი იყო!

დავითს ესიამოვნა ნიკალას მიწვევა.

- მე პირველად ვარ ამ კუნძულზე, იქნებ მიაშობოთ ცოტა რამ მისი ისტორიის შესახებ...

- ნიკო ბატონო, ბევრი არა ვიცი რა... ვიცი მხოლოდ: რაინდთა დაარსებულია ეს ქალაქი. სახელი – ლავალეტა, ვინმე ჟან ვალეტას საპატივცემულოდ დაურქმევიათ.

- კარტის „ვალეტთან“ არაფერი აქვს საერთო; – გაიცინა ნიკალამ.

- მაგაზე არ მიფიქრია... თუმც სავსებით შესაძლებელია „ვალეტი“ რაინდს ნიშნავდეს...

- რა კარგი ახსნა იცით! – მადლიერი თვალები მიაპყრო მხატვარმა გამომგონებელს.

- აი, ეს ვიწრო ქუჩები, ძველ თბილისს მაგონებენ... სვედიანად წარმოსთქვა დავითმა.

- ეჰ, ძველი თბილისი ალბათ მალე საერთოდ გაქრება...

- რატომ, მეგობარო?

- რადაც დიდი სიყვარული აქვთ ყველაფერი ახლის, ახალი ქალაქების, ახალი ადამიანების შექმნას აპირებენ და... ძველ თბილისი ვიღას სჭირდება!

- მე ვფიქრობ, სამ თვეში აღარ იქნებიან ბოლშევიკები. დიდი-დიდი ერთი წელი. ...ასევე სწამს ნოე ჟორდანიას და სხვებს.

- ჰოო? ღმერთმა ჰქნას! მგონი აქ რესტორანია შევიდეთ?

- მე ფულზე ცოტათი უბრადა ვარ – უხერხულად გაიცინა დავითმა.

- მე გეპატიუებით, ჩემო დავით, დამავალებთ, თუ არ იუხერხულვით... ლამაზ დარბაზში შევიდნენ...

- მშვენიერია! – აღტაცება ვერ დამალეს ქართველებმა. ოფიციალტი მყის ეახლათ:

- სად ინებებთ დაჯდომას? – იტალიურად იკითხა მან.

- ზღვის ხედი რომ ჩანდეს, აი იქ, აივანზე – ფრანგულად უპასუხეს მას.

- ოო, სინიორები იტალიელები მეგონენ... პარდონ, როგორ გავხართ იტალიელებს.

- არა, ჩვენ ჟეორჯიანელები ვართ, ქართველები!

- ტიფლის? – გაუცინათ ოფიციალტმა.

- ჰო, საიდან იცით?

- ჩვენთან მუშაობს ერთი ქალბატონი, ის გვიამბობდა თქვენს ქალაქზე – ნამყოფია. გემზე დამეგობრებულები, როგორღაც კარგ ბუნებაზე დააყენა ამ მცირე ინფორმაციამ.

- ქუჩები მართლაც თბილისისას ჰგავს! მოდით ბატონო დავით, თბილისს გაუმარჯოს!

- ის ჩვენ მუდამ თან დაგვეყვება! მალე გვენახოს ჩვენი დედაქალაქი! ასეთი საუბრით იყვნენ გართული, როცა ქალის სიმღერა შემოესმათ. ხმა დარბაზიდან შემოდის. ფიროსმანი შეცბა. ნელ-ნელა წამოდგა. კარებისაკენ წავიტდა. სცენისკენ გაიხედა.

- მარგარეტ! ღმერთო ჩემო, აქაც მომეღანდა!

- თქვენი ნაცნობია? – ღიმილით მიუახლოვდა დავითი.

- უკვე მეორედ მომეჩვენა! თბილისში, ჩემს ოთახში მესტუმრა – ახლა კი მაღტაზე!

- არა, ნიკო ეს მოჩვენება არ არის, სცენაზე ქალი მღერის! ფრანგულად!

ნიკალამ შემინული კარი შეაღო. თვალებზე ცრემლი მოადგა.

- ის არის! ის აქ არის!

დავითმა მხარზე მოხვია ხელი მხატვარს.

- წერილი გავუგზავნოთ! – ურჩია კინომოდელს ნიკალას.

- კარგია! წერილი და ვარდები! გარსონ! – გასძახა ოფიციალტს. ის მყისიერად გაჩნდა მათთან. ნიკალამ ოქროს ფული ამოიღო.

- წადი, კალათა დაამზადებინე ვარდებით და შამპანურით, დიდი ზომის – ხელებით შემოხაზა ჰაერში კალათის ზომა.

- ვფიქრობ ეგ ნამეტანია! – გაიცინა დავითმა.

- და ეს ბარათი! – ნიკალამ სწრაფად დაწერა ეს სიტყვები: „აივანზე გელოდებით ადამიანი, რომელმაც ვერ დაგივიწყათ“.

- აი, ასე! ბარათი ისე მიამაგრეთ, რომ უმალ შეამჩნიოს!

ოფიციალტი გავიდა დავალების შესასრულებლად.

მეგობრები მაგიდას მიუსხდნენ.

- ეს ქალი თბილისში იყო გასტროლებზე. იქ გავიცანი, რომანი გვექონდა!

- რატომ დაშორდით? – ღვინო ჩამოასხა დავითმა.

- გაქვს რამე ისეთი, რისი ახდენაც გაგაბედნიერებდა?

- მინდა ხმოვანი და ფერადი კინო შევქმნა.

- ეგ როგორ? – გაიოცა ფიროსმანმა.

- ესე იგი, ამ ქალბატონის ხილვა თქვენთვის ისეთივე რამ არის, რაც ჩემთვის ეს გამოგონება იქნება;

- დიას! მე ბედნიერი ვარ! უფრო მეტიც: სიზმარში ვარ!

- არა, მგონია ამ ქალბატონს თქვენთვის ბედნიერება მოჰქონდეს! – პირქუშად უთხრა დავითმა.

- იქნებ თქვენ გგონიათ, ბატონო ჩემო, – თვალი თვალში გაუყარა ნიკალამ – რომ ეგ გამოგონება გაგაბედნიერებთ, მაგრამ მე მინდა გკითხოთ, რა გიშლით ხელს თქვენი იდეის განხორციელებაში; თემა შეცვალა მხატვარმა.

- ფული! – დაუფიქრებლად უპასუხა ინჟინერმა.

- უფრო ზუსტად... უფულობა არა? – გაიცინა მხატვარმა.

- კი მაგრამ... მაპატიეთ ნიკო – სად ქალი და სად გამოგონება?

- ორივე ჩვენთაგანისათვის ბედნიერების ტოლფასნი არიან: ჩემთვის მარგარეტი – შენთვის გამოგონება.

- თქვენ გგონიათ მე ქალები არ მიყვარს? – ნიშნის მოგებით იკითხა დავითმა.

- მარგარეტი ჩემი იდეაა! იდეა ფიქსი!

- ასეთი მიდგომა მეტად უცნაურია, მაშ თქვენ მარადი განშორებისათვის ხართ განწირული!

ზუსტად ამ დროს შემოვიდა მარგარეტი! ასაკი დატყობოდა, მაგრამ წლებს მისი სილამაზე ვერ გაეფერმკრთალებინა, შეიძლება ითქვას, მისი სევდიანი თვალები მას მშენიერს ხდიდნენ.

- მარგარეტი! ეს... შენა ხარ! – ფეხზე წამოდგა მხატვარი.

- ნიკოლა! – მარგარეტმა შესძახა და მხატვარს მიეჭრა: თვალებში აკოცა, ცრემლები მოერია:

- საიდან? საიდან? ღმერთო, რა შეხვედრაა! ამ კაცმა ყველაფერი გაყიდა ჩემი გულისთვის – მიუბრუნდა დავითს – ჩემი გულისთვის. ისევ ნიკალა მიუბრუნდა:

- მადლობთ ყვავილებისათვის! ძველი დრო გამახსენდა... – ისევ შეათვალიერა მხატვარი.

- გაჭაღარავებულხარ, მაგრამ უკეთ გამოიყურები... კარგად გაცვია! – აღფრთოვანებით წარმოსთქვამდა სიტყვებს მარგარეტი.

-ჰო ნახატები გავყიდე და...

-ესე იგი გაგიმართლა? – ტაში შემოჰკრა მომღერალმა.

-ჰო, დღეს გამიმართლა!

-დაბრძანდით მარგარეტ! – სკამი მიართვა დავითმა სტუმარს.

-ოო, რა გემრიელი რაღაცეები გაქვთ! – მარგარეტმა ჭამა დაიწყო. ეს ისეთი პროზაული გადასვლა ყო, რომ ყველაფერი ჩვეულებრივი გახდა: ეს შეხვედრაც, ეს რესტორანიც, ეს კუნძულიც.

-დიდი ხანია აქ ბრძანდებით? – დავითმა ჰკითხა მარგარეტს.

-ჰო, რამდენიმე თვეა! დავდივარ ასე ქვეყანაზე, ასეთია ჩემი სამუშაო, მაგრამ ძლიერ გამიჭირდა: ჯაზია ახლა ყველგან! მე კი... – ხელი ჩაიქნია.

-თბილისში არ არის ჯაზი – გაიცინა დავითმა.

-იქ ბოლშევიკები არიან! – სიტყვა მოუჭრა ნიკალამ.

-ჰო, ნეტავ მართლა კაციჭამიები არიან? – იკითხა მარგარეტმა.

ნიკალამ მხრები აიხეჩა.

-რა ვიცი, პოლიტიკაში არ ვერევი, მაგრამ... პარიზში არ გინდა წასვლა? – შესთავაზა თავის ცისფერთვალება მუზას მხატვარმა.

-შენ პარიზში მიდიხარ?

-ჰო, მე და დავითი! – დიდი გეგმები გვაქვს.

-მე დიდი გეგმებისათვის აღარ გამოვდგები – ნაღვლიანად წარმოსქვა მარგარეტმა, მე... აეროსტატი ვარ თვითმფრინავების ეპოქაში! მე პარიზში არავის ვჭირდები!

-მე მჭირდები, მარგარეტ! – იცი, შენი ნახატიც გავყიდე – უცებ გაახსენდა მხატვარს.

-რამდენი უსიამოვნება შეგხვდა მაგ ნახატის გამო.

დავითმა ინტერესი გამოსატა გამომეტყველებით. ნიკალამ თავი ჩაღუნა.

-კონტრაქტი დაუდო ჩემმა იმპრესარიომ ნიკოლას – წამოიწყო მომღერალმა – მისი შესრულებული ჩემი პროტრეტით უნდა დამზადებულიყო აფიშა „მადამ დუ მონდ“!

-არ შეასრულეთ? – გაუკვირდა ინჟინერს.

-არ მოეწონათ! – უკმეხად წარმოსთქვა მხატვარმა.

-მერე რა მოხდა? შენი ბრალი ხომ არ არის?

-იქიდან დაიწყო უსიამოვნებები, ფული აღებული მქონდა, დამაჯარიმა... წავიდა და წავიდა... უკუღმა დატრიალდა ბედის ჩარხი. ვცემე კიდევ...

-გასაგებია! დაგამცირათ ალბათ!

- ძალიან! – ჩაერთო საუბარში მარგარეტი – პირადად ვერც მე გავიგე ნიკოლას ნახატი, მაგრამ... ადამიანის დაცინვა რა მისაღებია?

ამ სიტყვებზე ნიკოლა შეცბა. დავითს არ გამოეპარა ეს.

- კარგით, უკვე გვიანია – თითქოს არაფერი მომხდარიყოს, ისე წარმოსთქვა მარგარეტმა – ხვალ ხომ მოხვალთ?

- არა! – თქვა ცივად დავითმა – მე და ნიკოლასი პარიზში მივემგზავრებით!

ნიკოლას არაფერი უთქვამს, მხოლოდ მოსვა წითელი ღვინო.

- მაშ ბედნიერად! მეც როგორ მინდა პარიზში.

- თქვენ მართალი ბრძანდებით, რომ არ მოდიხართ! – დავითის ამ სიტყვებზე მარგარეტი გაწითლდა. ნიკოლასთან მივიდა და აკოცა:

- ნიკოლას, თუ დარჩები... მე აქა ვარ! ახლა კი მშვიდობით! – უცებ გატრიალდა მომღერალი.

სიჩუმემ დაისადგურა. ორივენი გასცქეროდნენ ზღვისა და ცის შეერთების ადგილს, რომელსაც მეცნიერები ჰორიზონტს ეძახიან.

- ქალი – სიჩუმე დაარღვია დავითმა – თქვენ დაგლუპავთ!

ნიკოლამ ფრთხილად წამოიწყო:

- დავით, ფული რომ გქონდეს ნამდვილად გამოიგონებ ხმოვან კინოს?

- ნამდვილად! ცდების ფულიც არა მაქვს!

- მიაბზე, როგორია ხმოვანი კინო? – ეს ისეთი კილოთი წარმოსთქვა ნიკოლამ, რომ დავითი მიხვდა, ამ ქალზე საუბარი მას აღარ სურდა, ყოველ შემთხვევაში – ახლა.

დავითმა აღწერა, როგორ უნდა ჩაეწერათ ხმა ფირზე, და როგორ აღარ იქნებოდა საჭირო კინოდარბაზებში მუსიკოსი, რომელსაც „ტაპიორს“ ეძახდნენ.

- ესე იგი, როგორც მე და თქვენ ვსაუბრობთ, ასევე საუბარი გაიჟღერებს ეკრანზე?

- დიას! ყველა მსახიობი ხმას ამოიდგამს და საბოლოო დავიწყებას მიეცემა უხმო კინემატოგრაფი – „დიდი მუნჯი“.

- ეს იდეა მე მსიბლავს! დავით, თუ ჩემს დახმარებას მიიღებთ, მე მინდა დახმარების ხელი გამოგიწოდოთ! მე დაგაფინანსებთ თქვენ! – ხელი ხელზე დაადო მხატვარმა ახალგაზრდა გამომგონებელს.

- პირველ რიგში იდეის დაპატენტებაა საჭირო – თვალები გაუცოცხლდნენ დავითს – თქვენ... შეძლებთ ამას?

- რა თქმა უნდა! ფული საკმარისად მაქვს! ცხოვრება უნდა შევცვალო! მოდი, განგების დიდება ვთქვათ, ასე რომ შეგვახვედრა ერთმანეთს მე და თქვენ!

* * *

1 ივნისს კომისია შეიკრიბა ხელოვნების მუზეუმში. ნახატები დილიდან გადავზიდე. გემოვნებით განვალაგე ერთმანეთის გვერდით, თითო მეტრი დისტანცია დავეტოვე, მთელი დარბაზი შეივსო. კომისიის წევრები მოდიოდნენ ჩემთან, გამესაუბრებოდნენ და აგრძელებდნენ დათვალიერებას. შეკითხვები დაახლოებით ასეთი შინაარსის იყო:

- სად აღმოაჩინეთ ეს ნამუშევრები?
- რამდენი წლის წინ არის შესრულებული?
- რატომ არაფერი ვიცოდით მის შესახებ?

ყველა მათგანს თავაზიანად ვპასუხობდი. ერთი საათის შემდეგ, მუზეუმის დირექტორმა დასკვნის გაკეთება სთხოვა კომისის წევრებს. სახელდახელოდ დადგმულ ტრიბუნასთან პირველი ბატონი გივი მივიდა.

- საქმე იმაშია – წამოიწყო მან – ამ შეკრების ინიციატორი, ჩემი სტუდენტი, ერთ-ერთი საყვარელი სტუდენტი. მე მესმის მისი აღტკინება. მას ყოველთვის ახასიათებდა ახალი იდეებით გატაცება, მაგრამ ამ შემთხვევაში ეს ნამუშევრები და მისი აზრი მათ შესახებ, მსუბუქად რომ ვთქვათ, არ ემთხვევა ერთმანეთს.

ბატონი გივი ტრიბუნიდან ჩამოვიდა. გასვლისას ხელი მხარზე მომითათუნა „გამომიარე ბიჭო“ დააყოლა და დარბაზი დატოვა. კომისიის მეორე წევრმა „დაბომბა“ ფიროსმანი:

- ეს ნახატები ყოველგვარ ესთეტიზმს არიან მოკლებულნი, მე მესმის, რომ თანამედროვე მხატვრობაში შეიძლება არ დაიცვა პროპორციები, მაგრამ ეს? – აქ დაფიქრდა – ეს ანტიმხატვრობაა! გაწიწმატებულმა დატოვა ტრიბუნა. მესამემაც, მეოთხემაც იგივე გაიმეორა. ერთადერთი ვინც დადებითი შეფასება მისცა ფიროსმანის ნახატებს, ისევ მუზეუმის მომხიბვლავი წარმომადგენელი იყო. როგორც გაირკვა, ხელოვნებამცოდნე იყო.

- ძალიან მომწონს, ეს სურათები, ეს ფერწერა ჩემთვის აღმოჩენაა, მე დაწერ ამ მხატვარზე. ის იმსახურებს ითვლებოდეს ქართული ფერწერის ღირსეულ წარმომადგენლად.

ეს იყო და ეს! ამით დამთავრდა კომისიის სხდომა, პრინციპში ჩემი მცდელობა უშედეგო აღმოჩნდა. მიუახლოვდი ლამაზ ქალბატონს და მადლობა მოვახსენე.

- მე ვფიქრობ, საჭიროა ხშირად ვწეროთ მასზე – გამიცინა მან – თქვენ ხომ ბევრი რამ იცით მის შესახებ? მომაწოდეთ ინფორმაცია!

ამ სიტყვებმა იმედი ჩამისახეს. მართლაც, ნახატები მე მაქვს, თითქმის ყველა ლექსი ნიკალას შესახებ ზეპირად ვიცი. გამოვაქვეყნებ ლიტერატურას, მივმართავ ახალგაზრდა ხელოვნებამცოდნეებს, კომპიუტერთი დავაგზავნი ნამუშევრების გამოსახულებას და ნელ-ნელა გაუკეთდება პრომოუშენი, მაგრამ ეს დიდ დროს წაიღებს! უცებ მომაფიქრდა: იმ ტიპს ბინას გადაუფორმებ და დაწყნარდება! აზრის გენიალურობამ ხასიათი გამომიკეთა...

* * *

მარიმ არაფერი უნდა იცოდეს. სტუმრად მოვიწვიე ის ტიპი და სოსო, ჩემი სიმამრიც შემოგვიერთდა.

- როგორ ბრძანდებით ბატონო რევაზ? – შეეკითხა სოსო.

- ისე კარგად ვარ, სხვების რომ არ მრცხვენოდეს, ზომიერი მიწისძვრის სადღეგრძელოს დავაწესებდი! – გაიცინა სიმამრმა.

- კაი, ხუმრობა გცოდნიათ! – შეაქვს ბიჭებმა.

სოსოს თვალით ვანიშნე გამოდი-მეთქი. სოსო წამოდგა, აივანზე გავიყვანე.

- მაგ ტიპს ბინა უნდა გადაუფორმო...

- რატომ?

- იწულება ეს ამბავი და სანამ მოგვარდება...

- ჰოო... ეს არ მესიამოვნა – მითხრა სოსომ – დათანხმდება; ასე ოქრო აქვს მოცემული!

- ასე მოპარული, დაყაჩაღებული ოქრო! წესით საცემია, მაგრამ ეგ მარტო არ იქნება.

- ალბათ – დამეთანხმა სოსომ.

- ეგ შეიძლება „პასტავნოი“ იყოს. ოქრო სხვისი იქნება, ამიტომ ასე ვამჯობინე.

- მერე გაანადღებ? – შევატყვე, ნერვიულობდა.

- ბიჭო სურათებში ჩავდე ეგ ფული, გაიგე?

- გავიგე, გავიგე. სურათებს გაყიდი და გაისტუმრებ, ასე არ არის?

- ასეა, მაგრამ დროში იწულება! შემოიყვანე ის კაცი. სოსო გავიდა. ორივეს მარი გამოჰყვა.

- რა წესია ეს, გიო? – სად მიგყავს ეს ხალხი? – თან გამომცდელად შემხედა.

-რადაც უნდა მოვილაპარაკოთ! – ორ წუთში მაგიდასთან ვართ! – პირობა მივეცი მარის.

მარი გავიდა.

-მომისმინე! – წამოვიწყე – ეს ბინა მოგწონს?

-მომწონს! – დაუფიქრებლად მითხრა სტუმარმა.

-ჩემი გარიგება უცხოელებთან არ ჩაშლილა, დროში გაიჭიმა უბრალოდ, ამის დასტურად ბინას გადმოგიფორმებ, გაიგე?

-დაცლი? – უცებ მკითხა ტიპმა.

-როგორ დაცლი? აქ უნდა ვიცხოვრო, თუ პირობა ვერ შევასრულე, მაშინ დაცლი!

-რა ვადით გინდა?

-ექვსი თვით! – მცირე პაუზის შემდეგ ვუპასუხე.

-ხვალ გეტყვი პასუხს – მითხრა მან – ისე კარგია, რომ არ იმალება, გეტყობა სიტყვის კაცი ხარ!

-ახლა კი სუფრას მივუბრუნდეთ, ვუთხარი მათ და ოთახში დავბრუნდით.

-ესე იგი, ზომიერი მიწისძვრა როგორია? – შესძახა სოსომ.

-რომ არ გაგჭყლებს, ცოცხალს რომ დაგტოვებს, გოგოს რომ გაგათხოვებინებს და ახალ ბინაში შეგასახლებს! – წამოიძახა ჩემმა სიმამრმა. ის ნამდვილად ბედნიერი იყო!

* * *

როგორც იქნა, ჩააღწიეს ქართველებმა პარიზში. ბინა დაიქირავეს და სასწრაფოდ დაიწყო ჩანაფიქრის განხორციელება. დავითი და ნიკალა საპატენტო ბიუროში გამოცხადდნენ, გაიგეს ყველანაირი პირობა, იმისათვის, რომ გამოგონება დაეპატენტებინათ.

სოლიდური თანხის გადახდის შემდეგ, მათ მიიღეს სიგელი, რომელშიც ეწერა: „დავით ოცხელმა და ნიკოლას მირზანელმა, გამოიგონეს გახმოვანებული კინო, მისი არსი იმაში მდგომარეობს, რომ სპეციალური მოწყობილობით (რომლის აღწერა თან ახლავს საპატენტო წინადადებას) კინოფირზე მოხდება ხმისა და მუსიკის ჩაწერა. პატენტი გაიცა 1921 წლის 31 ივლისს 11 საათზე“. ნიკალას გაუკვირდა ასეთი სიზუსტე.

-12 საათზე რომ მოიტანოს ვიღაცამ იგივე გამოგონება, აღარ დაუპატენტებენ, დაგვიანებულია, გასაგებია?

-რა საინტერესოა, ერთი ეს მითხარი, მე ვისი ტიკი-ტომარა ვარ პატენტში რომ ჩამწერე!

-შენ ჩემი მეცენატი ხარ, ამ იდეის დამფინანსებელი, მაშასადამე გამზიარებელი! თანაც ვფიქრობ, როცა კარგად ჩაიხედავ საქმეში, ბევრ სასარგებლო აზრს მომაწოდებ!

-ნიკოლას მირზანელი! კარგად უღერს – გაიცინა მხატვარმა. თვალები ზეცას მიაპყრო, ოცნებებში წავიდა:

-კინოს რომ გავახმოვანებთ, მერე გავაფერადებთ კიდეთ! აი, სად გამოგადგები მე! – მხატვარი ნიკო ფიროსმანაშვილი!

-მოდით ნიკოლას, კაფეში შევიდეთ!

-კაფე „როტონდა“? – ამოიკითხა მხატვარმა.

-ჰო, აქ დადიან სახელოვანი ადამიანები! ჩვენც აქ უნდა ვიაროთ, მაღე ხომ სახელოვანი გავხდებით!

-ეჰ, ამოიოხრა ნიკალამ, მას შემდეგ, რაც პატარა მაგიდას მიუსხდნენ – ჩვენ როდის განვახორციელებთ მაგ იდეას!

-მაღე, ნიკოლას, მაღე! საჭირო მოწყობილობას რამდენიმე კვირაში ავამოქმედებ! აი, ნახავ თუ არა... მთავარია დეტალები დავამზადებინო, ნახაზები მაქვს!

-ეგ მოწყობილობა, გრამოფონივით იქნება, არა? – მიამიტურად იკითხა მირზანელმა.

-ჰო, ოღონდ ელექტრონული პრინციპით. ფირის კიდეში ბგერათა რხევები უნდა აღიბეჭდოს, აი ასე – დავითმა საქაღალდე ზიგზაგები გამოიყვანა.

-რა საინტერესოა დავით! ეგ თუ გამოგვივიდა! – ნიკალამ პირჯვარი გადაიწერა.

-შეხედე! ვინ შემოვიდა – ჩასჩურჩულა ინჟინერმა მხატვარს.

-ვინ არის ეს კაცი, ღიმილით მეცნაურა!

-ჩარლი ჩაპლინი! „მუნჯი კინოს“ გენიოსი.

-ოო, რა დაბალი ყოფილა! – ცოტა არ იყოს, ხამამღლა მოუვიდა მხატვარს.

-ამ კაცმა უდიდესი წვლილი შეიტანა კინოს განვითარებაში! – პათეტიკურად წარმოთქვა დავითმა – მილიონერია დასძინა ბოლოს.

-რა უბრალოდ შემოვიდა – ნიკალა თვალს არ აშორებდა ჩარლის – ჩვენს გაბღენძილ მდიდრებს კი არა ჰგავს!

- იმათ ჩემო ნიკოლას, ფულის მეტი არა აბადიათ რა. გახვრეტილი შაური არ ღირს მათი ცოდნა-განათლება, მაგრამ შეიცვლება ეგ მდგომარეობა: ჭკვიანებს და განათლებულებს ექნებათ ფული!

- ეჰ, დავით, დავით! რა მიამიტი ახალგაზრდა ხარ! საქართველოში ეგ არასოდეს შეიცვლება... ფულიანი უფულოს არასოდეს ეტყვის, შენ ჭკვიანი ხარ და მოდი, ცოტას გიწილადებო!

- კი მაგრამ შენ, ხომ ასეთი ხარ? შენ ხომ დამიდექი გვერდში? – გამარჯვებულის სახით, უდარდელად მიაწვა საზურგეს.

- მე სხვა ვარ! მე თვითონ გამიმართა ხელი უცნობმა ახალგაზრდამ.

- ვინ არის არ იცი? – დაინტერესდა გამომგონებელი.

- არ ვიცი, სხვანაირად ეცვა, მოკლე სახელოებიანი პერანგი ეცვა და რაღაცნაირი მოღურჯო შარვალი, ეგეთი არ მინახავს!

- ტილოს შარვალს ჰგავდა? – ჩაეძია დავითი.

- ჰო, რაღაც უხეში ნაჭრისაგან იყო შეკერილი!

- ეგ ბიჭი ამერიკელი ყოფილა! – დაასკვნა გამომგონებელმა.

- არა კაცო, ქართველი იყო, ქართულად მელაპარაკებოდა და ჩემი ნახატებიც... ქართულად იყიდა!

- ქართულად, ანუ... ბევრი მოგცა? – გაიცინა დავითმა. – მომისმინე შენ რომ აღწერე იმ შარვალს ჯინსი ჰქვია, ამერიკელ კოვბოებს აცვიათ, არ იხევა, არ იკუჭება და გამძლეა მოკლედ!

- მერე ქართველ კაცს რატომ ეცვა? – იკითხა მხატვარმა.

- აი, ეგ უკვე აღარ ვიცი, შეიძლება ამერიკაში იყო გაზრდილი. კი ეგრე იქნებოდა...

- ალბათ – ყრუდ წარმოსთქვა ნიკოლასმა – აბა, ქართველი ჩემს ნახატებს იყიდდა? ბოთლი ღვინო და თავი კერძი, აი მაგათი მაქსიმალური გადახდა!

- მართლაც, საოცარია, ჩვენებური ერთმანეთის დაუფასებლობა! ესენი – თვალთ ანიშნა კაფეში მსხდარ ხალხზე – ნიჭიერ ხალხს პატივს სცემენ.

- ამათ რა, მხატვრები მშივრები არა ჰყავთ? – თვალეში ჩახედა დავითს ნიკალამ.

- ეტყობა, ყველგან ასეა! – ხელები ასწია დავითმა – შენ მართალი ხარ ნიკალა, ბედი თუ არ გაქვს, სადაც გინდა იქ იცხოვრე!

- ესე იგი, კარგ ფეხზე შეგხვდი არა? – გაიცინა მხატვარმა.

- დიდებულზე! მოდი ჩარლისთან მივალ და ჩვენი პატენტის იდეას გავაცნობ! – საინტერესოა, რას იტყვის! – დაეთანხმა მირზანელი.

დავითი ჩარლის მოწიწებით მიესალმა, თავისი თავი წარუდგინა, როგორც კინოს დარგში მოღვაწე გამომგონებელი.

-ჰო, ახლა ბევრი იგონებს ახალ-ახალ რაღაცეებს, ასეთი ცხოვრება წავიდა...

საკმაოდ უხალისოდ შეხვდა ჩაპლინი გამომგონებელს.

-თქვენ ფრანგი არ უნდა იყოს! – ინტერესით შეათვალიერა სტუმარი კომიკოსმა.

-დიახ ფრანგი არა ვარ, მე ქართველი ვარ!

-ეს სადღაც ამერიკაშია არა? (ჯორჯიის შტატი იგულისხმა)

-არა კავკასიაში!

-ოო, ხანჯლებით რომ დადიან? – კარგი იქნებოდა ჩემი გმირი თქვენს ქვეყანაში გადამედო...

-ჩემს ქვეყანაში ახლა წითლები შევიდნენ.

-მით უმეტეს, უფრო სასაცილო იქნება – გაიცინა ჩარლიმ / „ჩარლი-წითლებში“ რა კარგი იდეა მომეცა.

-ზოგისთვის სასაცილოა, ზოგისთვის – სატირალი – ცოტა არ იყოს უკმეხად გამოუვიდა დავითს.

-კარგით, მაპატიეთ! რა გამოიგონეთ ქართველო?

-აი, პატენტი! მე მინდა ხმოვანი კინო შევქმნა. მსახიობები ილაპარაკებენ, წინასწარ დაწერილ ტექსტებს, მუსიკა კი – ფონად გაჰყვება – ანთებული თვალებით საუბრობდა ახალგაზრდა ქართველი.

-სისულელეა! – მოუჭრა ჩარლიმ – ეგ კინო არ არის, ეგ ყველაფერი, რაც თქვენ ჩამოთვალეთ, უკვე არსებობს, ეგ თეატრია!

-კი, მაგრამ – დავითი შეეცადა გაეგრძელებინა თავისი გამოგონების შესახებ საუბარი.

-კინო – კინო უნდა იყოს, მსახიობის ოსტატობაზე, მის მიმიკაზე, მიმოსვრაზე აგებული. მოლაპარაკე კინო უამრავ უნიჭოს მოიზიდავს კინოში, თოჯინებს, რომლებსაც სხვები გაახმოვანებენ! თქვენ დადუპავთ კინომატოგრაფიას! – ჩარლი წამოდგა, ფული გადაიხადა და კაფე დატოვა.

-რა ბრაზიანი ვინმე ყოფილა, კაცო! – კახური კილო შეეპარა ნიკალას.

-მაი! – იმავე სტილში უპასუხა დავითმა.

-ეკრანზე სულ სხვანაირია! – გააგრძელა მხატვარმა. ესე იგი თამაშობს?

-ჰო, თანაც ძალიან მაგრად თამაშობს თავის როლებს და რომ იცოდე ჩემო ნიკალ, შეიძლება მართალიც კი იყოს!

-რაო, რა გითხრა ეგეთი!

- შენი გამოგონება უნიჭობას გაუხსნის გზასო! – ფიქრებში წასულმა უპასუხა მხატვარს.

-ოო! ეგ საქმე კარგად ვერ გაგვითვლია – ჩაილაპარაკა ნიკალამ – ვითომ რატომო? რა ნიჭიერად ვერ ილაპარაკებენო? – ალაღად გაიოცა.

-ჩვენ პროგრესს უნდა მივსდითო, გაუუსწროთ კიდევ: მე მწამს – ხმოვანი კინო მომავლის კინოა! მოდი დროს ნუღარ დაგკარგავთ, დღესვე ვიპოვოთ ხარატი, რომელიც დეტალებს დაგვიმზადებს!

* * *

სანდრომ დამირეკა გახარებულმა.

- ძალიან მოეწონათ შენი კატალოგი.

გული ჩიტვიტით შეხტა საგულეში!

- მოეწონათ? იყიდიან?

- შენთან ლაპარაკი უნდათ, ორიგინალები უნდა ნახონ და პრომოუშენი წამოიწყონ. თუ რა თქმა უნდა ისევე მოეწონათ ორიგინალები, როგორც სლადები.

- უფრო მოეწონებათ, მაგრამ ეგ პრომოუშენი დიდ დროს წაიღებს. არ შეიძლება მანამ მომცენ ჩემი? – სულსწრაფად მომივიდა, მაგრამ ბინის დაკარგვა ნამდვილად არ მინდა!

- თუ მოეწონათ, მერე მოილაპარაკებთ ყველაფერზე, შეიძლება მხატვრის აღმომჩენის გვირგვინიც კი მოირგო თავზე!

- ფიროსმანი ზდანევიჩებმა აღმოაჩინეს! – შევედავე მე.

- რას სულელობ? – ეს ხალხი აწი აპირებს ამ მხატვრის პრომოუშენს.

-ჰო, კარგი, კარგი, წამომცდა რაღაც! – სულ დამავიწყდა, ამათ არაფერი იციან ამ საქმისა. ტელეფონი გავთიშე. ესეც ასე, რაც მთავარია, ფიროსმანმა ინტერესი გამოიწვია, სადაც ინტერესია იქ ფულიც გამოჩნდება! მარის გავესაუბრე, ისე ვარ გადართული ამ საქმეებში, ოჯახისთვის ვერ ვიცილი:

- როგორი ყოფილა გათხოვება ქალბატონო? – გავეთამაშე მე.

- ზუსტად ისეთივე, როგორც ყოველი გათხოვილი ქალი აღწერს ხოლმე?

- და არაფერი ამალღებული და პოეტური არა?

-ჰო – ამოიოხრა მარიმ თან სარეცხი მანქანა ჩართო, დაველოდებით ბავშვს! ალბათ ის გაგვამხნეებს და ცხოვრებას ხალისს შემმატებს.

- ბავშვს? – რაღაცას მივხვდი – ჩვენ ბავშვი უნდა გვეყოლოს!

-ჰო, მაგრამ ჯერ უნდა მოვილაპარაკოთ, შენ უნდა გკითხო!

-რა უნდა მკითხო, შე სულელი – მარის გადავხვიე! „და დახლქვეშ დაგაქვს გადამალული საქონელი – მოვაგალი საქართველოსი!

-ტარიელ ჭანტურია!

-დიახ, ჩემო ნაკითხო და გადასარეგო, რომ ვერაფერს გამოგაპარებს კაცი... ისეთო! – არტისტულად ვსთქვი მე. რაღაც სხვანაირად გავსწორდი წელში. არა, კი მიყვებოდნენ, მაგრამ საკუთარ თავზე გამოცდილი სულ სხვა ყოფილა.

-მანამდე კი ფიროსმანსაც გავუთქვამთ სახელს... – ოცნებებში წავედი...

-ოჰო! ეს შენი იდეაფიქსია!

-საქართველოს არა აქვს უფლება დაკარგოს ასეთი შვილი!

-ჰოდა ნუ დაკარგავს! ყველას საქმე შენ უნდა აკეთო?

-იცი, ვინ არის ფიროსმანი?

-ვინ არის და მხატვარი, რომელსაც შენი შემწეობით ქვეყანა გაიცნობს და შეიყვარებს! – გაზეთის ენით მიპასუხა მარიმ

-ის შენი მეზობელია! – ვესროლე მე!

-ჩემი მეზობელი? – საფეთქლებზე თითები მიიჭირა, თითქოს გონებიდან რაღაცას იძახებო.

-ჰო, გავაგრძელე მე – თქვენს ბინებს ერთი კედელი ჰყოფს! – გავამძაფრე სიტუაცია.

-წვეროსანი? – შემეკითხა უცებ.

-აა, გაგახსენდა, გიჟი რომ გეგონა!

-ბზარი გაჩნდა და იქ ვიღაც გამოჩნდა...

-სხვა არაფერი გახსოვს? რა გითხრა ვინ ვარო?

მარიმ მხრები აიჩეჩა.

-ვინ ვარო და... ნიკალა ვარო, ფიროსმანაშვილიო და სწორედ ამიტომ გეგონა გიჟი!

-კი მაგრამ რატომ მეგონა ვითომ გიჟი? არ ამიხსნი? ვინმემ სახელი და გვარი რომ მითხრას თავისი, გიჟი მეგონება?

-საქმე იმაშია, რომ შენ მაშინ იცნობდი მხატვარ ფიროსმანს, ზეპირად იცოდი მისი ბიოგრაფია და ისიც იცოდი, რომ დიდი ხნის მკვდარი იყო! – ამ სიტყვებზე მარი გაშრა. ცოტა ხნის შემდეგ სიჩუმე დაარღვია.

-მარგარეტს შეძახდა! ეს როგორ? მოლანდება ვნახე?

-არა, ნამდვილი ფიროსმანი ნახე. არ მინდოდა მეთქვა, მაგრამ რატომღა დაგიმალა, აი, აქ ამ თაროზე, ვაშაყმაძის წიგნის მაგივრად, ფიროსმანის წიგნი იდო. შენ ფიროსმანის ქუჩაზე ცხოვრობდი! იმ დროს როცა შენთან ვიყავი,

მიწისძვრა მოხდა, მიწისძვრამ დროის ბზარი გააჩინა შენს კარადაში. ჰო, ჰო ნუ მიყურებ შეშინებული! მე შეცდომით კარადაში მოვხვედი კარების მაგივრად, მოვხვედი წარსულში, იმ ოთახში, სადაც ნიკალა ცხოვრობდა და მისგან შევიძინე ნახატები! მისთვის სიკეთე მინდოდა, მოგეხსენება – გაჭირვებაში ცხოვრობდა! მაგრამ ამით დავიწყებას მიეცა მისი სახელი, მოკლედ მთელი მისი შემოქმედება წარსულიდან გადმოვიტანე. ამიტომ აღარ ჰქვია შენს ქუჩას ფიროსმანის ქუჩა. ამიტომ აღარ იცი ლადო ასათიანის ლექსი „მე ფიროსმანის ქუჩაზე ვცხოვრობ, და ყოველ დილით ვხვდები ნიკალას!“

-რა კარგია! – ყურადღება ლექსზე გადაიტანა მარიმ.

-ჰო, ის უკეთესია, არა? „მიყვარს ვაშაყმაძის ქუჩა“. ვაი, თქვენს პატრონს! მარიმ ვერაფერი გაიგო! ან – არ დამიჯერა! ეს სულერთია! ჩემი ფიქრები ისევ მის მუცელში მყოფ ბავშვს დაუბრუნდნენ. მივუახლოვდი, ხელებით შევეხე მარის ოდნავ გამოწეულ მუცელს და ღიმილით ვუთხარი:

-აი ამას ეცოდინება ფიროსმანი!

* * *

ხარატმა მალე დაამზადა საჭირო დეტალები. დავითი ხელსაწყოს ჩაუჯდა. უკვე კარგა ხანია ელექტრონული ხმის ჩამწერი მოწყობილობები არსებობს, მაგრამ ეს მაინც სხვაა: ცელულოიდზე, რომლისგანაც ფირია დამზადებული, უნდა გაკეთდეს ზმოვანი ბილიკიც. ამიერიდან კინოფირს ორი დატვირთვა უნდა ჰქონდეს გამოსახულებასთანერთად, ხმოვანი ინფორმაციაც უნდა დაიტოს. პერფორმანსის გვერდით, ზიგზაგებით აღიბეჭდება ჩაწერილი ხმა! ნიკალამ მონმარტრზე მოუხშირა სიარულს:

-ხატვა მომინდა! – ანთებული თვალებით შამოვიდა ერთხელ.

-იქ დაჯდები? – დაინტრესედა გამომგონებელი.

-ჰო, პარიზი უნდა დავხატო!

-ძალიან კარგსაც იზამ! – მეც არ მცალია შენთვის. მალე მოგასმენინებ ხმოვან ბილიკს!

-ღმერთმა ჰქნას! მე გავალ, ყველა ვისაც ფუნჯის ჭერა არ ეზარება, იქ არის, მოლბერტს წავიღებ და წავალ! ამ სიტყვებზე კარი გაიხურა ნიკალამ, თავზე კეპი ეხურა, უსახელო სერთუკი ეცვა, ყელზე კოპლებიანი კაშნე ეკეთა, იტალიელ მხატვარს ჰგავდა. ის იყო ნიკალა გავიდა, კარებზე დააკაკუნეს. დავითი ისე იყო საქმეში გართული, გვიან გაიგო კარზე ატეხილი ბრახუნი. კარი გაიღო, ორნი შემოვიდნენ, პირქუში და უღიმილონი.

- ვინ გნებავთ!

- ჩვენ კონცერნ / სინემა დე პარიდან“ ვართ.

- რა გნებავთ? – სკამზე მიუთითა სტუმრებს.

- ბევრ დროს არ წაგართმევთ. თქვენ დაგიპატენტებიათ ხმოვანი კინოს პრინციპი. ეს თქვენა ხართ?

- დიას! – მოკლედ უპასუხა დავითმა. იმ მოლოდინით, რომ სტუმრები გააგრძელებდნენ საუბარს.

- ჩვენ უნდა გადმოგვცეთ ეს პატენტი!

- კი მაგრამ, რატომ? რამდენი პატენტია გაცემული, რაღა ჩემი ნაშრომი დაგჭირდათ? – მიხვდა, რომ უსუსური არგუმენტები მოიშველია.

სტუმრებმა ხელსაწყო დაათვალიერეს.

- მუშაობს? – იკითხა ერთ-ერთმა.

- მალე ამუშავდება! – მზერა ხელსაწყოზე გადაიტანა გამომგონებელმა.

- ჩვენი კინოკონცერნი დაინტერესებულია ამ სამუშაოს ბედით, დაასრულეთ, თუ თქვენი ექსპერიმენტი გამართლდა, ხელსაწყოს შევიძენთ პატენტთან ერთად, თუ არ გამართლდა არ ინაღვლოთ, პატენტს შევიძენთ და თქვენს წამოწყებას სხვა გააგრძელებს.

- კი მაგრამ, ეს ხომ უსამართლობაა? – გაოცდა დავითი.

- მეტიც, ეს ომია! საწარმოო ომი! არ გაგიგიათ ასეთი რამ? თქვენი ასაკი იმედს გვიტოვებს, ვიფიქროთ, რომ თავს გადადებთ?

- მემუქრებით? – აღელდა ქართველი.

- ეგლა გვაკლია! ჩვენთან ხუმრობა არ ვარგა. არ გირჩევთ! გირჩევთ ფული აიღოთ!

- მერე რომ მთელი 5 წელი შევალიე ამ საქმეს?

- ძალიანაც კარგი! აიღეთ ხუთი წლის ფული და ახალი რამე გამოიგონეთ!

დავითი დაფიქრდა. ამ დროს კარები გაიღო და ნიკალა შემოვიდა.

- კაცო, ტილო დამრჩენია, დაგბერდი რა! ესენი ვინ არიან? – გაიცანი კონცერნის წარმომადგენლები არიან, გამოგონების გაყიდვას გვთავაზობენ.

- რა თავში ვიხლით მაგათ ფულს – ხელი აიქნია მხატვარმა.

- რაო, რა თქვა? – ფრანგები გაკვირვებულნი უსმენდნენ ქართულად მიმდინარე დიალოგს.

- ფულს რა თავში ვიხლითო?

- მაშ მუშტებს იხლით? – გაიცინა კონცერნის აგენტმა და უცებ ხელი გაუქანა მხატვარს. ნიკალა დაიხარა, ხელი აიცდინა, წელში მოიხარა და

გვერდულად თავდამსხმელის ქვეშ აღმოჩნდა. შემდეგ ხელი სტაცა მხარში და იატაკისკენ წამოიღო ფრანგი, მოგვერდის შემდეგ აგრესორი იატაკზე გაშხლართული აღმოჩნდა!

- მეორე გაიქაჩა, დავითი წინ გადაეღობა ფრანგს. ნიკალამ დავითის ზურგს უკნიდან მარჯვენა „გლიჯა“ ფეხზე მდგომს ყბაში. ისიც დაეცა!

- ესეც თქვენი კინოკონცერნი!

- საწარმოო ომი დამთავრებულია – გაიცინა დავითმა. ამასობაში ფრანგები ლასლასით გავიდნენ გარეთ, კარებში შემობრუნდა ერთ-ერთი:

- ომი აქ არ მთავრდება!

* * *

სანდრო ქოშინებდა კარებთან. გულზე ხელს იდებდა.

- რა დაგემართა? მოგდევს ვინმე?

- ამერიკელები მომტაცეს!

- როგორ... სად? – ტვინში სისხლი კინალამ ჩამექცა.

- კუს ტბაზე ვიყავით, კაფეში, რომ გამოვედით თავს დაგვეხსნენ, მე დამტოვეს, ხელი არ მახლეს. ჯიპი გაიტაცეს თავიანთი მგზავრებითურთ!

- რამდენია გატაცებული? მომზადება დავიწყე, იარაღი ამოვიღე სეიფიდან, მჭიდები ჩავილაგე ჯიბეში.

- სამნი არიან, ერთი მამაკაცი და ორი ქალი!

- პანკისში არ გააქანონ! რამდენი ხანი, რაც ეს მოხდა?

- აქვე არა ვართ? თხუთმეტი წუთია! – სანდრო ისევ კარებში ხვნეშის.

- წავედით – ვეუბნები – მალე დაბნელდება და გაჭირდება პოვნა... მარი! მალე მოვალ! მარის პასუხი არც მომისმენია, კარები გავიხურე.

- ქრისტეს პერანგი გახდა! ამათი... – შევიგინე მე – როცა მანქანა დავძარი – ბედი უნდა ყველაფერს.

- მაგათი დაკარგვა არაფრით შეიძლება!

- რამდენი არიან ეგ ჩათლახები?

- ორნი, მაგრამ შეიარაღებულნი არიან კარგად. ავტომატიც ჰქონდა ერთ-ერთს.

- სად გინდა, რომ წახვიდე! – მობილური ამოვიღე, პოლიციის ვიცე-პოლკოვნიკს ვურეკავ ჩემს ახლობელს:

- სამი ამერიკელია გატაცებული კუს ტბიდან.

- როგორი ჯიპია – გადავულაპარაკე სანდროს.

- გრანდ „ჩეროკი“ ცისფერი.

-ნომრები?

-YYY333...

-გზებზე შეატყობინეთ! 15 წუთია, რაც წავიდნენ! შორს ვერ წავიდოდნენ, განსაკუთრებით პანკისის მიმართულებით ჰქონდეთ ყურადღება გამახვილებული.

- შეიძლება არსადაც არ წასულან, ქალაქში დადიან ან სადმე შეაყენებდნენ, სანამ ყურადღება მოდუნდება... მერე კი მოტყდებიან...

-მოკლედ ყველასთან დარეკავს. მინისტრამდე მიიტანს ამბავს, მთავარია არ გაგვასწრონ! დავაწექით კახეთისკენ.

-ახლა ეს ხალხი რომ დაგკარგოთ, რა მეშველება?

სანდროს დანა პირს არ უხსნიდა, ნახევარი საათიც არ იყო გასული, რომ მობილური აწრიალდა:

-მანქანა იპოვეს! – შემატყობინა ვიცე-პოლკოვნიკმა.

-აგაშენა ღმერთმა! – შევეყირე მე – გატაცებულები როგორ არიან? – სანდრომ სიხარულისაგან შეჰყვირა!

-ჯიპი ცარიელია. მიუგდიათ ტრასაზე.

-რა დამკლები არიან, ხედავ? – მიუტრიალდი სანდროს, მას შემდეგ, რაც „მერსი“ დაგამუხრუჭე.

-რა მოხდა? – თვალებს აფახულებდა სანდრო.

-მანქანა შეცვალეს, შენი ჯიპი მიუგდიათ!

სანდრომ პირჯვარი გადაიწერა.

-გაგიხარდა მანქანა რომ დაიბრუნე? – ნერვიულად გამეცინა.

-რას ამბობ, დავიდუბებოდი! – შვებით ამოისუნთქა სანდრომ.

-სად გინდა ახლა ესენი ექებო? რა იცი, რომელ მანქანაში ჩასხდნენ! იქნე ბუჩქებში არიან ჩამალულნი? – ვფიქრობდი ხმამაღლა.

-ასეთი სულელები არ იქნებიან, რა უნდა ბუჩქებში? ისინი უკვე ტყვედ ჰყავთ აყვანილი და მანქანა მოიშორეს, აღარ სჭირდებათ!

-იქნებ სხვა მანქანა ელოდათ იმ ადგილას და იმით გააგრძელეს გზა! აწი რაღას გაიგებ. ცოტა ხანს გაჩერებული ვიდექით.

-ახლა ბევრი სახლი დაცალა ხალხმა, პალატებში გადავიდნენ... – რაღაც აზრი მეწვია.

-მერე რა? – სხვათაშორის მკითხა სანდრომ – ხომ შეიძლება რომელიმე დანგრეულ სახლში შეეყვანათ, ჩვენ კი ჯიპს ვეძებდით, ხვალ წყნარად წაიყვანენ სასურველი მიმართულებით.

-ხვალ ვერ წაიყვანენ: ტრასები გადაკეტილი იქნება!

პასუხი უნდა მიმეცა, მაგრამ მობილურმა დარეკა, მარი იყო:

- გიო! მეზობლებმა დარეკეს ჩვენი უბნიდან!

- რაო, რა უნდათ ამ ღამით?

- თქვენ ხომ არა ხართ ბინაშიო! მაგრამ ჩვენ სამივე აქ ვართ! ვიღაცეები დაუნახავთ სიბნელეში...

- ქურდბაცაცები იქნებიან, ძველმანებს იპარავენ ალბათ! – სიტყვა დამთავრებული არ მქონდა, რომ ფიროსმანის ნახატები გამახსენდა:

- სანდრო, მარის ბინაში ქურდები შესულან!

- რა უნდა წაიღონ... სკამები!

- ბიჭო, იქა მაქვს ფიროსმანის ნახატები, თუ გაიტანეს დავიღუპე!

- ვის რაში სჭირდება ეგ ნახატები? – ხელი ჩაიქნია სანდრომ – ვისაც სჭირდება – მოგვტაცეს.

- მაინც უნდა გავიდეთ! – ტელეფონს მივუბრუნდი – მარი დამშვიდდი, გავალ მე და სანდრო და ვნახავთ, რა ხდება, მე მგონი სიაფანდი ზარია!

სანდრომ არაფერი თქვა, მანქანა შემოვატრიალე და მიწისძვრით დაზარალებული უბნისაკენ გავემართეთ.

მარის ბინის კარები დაკეტილი დაგვხვდა. კარები გავაღე და სარდაფს მივაშურეთ, ნახატებისთვის ხელი არავის უხლია. დავმშვიდდი. უცებ რაღაცის წაქცევის ხმა შემოგვესმა ზემოდან. ამოვედით მე და სანდრო და სმენად ვიქცით. ქალის ხმა მოგვესმა ზედა სართულიდან!

- იქ აღარავინ ცხოვრობს! – ვუთხარი სანდროს.

- მერე რა, შეიძლება სხვა მხრიდან გვესმის, წინა სახლში ხომ ცხოვრობენ?

სიტყვა დამთავრებული არ მქონდა, კიდევ გაისმა ბრახუნი, ვიღაც ფეხს ურტყამდა იატაკს.

- აქედან ასასვლელი არ არის?

- არა, ეზოდან უნდა ავიდეთ, კიბეა იქ...

ჩუმათ გამოვედით, კიბე ფეხაკრეფით გვინდოდა აგვევლო, მაგრამ მაინც გაიჭრიალა. ადგილზე გავშემდით. ქალის ყრუ ხმა ისევ გაისმა. ეჭვი არ იყო, ამ ბინიდან მოისმოდა ხმაური. იარაღი მოვიმარჯვე და კარი ფეხით შევაღე... სიბნელიდან ვიღაცამ მესროლა. იატაკზე დავეცი, ალბათ მკვდარი ვეგონე და განმეორებითი სროლა დაახანა, ჩემსკენ დაიძრა, მისთვის მოულოდნელად გვერდზე გადავგორდი და მთელი მჭიდი დავახალე, შემზარავად შეჰყვირა ვიღაცის სილუეტმა და იატაკზე ზღართანი მოაღინა. საზიზღარი სუნი დადგა ამ ვიწრო დერეფანში. შუქი ავანთე (ჩამრთველზე შემთხვევით მომიხვდა ხელი) ნიღბიანი

უკვე გარდაცვლილი იყო, ხმები უფრო გაძლიერდა, გავედი ოთახში და რას ვხედავ: ხელ-ფეხშეკრული, პირწაკრული მამაკაცი და ორი ქალი იატაკზე ყრიან! სანდრო აქოშინებული შემოვარდა, მის დანახვაზე ტყვეებს სიხარულის ბგერები აღმოხდათ, მათი განთავისუფლება დაგიწყე.

- ესენი არიან! – შესძახა სანდრომ – ქალებს ეხეოდა, შემდეგ მე გადამეხვია, ისევ მათ მიუბრუნდა, მოკლედ ჭკუაზე აღარ იყო.

მე ნიღბიანს მივუახლოვდი, ნიღაბი მოვაცილე და მოულოდნელობისაგან გავხვევდი: იცით ვინ იყო გამტაცებელი? ის „ტიპი“, მონეტების პატრონი!

- იცნობ? – ზიზღნარევი ხმით მკითხა სანდრომ.

- ჰო, ვიცნობდი! ორაზროვნად ვთქვი მე.

ბედნიერი ამერიკელები დიდხანს უხსნიდნენ შემოჯარულ პოლიციელებს – თუ როგორ მოხვდნენ აქ. ჯიპიდან თავიდანვე პატარა მანქანაში გადაუყვანიათ, წინ კიდევ ერთი მანქანა მიუძღვოდათ. ამ სახლში დატყვევების შემდეგ, მხოლოდ ერთი დატოვეს დარაჯად, ალბათ მოგვიანებით სხვაგან წაიყვანდნენ, მაგრამ „აი, ეს ყოჩაღი ახალგაზრდები მოგვევლინენ მსხნელადო“ – მიუთითეს ჩვენზე.

- იარაღის ტარების ნებართვა გაქვს? – მოულოდნელად მკითხა პოლიციელმა.

- კი, აი ინებეთ! – „შარო საიდან მოდიხარო“ – შემახსენეს ძველი ანდაზა ქვეცნობიერიდან.

- ეს ნებართვა მფლობელობისაა და არა ტარების, შემომიდრინა უფროსმა.

- კი, მაგრამ... როცა საჭირო გახდა...

- შენი ბედი, რომ ესენი ამერიკელები არიან! – ყასიდად გამიცინა მან და მომშორდა.

მობილი აწკარუნდა:

- როგორა ხარ? – მარი ნერვიულობდა.

- ისე კარგად, თავი პოლიუდის კინოში მგონია...

- ჰო, მაგათი კინოები კარგად მთავრდება!

- ასე ჯობია... ჩემთვის!

ამ სიხარულს რაღაც საიდუმლო სიმშვიდე ერთვოდა! „ის აღარ არის! მითხრეს „იქიდან“. „შენ აღარავის ვალი აღარ გაქვს“. და ეს მართლაც ასე იყო!

* * *

ნიკოლას მირზანელი რამდენიმე მხატვარს დაუახლოვდა, ფერწერაც გაამრავალფეროვნა და ფრანგულიც დახვეწა.

- რაღაც სხვანაირად ხედავთ პარიზს – შენიშნა მეგობარმა მხატვარმა.

-ჰო, ქართულად! ეს ჩვენებური ფერებია, ხასხასა, როგორც კახეთის სოფლები, – ფიქრებში წავიდა ნიკალა.

-გვეიდება ნახატები? – მირზაანიდან პარიზში „დააბრუნა“ კოლეგამ.

-იცი, დიდი გამოფენა მინდა მოვაწყო, რასაც ვხატავ, ვაგროვებ, ერთი-ორი გავაჩუქე.

-აბა, რითი საზრდობ? – გაიკვირვა ფრანგმა.

-მთელი კოლექცია გავვიდე ცოტა ხნის წინ, კარგად გავვიდე...

-გული გწყდება? – ნაღველი შეამჩნია მეგობარმა.

-ჰო, ახლა სულ სხვანაირად ვხატავ, გული მწყდება იმ მიამიტობაზე... ახლა ისეთი აღარა ვარ!

-ესე იგი გაიზარდე! – მხარზე ხელი შემოჰკრა მონმარტრელმა.

-არა... აღბათ... გავფუჭდი! – ამოიოხრა ფიროსმანმა.

დღის ბოლოს კიდევ ერთი ნახატი დაასრულა, ნელი ნაბიჯით წავიდა სახლისაკენ. ყოველდღე ელოდა დავითის ექსპერიმენტის დასასრულს. დიდი ბანკეტის გამართვა გადაწყვიტეს კომპანიონებმა: მოიწვევენ გამოჩენილ მეცნიერთა და ხელოვნების მოღვაწეთ, ქვეყანას გააოცებენ ამღერებული და ალაპარაკებული მსახიობებით! ასეთი გეგმა ჰქონდათ: დაექირავებინათ კინოდარბაზი და იქ ეჩვენებინათ ხმოვანი ფილმი! ამ ფიქრებით სახლსაც მიუახლოვდა.

-ნახე, რა დავხატე! – კარებიდანვე აჩვენა ნამუშევარი მეგობარს.

-ძალიან კარგია! მე კი უნდა გავახარო, ხმოვანი კინო მუშაობს.

დავითი და ნიკალა ერთმანეთს გადაეხვივნენ!

* * *

დილით ტელევიზიიდან დამირეკეს, უნდა გითხრათ, – თითქმის ყველა არხმა გამოთქვა ჩემთან შესვედრის სურვილი.

-მე მგონი, პირველი კაცი ხდები! – გამიცინა მარიმ – ჯერ არავინ უპოვნიათ გატაცებული, ნეტავ კალაძის ძმა გეპოვნა...

ისეთი სინანულით წარმოთქვა ეს სიტყვები, მართლა მომინდა სუპერმენობა.

-მარი! ეს სრულიად შემთხვევით მოხდა, შენ რომ არ დაგერეკა, კახეთისაკენ მივდიოდით!

-კი მაგრამ, რა უნდოდათ იმ ნანგრევებში?

-გზა-კვალის აბნევა, მეტი არაფერი!

-მერე, გონივრულად ჰქონდათ მოფიქრებული?

- კი, მას შემდეგ, რაც აჟიოტაჟი ჩაცხრებოდა, წაიყვანდნენ სადაც უნდოდათ, უფრო ზუსტად კი, მას შემდეგ, რაც ფულს გაინაღდებდნენ გაუშვებდნენ... ქუჩაში! მორჩა! ასეთი მარტივი ჩანაფიქრი ჰქონდათ!

- მთავარი იცი რა არის? – გავაგრძელე მე – ეს ამერიკელები ფიროსმანის პაპულარიზაციაში შემთავრდნენ ხელს!

- რატომ ხარ დარწმუნებული?

მარიმ ტელევიზორი გადართო:

- ყველგან შენზე საუბრობენ! – გაიცინა – „ჩემი გმირი გიწოდეს, ხელი გამოგიწოდეს“.

- იცი, რატომ? – ვუპასუხე წინა შეკითხვას, ჯერ ერთი ძალიან მოსწონთ, მეორეც მაღლიერების გრძნობის გამო, გულით დამეხმარებიან! „რაც მთავარია, ვალი აღარ მაქვს, არსად მეჩქარება!“ ეს ჩემთვის გავიფიქრე, მარისთვის არ მითქვამს!

- ოო, აგენტ 007-ს ვახლავარ! – ჩემი სიმამრი ყურებად გახარებული იყო, სიდედრმა იტირა:

- კიდევ კარგი, რომ გადარჩი!

(სხვათა შორის, ყველაზე ახლოს იყო სიმართლესთან)

სანდრომ დარეკა:

- ბიჭო, მე რატომ არ მახსენებენ?

- ინტერვიუში გახსენებ, როგორ მდარაჯობდი სროლის დროს! – გავეხუმრე.

- აბა რა მექნა? მე ხომ იარაღი არ მქონდა?

- არაფერია, ყველაფერი კარგია, რაც კარგად მთავრდება!

- ბიჭები გაგიჟებული არიან! ეს ვინ ყოფილაო!

- უთხარი: „ომეგაში“ ვთანამშრომლობ საიდუმლოდ.

- მოკლედ, ფიროსმანისთვის აღარ გცალია!

- მოვრჩები ამ ინტერვიუებს და მაგ საქმეს მივხედოთ.

სოსოს დაგურეკე:

- იცი, ვინ გაიტაცა ამერიკელები?

- ვინ?

- იმ „ტიპმა“!

- ჰოო? მერე? რას აპირებ?

- არაფერს! მე მაგის გარდა არავინ მინახავს, შენ თუ არ ჩავთვლი... ასე, რომ, ბასტა! თავის თავს დააბრალოს!

- რა საოცარია! – დუმილის შემდეგ წარმოთქვა სოსომ.

- აი, ასე ჩემო ძმაო, რაც არ გერგება – არ შეგერგება!
- ის მონეტები სადღაა? – დაინტერესდა, რა თქმა უნდა.
- ის მონეტები, ერთ დიდ მხატვარს მივეცი, რათა ბევრი შედევი შექმნას!
- ვინ არის ის მხატვარი? არ ვიცნობ?
- მალე გაიცნობ! ამ სიტყვებზე კავშირი გაეწვიტე.

* * *

ჩემს ნაცნობ მეკომპიუტერეს შევურბინე, კატალოგის თემაზე. როცა მომისმინა, თანხმობის ნიშნად თავი დამიქნია, იქვე დადებული ენციკლოპედია აიღო და მითხრა:

- მე ვიპოვე ინფორმაცია ამ კაცის შესახებ!

- ჰო? – გამიკვირდა.

- აი, ნახე რა წერია: „ნიკოლას მირზანელი იგივე ნიკოლოზ ფიროსმანიშვილი, დაიბადა სოფ. მირზაანში. დავით გაგებაშვილთან ერთად დააპატენტა ხმოვანი კინო...“

- რას ამბობ? მაჩვენე ეგ წიგნი!

წვრილ ასოებს თითი გავაყოლე – კი ნამდვილად ასე წერია!

- აბა ხომ არ მოგატყუებ, იცი ამ ნახატების ნახვის შემდეგ, რაღაც არ მასვენებდა. ალბათ ისიც დაემატა, მე რომ მირზანელი ვარ...

მე აღარ ვუსმენდი!

დახეთ ნიკალას! რა საქმეში ჩაუდია ფული: ხმოვანი კინოს პიონერი გამხდარა! წარმოვიდგინე ნიკალა სმოკინგში, სიგარით ხელში, როგორი მოწიწებით უკრავენ თავს გამვლელები!

- ეგ დავითი ვინღაა?

- როგორ არ გაგიგია, შემდეგ ფერად კინოზეც მუშაობდა!

- მაგრამ ფერადი კინო სხვა გამოიგონა – გავაწყვეტინე მე.

- ასეთი რამ ხდება ხოლმე, რამდენიმე მეცნიერი სხვადასხვა ქალაქში, ერთი და იმავე თემაზე მუშაობს – ერთი დაასწრებს ხოლმე.

- ჰო, ეგ მესმის – ვუთხარი მე – ასეთივე შემთხვევა ჰქონდა პოპოვს და მარკონის, რადიოს გამომგონებლებს!

- კი, დასავლეთის სამყაროს მარკონი მიაჩნია რადიოს გამომგონებლად.

- მერე?

- რას გულისხმობ? ვერ გაერკვა ჩემი ნაცნობი.

- მერე რა ჰქნა ნიკოლას მირზანელმა?

* * *

ნიკოლას მირზანელმა დავითს შესთავაზა თავად გადაეღოთ ხმოვანი კინო.

- ეგ როგორ, ნიკოლას? – გაიოცა გამოგონებელმა.

- მოვიფიქროთ რამე, ქართული ამბავი და გადავიღოთ!

- ეგ დიდ ხარჯებთან იქნება დაკავშირებული, ჩვენ ვერ შევწვდებით! თანაც... ყველაფერს ვერ შევეჭიდებით... ასე ჯობია!

- აბა რა გავახმოვანოთ? – დაინტერესდა მხატვარი.

- ვაცეკვოთ და ვამღეროთ ვინმე! ან მუნჯური უკვე ცნობილი ფილმი გავახმოვანოთ!

ნიკალა ფიქრებში ჩაიძირა.

- რა იყო ნიკოლას, რად მოიწყინე? – გამოარკვია მეგობრის შეძახილმა.

- სისულელე გავიფიქრე! – ხელი ჩაიქნია მან.

დავითი მიუახლოვდა ნიკალას. თვალებში შეხედა და მშვიდად უთხრა:

- გინდა გითხრა, რა გაიფიქრე?

ნიკალამ თანხმობის ნიშნად თავი დაუკრა.

- მარგარეტის გადაღება გინდა კინოში!

ნიკალამ არაფერი უპასუხა.

- სხვა გადავიღოთ! მარგარეტებითაა პარიზი სავსე!

ნიკალა დუმდა. ბოლოს წამოდგა და კარებისკენ დაიძრა:

- არ გეწყინოს დავით, შენ სიყვარულის არა გაგეგება რა! – წყნარად წარმოსთქვა გასვლისას.

დავითმა მხრები აიჩეხა და მუშაობა განაგრძო. მხატვარი ფეხით გაუყვა პარიზის ვიწრო, მოკირწყელულ ქუჩას, სენას სანაპიროსკენ დაეშვა. „როგორ ჰგავს ეს ადგილები გოლოვინის პროსპექტს“ – გაიფიქრა ნიკალამ. მდინარეს მიუახლოვდა. უამრავი ბარუა და ნავი გადმოდიოდა სენაში. „მტკვარზე ხუთჯერ დიდი“. თვალთ გაზომა სენას სიგრძე მხატვარმა. იქვე მდგარ მეთევზეს გამოელაპარაკა, გაარკვია კარგად მოდიოდა თევზი თუ არა, მან წუწუნი დაიწყო – წინათ დიდებს ვიჭერდიო, ამოიოხრა. ნიკალამ გზა გააგრძელა. სანაპიროდან მარჯვნივ აუხვია, პატარ-პატარა დუქნებს, ღამის კლუბებს ათვალიერებდა. რომელიღაც მონასტერში შევიდა. ძალიან წააგავდა დიუმას აღწერილ კარმელისტების მონასტერს. სანთელი აიღო და თავის სანთელზე გადაიტანა

ცეცხლი. ღვთისმშობლის ხატთან მივიდა და მართლმადიდებლურად გადაიწერა პირჯვარი. გარდამოხსნის სცენა გამოექანდაკებინათ მონასტერში, მის წინ ქერათმიანი ქალბატონი ლოცულობდა, ნიკალა კარგად დააკვირდა ქალს, მიუახლოვდა და მღელვარედ ჰკითხა:

- მარგარეტ... შენ?

მარგარეტმა ცრემლიანი თვალები მიაპყრო:

- ჰო... ეს მე ვარ... ნიკოლას! – თვალები გაუბრწყინდა ქალს, ადგილიდან კი არ წამოდგა – წამოფრინდა! ნიკალას რამდენიმე წამი საუკუნედ მოეჩვენა, ბედნიერების სხივები დაცურავდა მარგარეტთან ერთად. იგი ქალს ცრემლიან თვალებს უკოცნიდა. „მონ ამურ“ ჩურჩულებდა ქართველი ფიროსმანი – ბედნიერი ქართველი მხატვარი! რამდენიმე წუთის შემდეგ ნიკალა და მარგარეტი კაფე „როტონდაში“ ისხდნენ.

- რას შეგები, როდის ჩამოხვედი, ყველაფერი მიაბზე, მარგარეტ! – თითებს უკოცნიდა ქართველი მამაკაცი ფრანგ მანდილოსანს.

- ჩემს ამბავს ნუ იკითხავ, ერთი ჩამოფასებული აქტრისას მოსაწყენი ისტორიაა...

- კონტრაქტი დაგიმთავრდა მაღტაზე? – თვალებით ჭამდა მხატვარი აქტრისას.

- არა, ხალხი არ დადისო და... ბოდიშით გამომისტუმრეს...

- ეგ არ იდარდო, ძვირფასო! მე ვიცი რაც უნდა ვქნათ! აქ ნიკალამ მარგარეტს უამბო დავითის გამოგონების შესახებ, და ისიც ამცნო, რომ დამფინანსებელი თვითონ გახლდათ. ნიკალა მარგარეტის თვალში მყის გაიზარდა!

- ნიკოლას! შენ კინოპროდიუსერი ხარ? შეჰყვირა მარგარეტმა – სკამიდან წამოხტა, ნიკალას მიექრა და ხვევნა-კოცნა დაუწყო:

- ფანტასტიურია! ღმერთო, დიდებულო! სწორედ ასლა ვევედრებოდი ღმერთს, ჩემთვის სასწაული მოეხდინა: და აი, რა მაღე ამიხდა! განა სასწაული არ არის? ნიკოლას ფიროსმანი – კინოპროდიუსერი!

- მთლად ვგრე არ არის საქმე – მორცხვად ლულულებდა ნიკალა – კინოს არ ვიღებთ, მაგრამ...

- ჰო, ჰო, მაგრამ შენ შეგიძლია გადამიღო არა? ხომ გამოვიცანი? – კისკისებდა ბედნიერების ზენიტში მყოფი მარგარეტი.

- მოდი, ჩემი პროდიუსერიც იყავი – შესთავაზა ფიროსმანს, როდესაც ცოტათი დაწყნარდა.

- შენ თუ გულით გინდა... ვიქნები! ოღონდ დავითს უნდა მოველაპარაკო! ცოტა მძიმედ უყურებს ამ საკითხს.

- რა, შენი კომპანიონი ჩემი წინააღმდეგია? – შეცბა აქტრისა და გულისფანცქალით დაელოდა ღვთისმოვლენილის პასუხს.

- არა! – დინჯად წამოიწყო მხატვარმა – საერთოდ კინოგადაღების იდეა არ მოსწონს, ძვირი ჯდებაო ამბობს და მართალიცაა. მას ურჩევნია არსებული, უკვე ცნობილი მუნჯური ფილმი გაახმოვანოს და ამით მიიპყროს საზოგადოების ყურადღება!

- ნიკოლას, შენ ხომ ხარჯებს არ შეუშინდები? ჯერ კიდევ როდის გაყიდე ყველაფერი და სულელურ ყვავილებში და საჩუქრებში დახარჯე – უცებ შეამჩნია, რომ ნიკალას არ მოეწონა სიტყვა „სულელური“ და გამოასწორა – ამით იმის თქმა მინდა, რომ კინო სულ სხვაა! მთელი მსოფლიო მნახავს. იგი გამაცოცხლებს, დავიწყების ჩრდილიდან გამომიყვანს და... გადავრჩები! ბოლო სიტყვები ტრაგიკულად წარმოსთქვა აქტრისამ.

- რა, თავის მოკვლას აპირებდი? – შეშფოთდა მხატვარი.

- ჰო, – მშვიდად მიუგო ქალმა – ახლა კი ჩემთან წავიდეთ... იქ გავაგრძელოთ ჩვენი საუბარი. შეზარხოშებული ნიკალა მარგარეტმა პარიზული სახლის ხვეული, დაუმთავრებელი კიბეებით სხვენზე აიყვანა... ხანგრძლივი კოცნით მიიყვანა საწოლთან... ნიკალა სიყვარულის მორევში გადაეშვა.

* * *

ამერიკელები თბილისიდან გაემგზავრნენ. არაფრის თავი აღარ ჰქონდათ. აეროპორტში დავემშვიდობე და სპეციალურად მათთვის მომზადებული ფართოფორმატიანი კატალოგი გადავეცი.

- შენ და ეს მხატვარი რომ არა... – არ დაასრულა აზრი ჰელენმა, ჯგუფის ხელმძღვანელმა.

- მე მინდა ბოდიში მოგიხადოთ ამ სტრესის გამო – წამოვიწყე მე.

- შენ რა შუაში ხარ? – ეს ყველაფერი მთავრობის ბრალია! რა გახდა ასეთი წესრიგის დამყარება? – შემომედავა ჯონი, ერთადერთი მამაკაცი სამეულისა.

- ჯონ, თქვენ არ იცით აქ რა იყო, რა გამოვიარეთ, იმის ფონზე ახლა სამოთხეში ვართ! – გავუცინე მე.

- არა, ასე აღარ შეიძლება! ჩვენ აქ აღარ ჩამოვართ, და მეტიც: ყველას უურჩევთ დაივიწყონ საქართველოს გზა – კვალი!

-ნუ ვიქნებით ასეთი მკაცრი – წამომეხმარა სანდრო – ყველაფერი გამოსწორდება.

-აი, ამერიკაში კი გელოდებით! – გამიღიმა დასასრულს ჯონმა – შენ ნამდვილი ამერიკელი ბიჭი ხარ!

-იცი ქართულად ჩვენი ქვეყანა ორ მხარედ იყოფა „ამერ“ და „იმერ“-ად. ასე, რომ თუ მთელს დედამიწას ასევე დავეყოფთ: თქვენ „ამერ“-იკელი ბრძანდებით და მე „იმერი“-კელი გამოვდივარ.

-ბაი, ბაი „იმერია“ – გაიცინა ჯონმა.

ჟურნალისტები მოგეცვივნენ:

-ბატონო გიორგი რა გითხრეს გამომშვიდობებისას?

-„საიყაიო“!

-რაო? – თვალები გაუფართოვდათ გოგონებს.

-აქამდე სად იყავი, ნახევარი ვეროპა პანკისში რომ გყავთო! – გავიცინე მე – კიდევ ერთი რამ მინდა გითხრათ, მათ გავატანე ქართველი მხატვრის ნიკო ფიროსმანის ნამუშევრების კატალოგი, ისინი შემპირდნენ ამ მხატვრის პოპულარიზაციას ამერიკაში, აი, ეს კატალოგი! თუ შეიძლება, აჩვენეთ საზოგადოებას! რატომღაც, კამერამ, რომელსაც „რუსთავი-2“-ის ემბლემა ჰქონდა „თვალი“ აარიდა კატალოგს და ბოლოს სულაც ჩააქრო წითელი „ციკლოპის“ თვალი.

-რატომ არ გადაიღეთ? – გაღიზიანებულმა ვკითხე ოპერატორს.

-ეგ ჩვენს ფორმატში არ შედის – მოკლედ „ამიხსნა“ ოპერატორმა.

-აბა, მარტო ეს შედის თქვენს ფორმატში: „გაიტაცეს“, „დაიჭირეს“, „გააუპატიურეს“, „მოკლეს“?

ოპერატორი არ მისმენდა, შეტრიალდა და კამერაზე რომ ერტყა, ზუსტად ისეთ ემბლემიან მანქანაში ჩაჯდა. „რა ხდება ქართულ მასმედიაში – ფიქრი მომეძალა – ერთი არხი თუ სულ ნაკლოვანებებს აჩვენებს, მეორეზე ყველაფერი კარგადაა. არ შეიძლება რაღაც საშუალო გამოინახოს?“ თუმცა ეგ ჩემი საქმე არაა, როგორც იტყვიან „ბოვ სნიმი“ ან მეორენაირად როა – ისე!

* * *

ნიკალა და მარგარეტი ერთად „დაადგნენ“ დავითს.

-ბონ ჟურ, მარგარეტი! კომან სავა? – ირონიულად შეხვდა დავითი ქალბატონს.

-დავით, მე და მარგარეტი შემთხვევით შევხვდით ეკლესიაში – ქართულად უთხრა კომპანიონს ნიკალამ.

- ანუ, თქვენ გინდათ მითხრათ, რომ ამ საქმეში განგების ხელი ურევია?

ნიკალამ არაფერი თქვა. მარგარეტი ინტონაციით მიუხვდა ირონიას დავითს, მასთან მივიდა და თვალებში უცქერდა ისე ჰკითხა:

- მე თქვენ რამე დაგიშავეთ?

- ო, არა მარგარეტ, მაგრამ გუმანით ვხვდები, ჩვენი საქმიანობის ფასები აწვევა განგისაზღვრავთ!

- ნიკოლასი ჩემი პროდიუსერია! – მტკიცედ თქვა მან.

- ეს არ ვიცოდი! მაპატიე ნიკო, მაგრამ ეს თქვენი პირადი საქმეა, თქვენს ფინანსებში მე ვერ ჩავერევი, თუ ასე გინდათ, ნება თქვენია, ჩემთვის პირადად დიდი მნიშვნელობა არა აქვს – რას გავახმოვანებთ!

მხატვარს მოეწონა დავითისაგან საკითხის ასე დაყენება.

- იცი დავით! მარგარეტი იმდერებს და ჩვენ მას გადავიღებთ, აქ ხმა იქნება მთავარი და არა ფილმის შინაარსი, შენ ბრწყინვალედ გაუკეთებ დემონსტრირებას გამოგონების მთავარ არსს, ხოლო თუ მოეწონათ, ჩემზე უკეთ იცი, რაც მოხდება!

დავითმა მხრები აიჩეხა.

- ნება თქვენია, საინტერესოა, რა დაჯდება კამერის ხარჯები? ანუ ფირი, გამჟღავნება, დაბეჭდვა და ოპერატორის ჰონორარი.

- მე ფულს არ დავიშურებ! – აღტკინებით წარმოსთქვა ნიკალამ. – მით უმეტეს ამით არა მარტო ჩვენ, არამედ მარგარეტიც ბედნიერდება!

- მაშ, მივხედოთ საქმეს! დღესვე ვიპოვოთ ოპერატორი და ყველაფერზე შევეუთანხმდეთ.

მარგარეტი დავითს გადაეხვია.

* * *

რადაცნაირ ხასიათზე ვარ: თითქოს ორი ცხოვრებით ვცხოვრობ. პირველად გავიაზრე, რომ იმ დროს, როცა მანქანაში ვჯდები, ვსვამ, ვხატავ და ა.შ. წარსულში მოქმედება ვითარდება – იცინიან, სვამენ, ცეკვავენ, დარდობენ!... მოკლედ, ჩვენს პარალელურად არსებობენ! ნიკალა ახლა პარიზშია, შეიძლება უკვე აღარარის, მაგრამ იქ რომ იყო, ეს ნამდვილად ვიცი. სასწაულია, არა? რაც მთავარია, ჩემს გარდა ვერავინ აღიქვამს ამას, ჩვეულებრივად შედიან სუპერმარკეტში, იღებენ ლუდს, მიაქვთ სახლში. ისე სვამენ, თითქოს არაფერიაო. მინდა ვიყვირო: „ხალხო, იფიქრეთ, გონს მოდით“. მაგრამ რას გააგებინებ! იქნებ მართლებიც არიან, იქნებ არც უნდა იცოდეს ადამიანმა ის, რაც მე გავიგე და დავინახე! მოკლედ გაორებული ვარ. კარგია, მევალე რომ ჩამომშორდა, მაგრამ

მანც მენანება: რაღა ის შემეჩხება! ამერიკელებისაგან არაფერი ისმის, არ სცალიათ ფიროსმანისათვის! დიდი დანაშაულის განცდა მაქვს მის მიმართ: ღირდა კი იმის გაკეთება, რაც გავაკეთე? როგორ შევცვალო ყველაფერი? იქნებ გამოფენა მოვაწყო, მოვიწვიო ჟურნალისტები. ასე ნელ-ნელა აღდგება მისი სახელი. ეს იქნება ძნელი და რთული გზა. ვინ იცის რამდენ წელს წაიღებს ეს პროცესი შეიძლება მთელი ცხოვრების მიძღვნა მომიწიოს. ხომ არ მივაფურთხო ყველაფერს, გადავძვრე კარადაში და „დავაწვე“ 20-იანი წლების პარიზში! კარგი იქნებოდა, საშიში რომ არ იყოს, ბოლშევიკებთან ხუმრობა არ ვარგა, „სერიოზული“ ხალხია! შეიძლება ძალღვივით მიმახვრიტონ რომელიმე კედელთან, ან ხესთან! ეჰ, ჩემი „მერსი“ რომ გადამაყვანინა, ისე „დავგაზავ“, თვალს ვერ მომკრავენ, მაგრამ კარადაში როგორ გაეტევა ამოდენა რკინა? ასეთი ფიქრებიდან სოსოს ზარმა გამომიყვანა:

- ბიჭო, მომაკითხეს! – აღელვებული იყო.

- ვინ მოგაკითხა? – გუმანით მივხვდი, ვინც შეიძლება ყოფილიყო.

- „იმის“ ძმაკაცებმა, საქმე გავარჩიოთო!

- ჰოო? – ისე ვკითხე, თან ვფიქრობდი – რა მეთქვა.

- ჰო! მონეტების ამბავი აინტერესებთ, თავისას ითხოვენ!

- მერე ვერ „გააგზავნე?“ შანტაჟზე მოდიან! – თვითონ არ მჯეროდა, ისე ვუპასუხე.

- კი, მაგრამ საიდან იციან... ეს ამბავი? – მეკითხება სოსო.

- მე არაფერი ვიცი, მონეტები აღარ არსებობს, გაიგე? უთხარი, რომ პოლიციამ ამოიღო. აი იმ ღამეს, სროლა რომ ატყდა!

- კი, მაგრამ იქ რა უნდოდა მონეტებს? – გაიკვირვა სოსომ.

უცებ მივხვდი, ეს ყველაფერი მისი ფანტაზიის ნაყოფი იყო! ჩემგან წილს ითხოვდა ვაჟბატონი!

- დაკითხვას მიწყო? – უხეშად ვუთხარი.

- არა, მაგრამ...

- მონეტები თან მქონდა, მაგ ტიპმა მესროლა, მერე იცი, რაც მოხდა, მთელი პოლიცია თავს დამადგა. რა უნდა მექნა? ვისიანო – მკითხეს, ხელი მოკლულს დავადე. რა, არ იყო მისი?

- კი, მისი იყო! – დამეთანხმა უხალისოდ.

- ჰოდა „ამოიღეს“ ძმაო, თანაც, რომ ეძებდნენ, ისიც იცი ალბათ...

- ჰო...

- ასე, რომ მაგათ გადაეცი – ეგ თემა დაივიწყონ! გაიგე?

-გავიგე!

ტელეფონი გავთიშე. „ესეც ასე!“ დაგაყოლე გუნებაში: „ეს თემა მოკვდა! სოსოზე გამეცინა: ველარავის ენდობი კაცი! რა დრო დადგა! ისევ ნიკალა გამახსენდა, ნეტავ რას შერება ახლა?“

* * *

გადასაღებად „მულენ რუჟი“ მივიდნენ. მოილაპარაკეს მენეჯერთან და დილის საათებში დანიშნეს გადაღება. გარკვეული გასამრჯელოს საფასურად, რა თქმა უნდა. ფული ნელ-ნელა თავდებოდა, მაგრამ დიდი გამარჯვების მოლოდინში მხატვარი ამაზე არ ფიქრობდა. აპრატურა 9 საათზე შეზიდეს „მულენ რუჟის“ სცენაზე. მარგარეტი მეტად მომხიბვლელი იყო იმ დღეს.

-რა ღამაში ხარ ჩემო ერთადერთო! – გაუდიმა ნიკალამ მომღერალ ქალს.

-ოჰ, ეს „ერთადერთო“ ძლიერ უხერხულად ჟღერს, თუმცა კარგი კომპლიმენტი. თვითდაჯერებას მმაცებს – უპასუხა მარგარეტმა.

ასეთ საუბარში იყვნენ გართულნი, როდესაც ოპერატორმა განაცხადა, რომ მუშაობისათვის ყველაფერი მზად იყო. დაიწყო რეპეტიცია. მარგარეტი დაბალი ღამაში ხმით მღეროდა. პაპიროსის კვალი ემჩნეოდა მის ხმას, რაც იმ დროისათვის თავისუფალი ქალის იმიჯს ქმნიდა.

-სე შაღმან! აღმოხდა დავითს – მაშ გადავიღოთ ეს ყველაფერი! ყველა გაისუსა. მომსახურე პერსონალმა მიმოსვლა შეწყვიტა.

-მოტორ! – დაიძახა დავითმა, თან მომღერალს ნიშანი მისცა, დაეწყო, პიანისტმა თავი დაუკრა მარგარეტს და თითები კლავიშებზე აათამაშა. დიდი მონდომებით მღეროდა ყოფილი პრიმადონა. ყველაფერი ამადლებული იყო! სიმღერაც, გარემოც და მათი განწყობილებაც. რამდენიმე დუბლი გადაიღეს.

-კარგია, საკმარისია – თქვა ოპერატორმა – მე მგონი სჯობს გავამუდავნოთ ფირი.

-რადგან ასე ხართ დარწმუნებული, ყაბულსა ვარ! – გაიცინა დავითმა – ასე ნაკლები ფირი დაგვჭირდება.

-მაშასადამე ნაკლები ფული დაიხარჯება! – განმარტა ოპერატორმა.

-მე ფული არ მენანება – თქვა ნიკალამ.

-მთავარია ეს საქმე კარგად დაგვირგვინდეს!

-გარწმუნებთ, ეს შესანიშნავი ხარისხია – დაამშვიდა ყველანი კამერის მფლობელმა. მარგარეტი ბედნიერი იყო. ფირი გამუდავნდა და საჭირო იყო მისი პოზიტივად ქცევა. სწორედ ამ დროს უნდა გახმოვანებულიყო გადაღებული

მასალა. სამუშაო საკმაოდ რთულად მიდიოდა: ხმა კარგად დაედო, ფირს მაგრამ სიტყვები გამოსახულებას, მომღერლის პირის მოძრაობას არ ემთხვეოდა!

- იცი რაშია საქმე? – დაფიქრებულმა დავითმა ნიკალას მიაპყრო მზერა.

- რა ხდება დავით? – ვერაფერი გაეგო მხატვარს. ერთი შეხედვით ყველაფერი მარტივად უნდა ყოფილიყო, მომღერლის გამოსახულებას და ხმას ხომ ერთდროულად იწერდნენ!

- ერთნაირ სინქარზე არ იწერებოდა ხმა და გამოსახულება, იმიტომაც ასცდა ერთმანეთს.

- მაშ რა ვქნათ, კაცო – დადარდიანდა ნიკალა.

- სინქრონიზი უნდა მოხდეს ყველაფერი. ამ პროცესს სინქრონიზატორი სჭირდება!

- მერედა სად არის ეს სინქრონიზატორი?

- უნდა გავაკეთო გაანგარიშებები და დავამზადო საჭირო ხელსაწყო – მძიმედ თქვა გამომგონებელმა.

- იცი დავით რა შევამჩნიე? – წამოიწყო ნიკალამ პაუზის შემდეგ. დავითმა ნიკალას ანიშნა, გისმენო.

- სიმღერის დასაწყისში პირი ემთხვეოდა სიმღერის ტექსტს, შემდეგ დაიწყო აცდენა...

- ჰო, სინქარეთა სხვაობის გამო, თანდათან ცდებიან ერთმანეთს გამოსახულება და ხმა!

- არ შეიძლება როგორმე წამოვაწიოთ? – მიაშიტურად იკითხა მხატვარმა.

- კი, მაგრამ გამოსახულება უნდა შეიცვალოს „წამოწვევის“ დროს, ანუ როცა სინქრონი ირღვევა, კადრი სხვა რამეზე უნდა გადავიდეს, ჩვენ კი „დავაწიოთ“ ხმა გამოსახულებას. ისინი ერთხანს „ივლიან“, შემდეგ კი ისევ დასცილდებიან ერთმანეთს, ისევ უნდა გადავაფაროთ რაიმე გამოსახულება...

- მერედა შე კაცო, მაგას რა სჯობია? ჩემი ნახატები გადავიღოთ და „წავაფაროთ“, როგორც შენ ამბობ.

დავითმა გაიცინა.

- ეს კარგი აზრია, ხომ იცი... – ნახატებს დაუწყო თვალიერება, ყველა ნახატი არ დაგვჭირდება. ათიოდე რომ გადაგვაღებინა, მთელს დროს „გაქაჩავს“.

- ჩემი პარიზული ნამუშევრები კინოს შემორჩება! – ნიკალა აღფრთოვანდა.

- რატომაც არა, რატომაც არა – ბუტბუტებდა გამომგონებელი და საქმიანად რაღაცეებს ალაგებდა.

- როდის გადავიღოთ? – ნიკალას ეჩქარებოდა ამ საქმის აღსრულება.

- ხვალ, დილით მოვიყვანოთ ოპერატორი. არა მგონია, ძალიან გაგვიძვიროს ეს ამბავი, რაღაცნაირად ისიც აენტო ამ საქმით, ხელი-ხელს დაჰკრეს. დავითი ოპერატორისკენ გაეშურა.

მეორე დილით, მუშაობა განაახლეს. ნახატები სათითაოდ გაჰქონდათ აივანზე, სადაც მათ კამერა აფიქსირებდა.

- აქ მეტია შუქი – თქვა ოპერატორმა.

- თუ იცით, ნიკო, რატომ გადაინაცვლა ამერიკის კინოინდუსტრიამ ლოს ანჯელესში?

ნიკალა ჩაფიქრდა.

- მზიანი ამინდების გამო?

- ოღოლო! თქვენ გამოიცანით! დიას, კინოხელოვნება განათების პრობლემამ მიიყვანა ზღვისპირეთში, იქ მეტია განათება, თანაც მზე უფრო გვიან ჩადის!

- ეს უკვე აღარ ვიცოდი! – აღიარა მხატვარმა.

- ასე, რომ ჰოლივუდი ვილაცის კაპრიზის გამო არ აღმოცენებულა!

- ჩვენც წავალთ ჰოლივუდში? – ოცნებით სავსე მზერა მიაპყრო ნიკალამ დავითს.

- ეს საქმე თუ გამოგვივიდა, იცოცხლე, ჰოლივუდი ყვავილებით შეგვეგებება!

- მარგარეტიც გამოჩენილი იქნება! – გააგრძელა ოცნება მირზანელმა.

- ეგ თავისთავად! შუო-ბიზნესი კინოს შემწეობით არნახულად აყვავდება.

გადაღება დასრულდა. ნიკალამ ფული ამოიღო.

- არ არის საჭირო! – თქვა ოპერატორმა – თუ ეს ჩანაფიქრი განხორციელდა, მაგითაც კმაყოფილი ვიქნები. ფირი გასამუღავნებლად წაიდეს. რამდენიმე დღეში მონტაჟი წამოიწყეს. ძნელად მიდიოდა საქმე, მაგრამ გულანთებული კომპანიონები, ვერც ამჩნევდნენ, როგორ მიდიოდა დღეთა მონაცვლეობა.

- აი, შენი სურათები ფერადი რომ იყოს, მაშინ გენახა ხალხის გადარევა! – სინანული გამოთქვა გამომგონებელმა.

- ეგ პროექტიც ხომ ჩვენი დასაძლევია? – საქმიანად უპასუხა მხატვარმა.

- ერთი ეს ვაჩვენოთ პარიზს და მერე ნახე შენ!..

* * *

ამასობაში რამდენიმე თვე გავიდა. ხან ინგლისელი გაიტაცეს, ხან ვილაც მოკლეს, ხან პანკისი დაბომბეს... მიწისძვრა ნელ-ნელა მიეცა დავიწყებას, ბიუროკრატიული აპარატი „ამუშავდა“, მთავრობამ მერიას გადააბარა, მერიამ მშენებლებს და არქიტექტორებს. იმათ დაუდგათ რიგები, ვისაც სახლი

საცხოვრებლად უვარგისი გაუხდა, ახლა უთხრეს, თქვენ მოიცადეთ, ზოგი საერთოდ „პალატკებში“ გკვავსო. არც არის გასაკვირი, ქვეყანაში სადაც სამასი ათასი დევნილია, საიდანაც მილიონზე მეტი ადამიანია საშოვარზე წასული, ასეთი რამეები ჩვეულებრივ მოვლენადაა მიჩნეული! მოკლედ ამას წინათ თუ „Москва слезам не верила“ ახლა თბილისს არ სჯერა ცრემლების! სამაგიეროდ, ბიუჯეტზე და ინვესტიციებზე მომჯდარ ადრედაბერებულ ღიპიან ბიჭებს სწამთ მომავლის! ვერც გაამტყუნებ, როგორც იტყვიან: მათია ქვეყანა! მე კიდე „ვჩალიჩობ“ რაღაცას: „მოძრავი“ ვარ და არ მიჭირს, საქმეს მე თვითონ ვუჩენ ჩემს თავს, მაგრამ სხვებს ძალიან უჭირს... ამასწინათ მითხრეს, ქართველი კაცები თურმე რესტორანში ქალების თანხლებაზე ჰონორარს იღებენ, საათში ორმოცდაათ დოლარს! არ გაგიუღები კაცი? კინოა, არა? რესტორნის შემდეგ თავისუფალია, აღარავის სჭირდება, „მეორე სერიისთვის“ იმ ქალებს თურმე სხვა ბიჭები ჰყავთ, უღაყები! ნეტავ იმათი ფასი როგორია? წარმოვიდგინე ჩემი თანამემამულე, ორმოცგადაცილებული ელევანტურიმამაკაცები. ორ ქალბატონს გარეთ გამოაცილებენ, გარეთ კი მე ველოდები! თავაზიანად გადმომილოცავენ 40-ს მიღწეულ სიმპატიურ მანდილოსნებს, ესენი „კონტინენტალში“ წამიყვანენ, დიდ აბაზანაში, სანთლების ფონზე, მერე „ჯაკუზობანა“, „წაკუზობანა“ და ა.შ. თუ კარგად მოიქცევი, ისევ დაგირეკავენ!

მარიმ დამირეკა:

- სადა ხარ?

- მოსკოვში! – გავუცინე მე.

- ააა, ხელი ხომ არ შეგიშალე ვირტუალურ მოგზაურობაში? – მენაგლება.

- არა, ისედაც მოვდიოდი იქედან!

- თუ გინდა წადი სადმე, გული გადააყოლე, მე მაინც ფეხმძიმედ ვარ!

- კარგი აზრია! მაგრამ მე აქ ვარ საჭირო! სიტყვა „აქ“ ხაზგასმით წარმოვთქვი.

წავედი კომპიუტერულ ნაცნობთან. ავუსხენი ახალი იდეის არსი. არსი კი იმაში მდგომარეობს, რომ მსოფლიოს საუკეთესო გალერეებს შევთავაზო ფიროსმანის ნამუშევრები! დარწმუნებული ვარ, მალე გამოჩნდება ახალი შანსი, ახალი ზღანევიჩები, ხელახლა ამცნობენ მსოფლიო ხელოვნების მოყვარულთ ფიროსმანის არსებობას, მის სიდიადეს. შევადგინეთ ვებ საითი, სადაც აღვწერე მისი პიროვნება, ბიოგრაფია და მოვათავსეთ ნამუშევართა რეპროდუქციები, აგრეთვე ავლნიშნე, რომ ეს ადამიანი მუშაობდა ხმოვანი კინოს დარგში. ჩემი ნაცნობი კმაყოფილი დარჩა ამ გადაწყვეტილებით, მეც რა თქმა უნდა.

* * *

ყველაფერი კარგად წარიმართა: მარგარეტის სიმღერა და ნიკოლას ნახატები ფანტასტიურად შეერწყა ერთმანეთს! დავითი აღტაცებული შესცქეროდა ეკრანს, ორივენი მომღერალ ქალს გადაეხვივნენ. ეს უკანასკნელი ცაში ფრინავდა! ახლა საჭირო იყო მოქმედება.

- კინოდარბაზი უნდა ვიქირავოთ! – თქვა დავითმა.

- მოვიწვიოთ ჟურნალისტები, რადიო და კინომოღვაწენი – დასძინა მარგარეტმა.

- მოსაწვევებს მე დაეხატავ – შესთავაზა ნიკალამ საყვარელ ქალს და კომპანიონს – მამაკაცს, რომელიც მას, მისი რწმენით, ღმერთმ გამოუგზავნა.

- ეს გენიალური იქნება! რეკლამაც მივცეთ გაზეთში!

ასეთ მოიქცნენ. ნიკალას ესკიზით დაბეჭდეს მოსაწვევი ბარათები. რადიომ მთელს საფრანგეთს ამცნო ახალი გამოგონების შესახებ, რომ ხმოვანი კინოს დემონსტრირება ერთ კვირაში კინოთეატრ „სინემა“-ში მოხდებოდა. მარგარეტმა თითქმის ყველა კოლეგა მოინახულა და მოსაწვევი ბარათი გადასცა. მოიწვიეს აგრეთვე კინორეჟისორები, მათ შორის რენე კლერი, აგრეთვე მუნჯი კინოს ვარსკვლავები. დადგა ნანატრი დღეც. ნიკალა და დავითი საგანგებოდ გამოეწვივნენ, ფოტოგრაფები მოიწვიეს სამახსოვრო სურათები გადასაღებად! მერე ამ ფოტოებს მსოფლიოს ყველა გაზეთი და ჟურნალი გადაბეჭდავს: ასეთი რამ ლუმიერების შემდეგ არავის შეუქმნია, ეს ხომ ახალი საფეხურია დიდი კინოს განვითარებაში! დარბაზი ლამაზი ქალბატონებით და რესპექტაბელური მამაკაცებით გაივსო, მხოლოდ ერთი ახალგაზრდა იყო კეპით და ყოველდღიურ პიჯაკში.

- გაიცანით: ეს რენე კლერია, ეს კი ჟან კოკტო! – წარუდგინა მარგარეტმა ქართველებს ორი გენიალური პიროვნება.

- სასიამოვნოა! – მოკრძალებით დაუკრეს თავი ფრანგებს.

- ეს მოსაწვევი ბარათი, როგორც გადმომცეს, თქვენი ნახელავია არა? – ჰკითხა ჟან კოკტომ ნიკალას.

- დიას – მორიდებით დაუკრა თავი მხატვარმა.

- თუ თქვენი გამოგონება ისეთივე წარმატებულია როგორც ეს ნახატი, მე შემიძლია წინასწარ მოგილოცოთ გამარჯვება!

- მადლობთ ქათინაურისათვის!

-გთხოვთ, დასხდეთ ქალბატონებო და ბატონებო! თქვენ ახლა ნახავთ მომღერალ ქალბატონს, რომელიც ამ ეკრანზე თქვენთვის იმღერებს. თანაც იხილავთ ქართველი მხატვრის ნიკო ფიროსმანაშვილის ფერწერას. არის იდეა, რომ მომავალში ეს ნახატები ფერადად იქნეს გადაღებული.

-საინტერესო იდეა! – ჩაულაპარაკა რენე კლერმა ჟან კოკტოს!

-კინოს მომავალი ასეთია, ადრე თუ გვიან ეს ასეც მოხდება! – უპასუხა ჟანმა.

ყველანი არნახულის მოლოდინში გაისუსნენ. დავითმა ოპერატორს თვალთ აჩვენა – შუქი ჩააქრეო, ოპერატორმა ჩამრთველს ხელი ახლო თუ არა, მოკლე ჩართვა მოხდა! ამ დროს ოთხივე კედელთან ხანძარი გაჩნდა! იქაურობა პანიკამ მოიცვა, სიბნელეში ხალხი გზას ვერ იკვლევდა, კვამლმა სუნთქვა შეუძლებელი გახადა. ნიკალა მარგარეტს მიეჭრა.

-გავიქცეთ, გავიქცეთ! ქოშინებდა ის.

-აპარატი არ დატოვოთ! აპარატი! – გაჰყვიროდა დავითი. სასოწარკვეთილი ოპერატორი კამერას მიათრევდა, ერთი-მეორეს მიყოლებით ეცემოდნენ პატივცემული ადამიანები, სუნთქვა უფრო გაჭირდა. ცეცხლი გიზგიზებდა. რამდენიმე სტუმარი გულწასული დაეცა. დავითი მათ მიეჭრა. მათი გაყვანა დაიწყო სამშვიდობოს. ნიკალამ მარგარეტი გარეთ გაისტუმრა, თვითონ კი უკან შებრუნდა, დავითს მიეშველა გულწასულების გამოყვანაში, უკვე ხის კვანძებმა დაიწყეს ჩამოვარდნა, როცა უკვე თითქმის აღარავინ დარჩა. ნიკალამ ხველებით ჰკითხა დავითს:

-გადაღებული ფირი სად არის?

დავითი იმ ადგილას ვეღარ მივიდოდა: კინოთეატრის ცენტრალურ ნაწილში ჭალი ჩამოვარდა და ზღაპრულ ფეიერვერკს დაემსგავსა იქაურობა. მორჩა იქ ყველაფერი განადგურდა!

-მორჩა! ყველაფერი განადგურდა! – თქვა გარეთ გამოსულმა დავით გაგებაშიღმა.

-დავიღუპე! – ტიროდა მარგარეტი. ნიკალა შემოეხვია.

-ნუ გეშინია! ნუ გეშინია! – მექანიკურად იმეორებდა ერთი და იმავეს.

-ისინი იყვნენ! – უთხრა დავითმა ნიკალას.

-ვინ ისინი? ვინ იყვნენ? – თითქოს რაღაცას მიხვდა გამწარებული მხატვარი.

-ის ორნი! სამრეწველო ომი! გახსოვს? ნიკალამ თავში წაიშინა ხელები.

-როგორ ვერ გავთვალე, როგორ არ ვიდექი ფირთან, ფირი უნდა გადამერჩინა!

– ყვიროდა იგი.

-დავიღუპე! – ლულულულებდა მოძლარი ქალი.

ამასობაში მეხანძრეებიც მოვიდნენ. ჩვენი გმირებიც შეუერთდნენ მათ, ყველანიირად ხელს უწყობდნენ ხანძრის ჩაქრობაში. როგორც იქნა ხანძარი ჩაქრა. კვამლში დიდხანს დადიოდნენ დაზარალებულნი, ხის ტოტებით ყველაფერს ჩიჩქნიდნენ, თითქოს ცამ ჩაყლაპაო, ფირი არსად ჩანდა! მაგრამ მთავარი დარტყმა კიდევ წინ ელოდათ! სახლში ლასლასით დაბრუნებულებს აპარატი, ანუ ის, რისი გამოგონებითაც ასე ამაყობდა დავითი, აღარ დახვდათ! ძებნაც არ დაუწყიათ. დავითმა პაპიროსს მოუკიდა, ძლიერი ნაფაზი დაარტყა და განადგურებული კაცის ხმით თქვა:

-სამრეწველო ომში დავმარცხდით!

ნიკალას თვალებზე ცრემლები მოადგა, ბავშვივით აქვითინდა ნიკალა ფიროსმანი – დიდი ქართველი მხატვარი!

* * *

აგარაკზე ავედით, წყნეთში აუზიანი სახლი აქვს ჩემს ძმაკაცს. იქ კიდევ ძმაკაცის ძმაკაცები და იმათი ქალები დაგვხვდა. მარის უკვე მუცელი ეტყობა, მაგრამ ძალიან უხდება.

ქალებმა თავიანთი თემა უცებ მონახეს, რა თქმა უნდა ამ თემაზე დიდხანს არ შეჩერდებიან, მაგრამ როგორც ნაპოლეონი იტყოდა, „მთავარია ბრძოლაში ჩაბმა, იქ კი ყველაფერი გამონდებოა“. აი ასე! ხან ვინ გაჭორეს, ხან ვინ! ეს ჟურნალი „სარკვე“ ხომ ყოველკვირეულ „მასალას“ აძლევს თბილისის ჭორიკანა ნაწილს. მისი ტირაჟით თუ ვიმსჯელებთ, საკმაოდ დიდი ნაწილია ასეთი! ისიც უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ხელიდან ხელში გადადის „ინტორ ბიუროს“ ახალი ნომერი. რას იზამ – საბაზრო ეკონომიკაა. „ბაზარი“ ჟარგონზე საუბარსაც ნიშნავს, ხოდა „ვბაზრობთ“ მთელი სუფრა ქალები თავისას, კაცები თავისას.

უცებ ერთი მომიბრუნდა:

-ის ოქროები სად წაიღე? – დამცინავი ხმა აქვს.

თქვენ სოსოს იცნობთ? – დავიძახე მე.

-არა, მაგრამ ვიცი ვინც არის! მოკლედ აქ არ გააბაზრო, მერე შევხვდეთ და „გავაიასნოთ“ ყველაფერი.

-ეგ ამბავი მკვდარია! – მტკიცედ მოგუჭერი. არავის არაფერი გაგივათ!

-ძმაო! მე შენ წესიერად გელაპარაკები, გაიგე? ყურადღება მოგვაქციეს. მარიმაც გამოიხედა;

- გიო, რა ხდება?

- არაფერი, დაწყნარდი! ფეხბურთზე ვკამათობთ

- ვა, როგორ იყო ინგლისს რომ ბალელშიკობდით! - დაიძახა ერთმა გოგონამ.

- საერთოდ არ ვარგოდნენ ევროპელები, ეტყობა იქ ცხელა და ვერ ითამაშეს

- გადმოხედა მასპინძელმა.

- ბრაზილია მაინც მაგარია - ვთქვი მე - იმიტომაც გახდა ჩემპიონი მესუთედ.

„ეს“ მარტო არ ისვენებს:

- მაიცა რა, მაგათი ზანგი დედაც... მუშტები შევკარი, ვგრძნობ მალე „ბომბი“ აფეთქდება.

რატომღაც ყველა მე მომაჩერდა. გეგონებოდა ზანგების უფლებები მე უნდა დამეცვა მაინცდამაინც!

- პელეც ზანგია თუ არ ვცდები. . . - ნერვებს არ ვყვები, ისე ვუპასუხე.

- მაშინ სხვა დრო იყო, სხვა თამაში - წამოიწყო ჩვენზე უფრო ახალგაზრდამ, თინეიჯერობიდან ახალი გამოსული იყო, ეტყობოდა.

ამ თვალსაზრისს სხვებიც იზიარებდნენ, ისევ ყაყანი ატყდა, ისევ ის მასტი ხელებს მიშლის:

- ახლა, რომ ყოფილიყო რას იზამდი?

ამას ისედაც ვერ ვიტან, მომინდა ერთი მელეწა:

- ადამიანს თავისი დრო და სამოქმედო ადგილი აქვს, ყველამ თავისთვის განკუთვნილ დროში უნდა მოასწროს თავის გამოჩენა!

- როგორც შენ არა? ბანდიტი „დაბრიდე“ და მაგარი ბიჭი ხარ არა? - გესლი გადმოანთხია მოპაექრემ.

- თუნდაც! - ვუპასუხე და წამოვდექი.

- ბიჭო, შენ ვიღაცაში გეშლები, გაიგე?

ყველანი შემომეხვივნენ.

- კარგი რა დამწვიდდი! ისე მეკვროდნენ, ხელები ვეღარ გავითავისუფლე, ეს იგრძნო მეტოქემ და მუშტი მარჯვენა ყბაში მგლიჯა, დაგბარბაცდი, მაგრამ არ დავცემულვარ მაინც არ მიშვებენ! ისევ გამოაქანა მუშტი, მადაზე მოსულმა, თავი ოდნავ გაგწიე და ხელი ამცდა, ვიღაცას მოხვდა სხვას. ახლა ის გადაირია, ხელების ქნევა დაიწყო. ყველაფერ ამას ქალების წივილ-კივილი „აფორმებდა“.

მარის ხელი დაგტაცე და კიბეებზე დავეშვიო.

- სად მიდიხარ! - გამომეკიდა მასპინძელი.

- ვინაა ეს „სირი“ - ვქოშინებდი აღელვებისგან – ცოლი არ მყავდეს თან, მაგას ვაჩვენებდი! მანქანაში ჩავჯექით, სასწრაფოდ გასაღები გადავატრიალე და „მერსი“ ადგილიდან მოვწყვიტე.

- დაწყნარდი რა, გიო! ჩემთვის სიჩქარე არ შეიძლება:

-ჰო, ჰო! ნელა წავალ, მაგის დედაც... ნახე რა ნაგლი იყო, ოქროები მომინდომა... მე მაგის... – ვყვიროდი.

- რა ოქროები? – შეშინდა მარი.

- შენ არ იცი... ნუ ჩაერევი მაგ საქმეში – მკვახედ ვუთხარი, ზედმეტი მომივიდა:

- ნუ მაშინებ გიო! მაშინ ის ამბავი მოხდა, ახლა ეს, რა ხდება? – ტირილამდე მივიდა მარი – მანქანა შევნიშნე, ეჭვი არ იყო მე მეწეოდა.

- ის ტიპია, ქამარი გადაიბნე! – სარკეს თვალს არ ვაშორებდი, ისე ვუთხარი მარის.

- გაგიჟდი? რას შვრები?

- ეგ არ მოგვეშვება, უნდა გავასწორო - გაზს ფეხი ბოლომდე დავაჭირე, მანქანა გაფრინდა. მარი აკივლდა! უკნიდან პატარა „ბმე“ მომდევდა. მოსახვევში შეუჩერებლად შევედი ჩემს წინ დიდი სატვირთო მანქანა აღიმართა, წამის მესამედში გადავწყვიტე მარჯვნივ ამელო. მუხრუჭს აზრი აღარ ჰქონდა, ნემსი ძლივს ჩაეტეოდა, ისეთი მანძილით ავუარე სატვირთოს. „ბმე“-მ ვეღარ აუარა და უშველებელ რკინის მონსტრს შეასკდა... ეს არ დამინახავს, ხმა გავიგონე, რკინის რკინაზე დარტყმის ხმა... მანქანა გავაჩერე...

- შენ არ გადმოხვიდე! შენთვის ამის ნახვა არ შეიძლება! მარი არც აპირებდა გადმოსვლას, პირჯვარს იწერდა ატირებული.

- ღმერთო რა დავაშავე ასეთი? – აღმოხდა მას.

- რაღაც კარგად ვერ გავთვალე! - ვთქვი ჩემთვის და ავარიის ადგილს მივუახლოვდი. „მდევარი“ აღარ სუნთქავდა. მძიმე, საშინელ ხასიათზე დავდექი. პოლიციელებიც მალე გაჩნდნენ.

- ვინ არის თქვენი? – მკითხა ერთ-ერთმა.

- არაფერი! ისე მოვედი...

- გაიარეთ თქვენი გზით! ნუ გადაკეტავთ მოძრაობას! – მიბრძანა მან.

მეც დავუჯერე, მეც ჩემი გზით გავიარე, სოსოზე გაგებრაზდი, იქნებ არც ვიყავი მართალი, მაგრამ მაინც ავკრიფე მისი ნომერი:

-ჰო, რა ხდება? – მკითხა ცივად.

- ერთხელ და სამუდამოდ გაიგე! ეგ ოქრო ჩემთან აღარ არის! რაღაცის თქმა დააპირა, მაგრამ აღარ მოვუსმინე, კავშირი გავწყვიტე. მანქანაში ჩავჯექი, ვითომც არაფერი მომხდარიყოს, რადიოს გადაგკარი ხელი, ახლა კი მოისმინეთ სიმღერა, მამია ხატელიშვილის ანსამბლის შესრულებით.

დაიწყო ჩემი ნაცნობი ნაწარმოები, ადრეული ბავშვობიდან მიყვარდა ეს მელოდია. იმ დროს როდესაც სოლისტს უნდა ემღერა: „ფიროსმანი შენ მოკალი“ მან თქვა: „ეს ოცნებაც შენ მოკალი“

სასიზღვრად მომეჩვენა ყველაფერი! ხმამაღლა ვთქვი:

- მართლა მე მოკალი ფიროსმანი!

მარი ფართო თვალებით მიცქერდა, რა თქმა უნდა ვერ გაიგო, როდის მოკალი ფიროსმანი!

- ჰო, ჩემო მარი! ჩემი დაუფიქრებელი ნაბიჯის გამო, თქვენთვის სამუდამოდ მოკვდა ფიროსმანი!

- შენ მთვრალი ხარ ახლა! წინ იყურე, ძალიან გთხოვთ, არ დაგავიწყდეს, ეს...
- ამ სიტყვაზე მუცელზე მიმანიშნა.

- ჰო, ნელა ვივლი... და საერთოდ ტირილი მინდა, მეშინია საგიჟეთში არ მოვხვდე.

- მაინც, როგორ მოკალი ფიროსმანი? – ფიზიკურად ვერ ნახავდი: როგორც შენ ამბობ, წინა საუკუნის პირველ ნახევარში გარდაცვლილა.

- მისი შემოქმედება დაგიკარგეთ, აი! როგორ შეიძლება თურმე კაცის მოკვლა, იმაზე უარესად, ვიდრე თავად მისი სიკვდილია. გაიგე?

- მარიმ თავი დამიქნია თუმცა ბევრს ვერაფერს მიხვდა, ან როგორ უნდა მიმხედარიყო, მან ხომ არ იცოდა, რა ჩავიდინე მე.

- მარი, - წამოვიწყე, რატომღაც მომინდა ყველაფერი მეღიარებინა მასთან.- შენ ის ნახე.

- ვინ? ვინ ვნახე მე?- გაუკვირდა მას.

- აი, ის წვერებიანი კაცი კარადის მიღმა, შენი კედლის მეზობელია, ნიკო ფიროსმანი. ერთხელ გითხარი...

- ეს როგორ, გიო! რას ამბობ, რამდენი დალიე... რა?

- მარი, ის შენი მეზობელი იყო, ოღონდ სხვა დროში, სხვა წლებში გაიგე?

- დაუეშვათ! სმენად იყო მარი ქცეული.

- ამ მიწისძვრამ დროის ბზარი გააჩინა, შენს ოთახში თუ ორიათასორია, მის ოთახში – მეოცე საუკუნის ოციანი წლებია, გასაგებია?

- რა მეშველება, როგორ გჯერა ასეთი ზღაპრების!

- ზღაპრების? – გავხელდი მე – მაშ, ზღაპრების არა? მანქანა მოვატრიალე და მარის სახლისკენ გავაქანე. გასაღები კარებს მოვარგე, სახლში შევედი და შუქი ავანთე.

- შემოდი რა გაჩვენო! მარი მომყვა. მე სარდაფში ჩავიყვანე.

- აი, ეს სურათები „იქედან“ გადმოვზიდე, მისგან ვიყიდე – ვუთხარი მარის მას შემდეგ, რაც შუქი ავანთე.

- რა მშვენიერია! – აღმოხდა მარის.

- მშვენიერია, მშვენიერია და ეს მშვენიერება მარტო ჩემია გესმის? სხვამ იგი დაივიწყა, ის აღარავისთვის აღარ არსებობს, აი, რა შეცდომა დაეუშვი! – საფეთქლები მტკიოდა, არ ვიცოდი ყველაფერ ამას გადავიტანდი თუ არა!

- დასაღვეი გაქვს? – უცებ შევცვალე თემა.

- მოგიტან, ჭაჭა გვაქვს ზევით! – მარი ზევით წავიდა. ცოტა შეაგვიანდა და მეც ამოვედი სარდაფიდან. მარი კარადაში იყო ნახევრად შესული.

- იქ არავინ არ არის! – მითხრა მან, როცა იგრძნო, რომ მის უკან ვიდექი.

- ჰო, ახლა პარიზში უნდა იყოს!

- იცი რა? დაუბრუნე მას ეს ნახატები!

- კი, მაგრამ, როგორ დაეუბრუნო? ის ხომ პარიზშია?

- წარსულს დაუბრუნე! – დედოფალივით მტკიცე და იღუმალის ხმით მიბრძანა მარიმ. ასეთ პასუხს არ ველოდი, ამაზე არ მიფიქრია!

- მერედა წარსულს რა შეუძლია – ხელები გავშალე.

- ის მოაგვარებს ყველაფერს!

* * *

ნიკალას დილით წერილი დახვდა. გულმა ცუდი უგრძნო. მაგიდაზე დადებული მცირე ბარათი ხელის კანკალით აიღო. მარგარეტი წერდა: „ძვირფასო, მე შენთვის მხოლოდ უბედურება მომაქვს, აღარ მინდა კიდევ ერთხელ განგაცდევინოს განგებამ ასეთი დარტყმა. შენს საქმეს დაუბრუნდი... ხატე! ესაა შენი მოწოდება. მე კიდევ მაროკოში ან რომელიმე სხვა ფრანგულ კოლონიაში გადავიკარგები და იქ ვიმუშავებ. ასე სჯობია ორივესათვის. მშვიდობით! მარად შენი მარი“. ნიკალამ ხელახლა გადაიკითხა წერილი, მერე სკამი გამოსწია და ჩამოჯდა. დიდხანს იჯდა ასე გაშეშებული. სევდიანი ფიქრებიდან დავითმა გამოიყვანა:

- მოდით, ყველაფერი თავიდან დავიწყოთ! – ოპტიმიზმით სავსე იყო მისი ხმა. ნიკალამ ნაღვლიანი ღიმილით მიუგო:

- ფული გვითავდება, მაგას ველარ შევწვდებით

- ვიმუშავოთ, მე ქარხანაში მოვეწყობი, შენ ნახატებს გაყიდი და რამდენიმე თვეში ისევ ფეხზე დავდგებით.

ნიკალამ წერილი გაუწოდა.

- წაიკითხე!

დავითმა წერილი ყურადღებით წაიკითხა, არაფერი თქვა.

- ასე მიმატოვა მაშინაც! – ცივი ხმით უთხრა მხატვარმა ინჟინერს.

- ჰო, ასეთ ქალებს სტილი ერთნაირი აქვთ! ცინიკურად ჩაიქირქილა გაგებაშიღმა.

ნიკალამ საყვედურით სავსე თვალები მიაპყრო.

- მაინც გიყვარს არა? – უთხრა დავითმა.

ნიკალა დუმდა.

- იცი, რას ვფიქრობ? ეს ნახატები საქართველოში მინდა წავიღო... – თქვა რამდენიმე წუთის შემდეგ.

- კი, მაგრამ, როგორ? ამათი წაღება უფრო ძვირი დაჯდება, ვიდრე აპარატის ხელახლა დამზადება!

- ეგ ჩემი საქმე არ არის! – დავითისთვის მოულოდნელი განწყობით მოუჭრა ნიკალამ – არც მარგარეტია ჩემი საქმე! იცი, რატომ მემართება ასე? იმიტომ, რომ დრუბლებში დავფრინავ! შეუძლებელს, მიუწვდომელს, შორეულს ვეტრფი! ირგვლივ კი ყველაფერი სხვანაირია: მკაცრია, დაუნდობელია გამეფებული რეალობა:

უნდა მოატყუო ვიღაც, უნდა გათელო, დაივიწყო ბოლოსდაბოლოს! მე კი... – გაჩუმდა უცებ. პაუზის შემდეგ დსძინა: – მე კი მხატვარი ვარ!

- მერედა . . . განა ცუდია მხატვარი რომ ოცნებობს? ის ხომ სხვანაირია, ის ხომ ისე არ ხედავს საგნებს, სახეებს როგორც ყველა? შეედავა დავითი.

- უბედურებაც მაგაშია! არავის უნდა სხვანაირად დანახული ირემი, მეთევზე, ნატურმორტი, გოგონა, უშიშრო მდიდარი და მრავალშილიანი ღარიბი, დათვი, მთვარის შუქით განათებული, ჟირაფი, რომელზეც მეუბნებიან კისერი აქვს მოკლეო! გესმის? იმათ ისეთი ნახატების ყიდვა უყვართ, დათვი დათვს რომ ჰგავს და ცხენი – ცხენს! არ უნდათ სხვანაირი თვალი შეხედონ ქვეყანას! არ უნდათ, არა! ხმას აუწია წიკალამ. დავითი ყურადღებით უსმენდა მეგობარს.

- მე კი... ამით ვცხოვრობ, რა ვქნა?

-ჰო, მაგრამ... ხომ იყიდა შენი სურათები ვიღაცამ. ესე იგი არის ხალხი, ვისაც მოსწონს შენი მანერა, თანაც რამდენი ფული მოგცა!

-ასი ნიკოლოზის თუმნიანი! – სიამაყე შეეპარა მხატვარს ხმაში.

-ამდენი ფული არც მოდილიანს აუღია და არც სეზანს, ასე რომ...

აქ ნიკალამ გააწყვეტინა:

-ის ადამიანი არ იყო! – ფართო, თაფლისფერი თვალები მიანათა დავითს ნიკალამ.

-აბა, ვინ იყო, ნუ გადამრევ! – გაიცინა დავითმა.

-ანგელოზი იყო ჩემო დავით, გამომცადეს რას ვიზამდი. უფულობაში ხომ გამომცადეს, ნახეს, სახლი გავეციდე ისიც გავანიავე. ახლა ნახატები იყიდა ჩემგან ჩემმა ანგელოზმა. შანსი მომცა! მაგრამ, რა? ისევ არ გამიმართლა, ეტყობა, ასეთ ვარსკვლავზე ვარ გაჩენილი!

-ფრთები ჰქონდა? - ღიმილით ჰკითხა გამომგონებელმა.

-არა, - მიუხვდა ნიკალა ვისაც გულისხმობდა დავითი – ხომ გითხარი – უცნაურად ეცვა მეთქი. მაგრამ ადამიანი ჩემს ნახატებს არ იყიდდა, ადამიანი მარტო ერთ ბოთლ ღვინოს დამიდგამდა და ერთი კერძით გამიმასპინძლებოდა – უკეთეს შემთხვევაში!

-ძალიან გაგტყენია გული, ნიკო! - დავითი მიუახლოვდა, ხელი-ხელზე დაადო მხატვარს და გულწრფელად უთხრა:

-შენ კარგი მხატვარი ხარ! მე მინდა ბოდიში მოგიხადო იმისათვის, რომ ასეთ რისკიან საქმეში ჩავთრიე, მაგრამ ღმერთმა იცის – ასეთ შედეგს არ ველოდი!

-ვინ იცის, მე უნდა მოგიხადო ბოდიში!

-რატომ? - გაოცდა დავითი.

-მე რომ არ ვყოფილიყავი ამ საქმეში, შეიძლება ასე არ დამთავრებულყო ყველაფერი?

-ბედისწერის გწამს? – ფრთხილად ჰკითხა ნიკალას მეგობარმა.

-ვერა ხედავ? მერამდენედ მომეცარა ხელი! ჩემნაირი კაცი საქმეში გასაყვანი არ არის! ჩემს ბედზე წავა ყველაფერი!

-მე კიდევ ჩემო ნიკო, ეგეთების არა მწამს, ჩვენ რომ ასი თვალი და ასი ყური გამოგვება, ეს ამბავი არ დაგეშართებოდა. თანაც, იმ ვიგინდარებმა გაგვაფრთხილეს: ჩვენ კი, დავივიწყეთ მათი არსებობა! აი, სად არის ჩვენი საერთო შეცდომა. გაუფრთხილებლად ვმოქმედებდით ესაა და ეს! პოლიცია რომ გაგვეფრთხილებინა ახლა მილიონერები ვიქნებოდით, წავიდოდით ჰოლივუდში! რა ვქნა ეს მაინც უნდა გავაკეთო!

- ვერ გავაკეთებთ! – შეაჩერა მხატვარმა.

- ვითომ, რატომ? - გაიკვირვა დავითმა.

- აპარატი იმათ ხელშია, ახლა მცირე რაღაცეებს შეცვლიან და საზოგადოებას წარუდგენენ ახალ გამოგონებას!

- მერე და... პატენტი? - შეახსენა გამოგონებელმა კომპანიონს.

- ხომ გითხარი: მცირე რაღაცეებს შეცვლიან,

სხვა სახელს დაარქმევენ და... მერე დააპატენტებენ კიდევ და ხალხსაც გადარევენ. მოკლედ ყველაფერს იმას გააკეთებენ, რაც ჩვენ ვერ შევძელით!

- ვუჩივლოთ! – წამოიძახა დავითმა.

- რომ ვუჩივლოთ, ფული გვინდა, ბევრი ფული! მოვიგებთ – გაასაჩივრებენ, მოვიგებთ - კიდევ გაასაჩივრებენ, ბოლოს – ვეღარ მოვიგებთ. ასეთია სასამართლოს წესი! დავითი ჩაფიქრდა.

- ნეტავ, როდის დადგება სოციალიზმი, სასამართლო სასამართლო იქნება, და ადამიანური ყოფა მიეცემათ ადამიანებს!

- არ დაიჯერო! ვნახე უკვე ერთი სოციალისტი!

- სულ დამავიწყდა, ჩვენში ბოლშევიკები შემოვიდნენ! მაგრამ, რუსეთი სოციალიზმს ვერ ააშენებს, ეს ყველაფერი აქ, ევროპაში, უნდა მოხდეს!

- ხომ გითხარი: ადამიანებს არ უყვართ მეოცნებენი! ასე რომ მიწაზე დავეშვათ ისა სჯობს.

დავითი გაჩუმდა. ნახატების თვალიერება დაიწყო, შემდეგ, სხვათაშორის ჰკითხა:

- როდის მიდიხარ?

ნიკალამ აღარ დააზუსტებინა, სად მიდიოდა, უბრალოდ უთხრა:

- ხვალ! აქ აღარაფერი მესაქმება. დავითი ნაზად გადაეხვია მეგობარს.

- ყველაფრისთვის დიდი მადლობა.

- ნახატებს შენ გჩუქნი! გინდა გაყიდე, გინდა შვილებს აჩუქე, როცა გეყოლება! ნაღვლიანად გაიცინა ნიკალამ, მერე დასძინა:

- თუ, გინდა გაყიდე და კინოში ჩადე, შეგიძლია ახალი რამეები გამოიგონო!

- მადლობთ, მე ამათ არ გავყიდი! იქნებ კიდევ ჩამოხვიდე, შენ დაგახვედრებ.

გადაწყვეტილება უცებ მივიღე.

- შენ მართალი ხარ! – ვუთხარი მარის – ახლავე უნდა დავუბრუნოთ ეს ნახატები თავის ნამდვილ პატრონს – წარსულს. ნელ-ნელა ამომქონდა ნამუშევრები, ფრთხილად ამომქონდა, რომ არ დამეზიანებინა. ყველაფერი კარადიან ოთახში მოვაგროვე და მარის ვუთხარი:

- თუ გინდა შენც გადმოდი!

მარიმ თავი დამიქნია. კარადაში ჯერ ერთი ფეხი შევდგი, შემდეგ მეორე, მერე წელში გავსწორდი და გადავბობლდი ნიკალას ოთახში.

- მოდი, ოღონდ ფრთხილად! – გადმოსვლაში მივეხმარე მეუღლეს.

ორივენი უსიტყვოდ ვათვალიერებდით ოთახს: საღებავებით მოთხვრილი იატაკი, რამდენიმე მომცრო ნახატი, ცარიელი ბოთლები, ორი სკამი და ფეხმორყეული მაგიდა! საცოდავი სანახავი იყო ეს ყველაფერი!

- თვითონ სად არის? – მკითხა მარიმ. მე არაფერი ვუთხარი, რადგან ჩემი ყურადღება მაგიდაზე დაგდებულმა ქალაღმა მიიპყრო, ის იყო დავწვდი, რომ მარიმ შემახსენა:

- სხვისი წერილების კითხვა არ არის ღამაში! – თავი დაუქნიე

- ეს სხვისი არ არის! ეს ჩემი ნიკო ფიროსმანის სახელზე მოსული წერილია! მე უნდა ვიცოდე, რა სჭირს მას!

წერილს ჩავხედე:

“ძმაო ნიკო! – სწერდა ვიღაც – სამწუხარო ამბავი უნდა გამცნო: შენი ნახატები ხანძარში დაიწვნენ. რაღაც უბედობით მუშაობის დროს ღამფას გააკარი ხელი, ისე უცებ ააღდა იქაურობა, ვერაფერი ვიღონე, თავი გადავირჩინე მხოლოდ! მახსენდება შენთან კამათი და შენი სიტყვები: ნუთუ მართლა წინასწარ განაზღვრულია ყველაფერი? რად გვიწყობს განგება ამდენ გამოცდას? იქნებ მეც ჩამოვიდე საქართველოში, იქნებ იქ უფრო ვჭირდები ვინმეს? მომავალი შეხვედრის იმედით, მარად შენი მეგობარი და კომპანიონი დავით გაგებაშვილი”

ეს ყველაფერი ხმამაღლა წავიკითხე, მარი ყურადღებით მისმენდა:

- დაუჩქარე! – მოულოდნელად მითხრა – აქ შესაძლებელია, სამუდამოდ ჩავრჩეთ!

- როგორ? – ნათქვამის გააზრება დავიწყე – ჰო... ჰო... შესაძლებელია. რამე არ შეიცვალოს, გახსოვს “ისევ საბჭოთა კავშირში?” ირაკლი ჩიქოვანივით არ

გავიჩხიროთ აქ. სასაცილოა, არა? თურმე მართლა ხდება ასეთი რამეები! მარამ სურათების გადმოლაგება დაიწყო.

კარებზე დააკაკუნეს. მარი შემინდა:

- არავის გაულო! დაუჩქარე! – მხელმძღვანელობდა იგი.

- არ გავუღებ, გარეთ ჩვენი გასვლა არ შეიძლება მტერი მოხვდეს ბოლშევიკების ხელში!

ისევ დაარტყეს კარებს რაღაც. ამ დროს ბოლო ნახატი გადმოვიტანეთ. უკან შევბრუნდი და ჩვენი საუკუნიდან სხვა საუკუნეში გავცქეროდით, რა მოხდებოდა.

- იცი, ახლა სხვა ათასწლეულიდან გავცქერით იმ კარებს – ვუჩურჩულე მარის. მისი გულის ბაგაბუგი მესმოდა, ჩემზე აღარაფერს ვამბობ!

- ნუთუ ნიკალა ფიროსმანი შემოვა? – თქვა მარამ.

- ის არ აბრაგუნებდა კარებზე, აქ წითელი ეშმაკუნა შემოვა ვინმე, ან... არ ვიცი.

კარებმა ვეღარ გაუძლო და გაიღო. ოთახში რამდენიმე პიროვნება “შემოვარდა”.

- აი, ეს ნახატებია! – თქვა ერთ-ერთმა მათგანმა. შინელი ეცვა.

- ძალიან კარგი! მოვიყვანოთ კომისია და აღვწეროთ!

- თვითონ სად არის? - კედლები მიმოათვალიერა, ფრენჩიანმა ქაღმა.

- რამდენიმე თვეა, არ გვინახავს

- აქა ვარ ხალხო! – ოთახში შემოსულ ხმას “მლაპიანი” წვეროსანი შემოჰყვა.

- ნიკალა! – წამოვიძახე ხმამაღლა. ყველამ ჩემსკენ მოიხედა. ნიკალამაც ამომხედა.

- შენ ვინ ხარ? - შემომხედა შინელიანმა.

- ეს ანგელოზია – უთხრა ნიკალამ და პირჯვრის გადასახვით მომიახლოვდა, დაიჩოქა და მითხრა:

- მადლობთ, ყველაფრისათვის!

- ანგელოზები არ არსებობენ! – გაუბედავად, უხალისოდ წამოიწყო შინელიანმა.

- არსებობენ! – ეს მარამ უთხრა. – მისმა ხმამ ისეთი ეფექტი მოახდინა, ყველამ უკან დაიხია.

- მარია! – თქვა ჩურჩულით ნიკალამ.

- უბრალოდ... მარი! – მიუგო ჩემმა ქალბატონმა.

- ეს კაცი - რიხიანად დავიწყე - ეს კაცი უბრალოდ ნიკო კი არა... დიდი ქართველი მხატვარი ნიკო ფიროსმანია! გასაგებია? სიხუმე გამეფდა... გახვევებულნი იდგნენ.

- გასაგებია? - დავიყვირე.

სიხუმე უცხო აქცენტით მოლაპარაკე ადამიანმა დაარღვია

- მაპატიეთ... პაღდონ! ნიკოლა ფირო - სმანა-შვილი აქ ცხოვრობს? - ორნი იყვნენ, სუფთა ევროპულ სტილში გამოწყობილნი, ერთმანეთს რაღაცით ჰგავდნენ.

- ჰო, მე ვარ ნიკალა! ჟე სუი ნიკოლა!

- ჩვენ თქვენი ნახატები ვნახეთ... სალაპარაკო გვაქვს თქვენთან!

- სად ნახეთ? - გაიკვირვა მხატვარმა.

- პარიზში! თქვენ ხომ პარ...

ნიკალამ გააწყვეტინა:

- მე არსად ვყოფილვარ, უთუოდ ვინმეში გეშლებით, თქვენი გვარი?

- ზდანევიჩი! - ვთქვი მე - ესენი ძმები ზდანევიჩები არიან!

გაოცებულ ადამიანებს, ის ორი გამოეყო, მომიახლოვდნენ, ერთ-ერთმა მკითხა

- თქვენ საიდან იცით?

შინელიანმა ამის გაგონებაზე, ლამის დაიხოქა, შოკში იყო ჩაგარდნილი! როგორღაც მემცნო ეს კაცი! ბაბუას ჰგავდა! ასე მოხრილი, ღმერთისადმი მოდრეკილი, ბაბუას ჰგავდა!

- თქვენ! ჰო, თქვენ გეუბნებით, შინელში!

შეშინებული თვალებით ამომხედა „მეო?“ მანიშნა თითოთ, რომელიც მკერდზე მიიდო.

- თქვენ ტერენტი მაჭავარიანს ხომ არ იცნობთ?

- შვილია ჩემი, ერთი წლისაა! - უცებ მომვარდა - არაფერი დაუშავოთ, გვედრებით! მუხლებზე დაეცა - არაფერი დაუშავოთ, მაპატიეთ მე ცოდვილს! ეს იყო ბაბუაჩემის მამა - ნესტორი!

- ნესტორ არაფერს დაუშავებთ შენს შთამომავლობას... - დიდი ბაბუა დახოქილი თავს მიხრიდა... - ყველანი კარგად იქნებიან... დიდი ომი იქნება ქვეყანაზე... შენი შვილი ოთხი წელი ტყვიის წვიმაში იქნება, მაინც გადარჩება, მისი შვილებიც ჯანმრთელები იქნებიან - ცრემლი დაპაღუპით მომდიოდა - ოღონდ ამ კაცს ხელი შეუწყვე, ის ამის ღირსია! აღარაფრის თქმა აღარ შემიძლო, ფარდა გადავწიე და მარი კარადიდან გამოვიყვანე.

- ნუ სტირი! - მამშივდებდა ჩემი მარი! ყველაფერი კარგად იქნება!

გარეთ გამოვარდი, მეზობელი ნანგრევებს ცემენტით „აკოწიწებდა“.

- ცემენტი და ქაფხა მათხოვე, ცოტა ხნით! – ცრემლები პიჯაკის სახელოთი მოვიწმინდე.

- აგური არ გინდა? – გაოცებულმა მკითხა.

- აგურის მეტი რა ყრია ჩვენთან!

- აიღე, დიდი ხნით გინდა?

- არა, ორიოდ წუთში მოვათავებ.

რა თქმა უნდა გააკვირვებელი დავტოვე. ახლა მარისტოვის უნდა გამეცა პასუხი, მაგრამ ჩემთვის მოულოდნელად მითხრა:

- აღარ გჭირდება ქაფხა და აგური!

- რატომ? – ისე ვკითხე მოძრაობა არ შემინელებია, კარადისკენ მივიწვედი.

- განგებამ გააკეთა შენი გასაკეთებელი! – ისეთი ხმით წარმოსთქვა, ეჭვი შემეპარა, ეს მისი ხმა იყო თუ არა, ამიტომ შევჩერდი და მივიხედე.

- ამოვსებულია ბზარი და კარადის ზურგის კედელი მრთელია! მორჩა!

ყურადღებით შევათვალიერე იქაურობა, ყველაფერი ზუსტად ისე იყო, როგორც მარიმ აღწერა. აღარ არსებობდა ფიროსმანის ოთახი! უხმოდ გამოვედით მე და მარი მიწისძვრით დაზიანებული სახლიდან, ქაფხა, აგური და ცემენტი მეზობელმა ჩამომართვა. ის იყო შეტრიალდა, შეკითხვა დავუსვი:

- ეს ვისი ქუჩაა?

მეზობელმა, აქაოდა „კარგი ერთიო“ და ხელი ჩაიქნია. ასე ეგონა, ვისუმრე.

მანქანაში ჩავსხედით და სახლისაკენ გავეშურეთ. სრულიად დაცლილი ვიყავი. არაფრის თავი აღარ მქონდა. მარიმ მითხრა:

- ბეწვზე გადავრჩით!

ვერ მივხვდი, რას გულისხმობდა, პირველად ვიფიქრე ასეთ მდგომარეობაში მყოფი ვინმეს ხომ არ ვეჭახებოდით-მეთქი, მაგრამ ვერაფერი შევამჩნიე ამის მსგავსი.

- რა იგულისხმე? – ძლივსძლივობით დავძაბე გონება.

- „იქ“ რომ ვიყავით, წერილის კითხვისას რომ არ ჩაიკეტა კედელი!

„ჰოო, მაშინ მაგრად „დაგვერხეოდა“ შემეხმინან „ქვეცნობიერი განყოფილებიდან“ ჩვენ მეორე „მეს“ რომ ვეძახით, თუმცა ეს ასე არის! რა თქმა უნდა, ისიც ჩვენა ვართ ისიც ჩვენი „მეა“ ქვეცნობიერის წაკითხვა არ არსებობს! მას დიდი ტაბუ ადევს! ქვეცნობიერი მართავს მთელს კაცობრიობას ისე, რომ კაცობრიობა ამის აზრზე არ არის! მაგრამ ეს ფიქრები ახლა შემოდგომის ფოთოლივით უმისამართოთ ჰქრია.

-მართლაც რა საშინელება იქნებოდა, ბაბუაშენის მამის ეპოქაში რომ გავჩხერილიყავით – ფიქრებიდან გამომიყვანა მეუღლემ.

-ეგ ბაბუაჩემის ხნის იქნებოდა ამ დროში – გავიცინე მე და მუცელზე მივუთითე.

-ღმერთო დიდებულო! – ჩაიხურჩულა მარიმ და პირჯვარი გადაისახა.

-ალბათ დაგვხვრეტდნენ... – ნაღვლიანად ვთქვი მე – მათ ასეთი რამეების არ ესმოდათ.

-ჩვენ გვესმის? – გამომცდელად მკითხა მარიმ. მე მხრები ავიჩეჩე.

* * *

სანამ შხაპს მივიღებდი, ჩემს კაბინეტში შევედი, თაროდან წიგნი გადმოვიღე. წიგნს მსხვილი შრიფტით ეწერა „ნიკო ფიროსმანი“. აბაზანაში შევედი, შხაპის ქვეშ დავედექი და სიმღერა დავიწყე! თან წყალი ჩამდიოდა. მე კი ვმღეროდი: „ფიროსმანი შენ მოკალი“. ყველაფერი თავის ადგილას დადგა! წარსულმა მიიღო თავისი. რაც მთავარია, ბედნიერი ვიყავი!

* * *

ტელეფონის ზარმა გამომადვილა: „ვინ არის ასე ადრე?“ ყურმილი ავიღე:

-გისმენთ!

-რა დროს ძილია? საქმეა ერთი, როდის ადგები?

-რა ხდება?

-ფიროსმანის ნახატებს ეძებენ უცხოელები...

ტელეფონი მოვიშორე, ლოგინიდან წამოვდექი, თვალები მოვისრისე, თავზე ხელი მოვიჭირე და ხმამაღლა ვიყვირე:

-მარი! მარი! მარი!

ვიდექი ასე, შუა ოთახში, ოცდაათი წლის ქართველი მხატვარი, რომელსაც კარგი ხანია არაფერი დაუსატავს და ველოდი, დაუსრულებლად ველოდი – შემოვიდოდა თუ არა ჩემს ცხოვრებაში მარი.